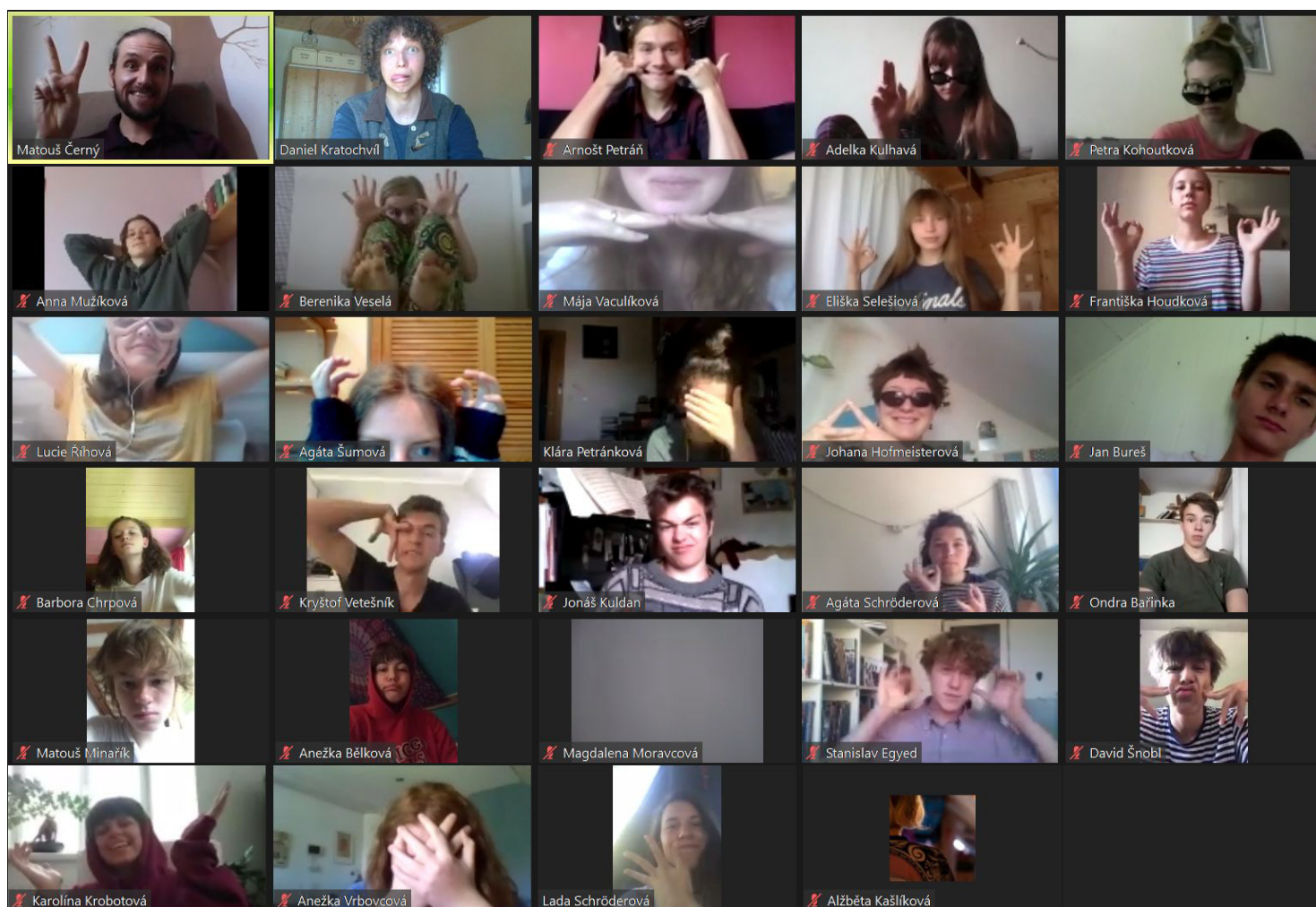

STUDENTSKÝ MAGAZÍN

DIGESTOR

1 | za dobrovolný příspěvek
1. 6. 2020

OBSAHUJE
LITERÁRNÍ PŘÍLOHU

Rozhovor s Martinem Veselovským:
Pokud jsme na tom už před krizí byli takhle špatně,
tak krize nám určitě nepomůže

Úbytek podzemní vody v přírodě:
Jak se s ním vypořádát?

Wu-chanská laboratoř:
Další otazníky okolo čínských netopýrů

Hygge:
Šťastný život podle Dánů

Z popela zkrachovalých restaurací, prázdných obchodních center, zavřených kin a divadel povstala síla jménem Digestoř. Skupina nekreativně kreativních fénixů v čele s nekorektně Černým vedoucím vyrazila do boje s mediální negramotností lidských diskuzí na Facebooku, vyzbrojena vším, co jim Microsoft dovolí, a zapnutým Caps Lockem. S arzenálem neprůstřelně zajímavých faktů, neobvyklých myšlenek a neblomné slovní zásoby hrdě bojovali jako Optimus Prime s Megatrollem, jako studenti školy života s gramatikou. V boji nebylo místo na Respekt ani

Reflexi, byla tu jen a pouze Digestoř. Každý jeden statečně prokazoval své schopnosti a dovednosti v zoomových místnostech a moodlovských fórech. Naštěstí však ani ztráty ani karpální tunely nebyly příliš velké. I proto můžeme tento boj prohlásit za vítězný! A nyní tedy, tak jako bezdomovci v pražských ulicích, žádáme vaší přízně. Uctěte památku všech padlých a užijte si čtení!

S láskou Vaši šéfredaktoři

Obsah

Společnost

- * Wu-Chanská laboratoř **02**
- * Rozhovor s Martinem Veselovským **03**
- * Rozhovory lokálně a globálně **06**
- * Květen a jeho zajímavá data **08**
- * Drogy a coronavirus **08**

Kulturně-literární příloha 17

Cestování

- * Krása Česka s indickým sýrem **42**
- * Songkran **43**

Sport

- * Z postele na start **44**
- * Historie skateboardingu **45**

Historie

- * Německé ženy za druhé světové války **09**
- * Historie feminismu **10**
- * Výzkum skleníkových plynů začal v 19.století **11**

Rady a tipy

- Bedýnky **46**
- Hygge **46**
- Fotografování aneb jak zlepšit svůj um v karanténě **48**

Příroda a ekologie

- Migrace žab **13**
- Úbytek podzemní vody v přírodě **14**
- Mikroplasty **15**

Humoristické okénko

- Newton nepadá daleko od stromu **49**
- Komiks **49**
- Bez tématu **50**
- Nezmýlujte se **50**

Kvízové okénko

- Obrozenecký kvíz **51**
- Historická doplňovačka **52**

MY MÝL
MÝT

Redakce

šéfredaktoři Anežka Bělková, Františka Houdková, Arnošt Petráň, Mária Stupková; **šéfredaktoři literární přílohy** Eliška Nodlová, Agáta Šumová, Mayuri Vaculíková; **korektoři** Adéla Kulhavá, Magdalena Moravcová, Lucie Říhová, Berenika Veselá; **sazba, grafika** Anežka Bělková, Johana Hofmeisterová, Karolína Krobotová, Eliška Nodlová, Anež-

ka Vrbovcová; **grafický návrh obálky** Františka Houdková, Daniel Kratochvíl, Matouš Minařík; **produkce** Agáta Schröderová, Petra Kohoutková; **propagace** Klára Petránková, Kryštof Vetešník; **vedoucí rubrik, editoři** Ondřej Bařinka, Stanislav Egyed, Alžběta Kašílková, Karolína Krobotová, Jonáš Kuldán, Anna Mužíková, Lucie Říhová, Eliška Selešiová, Lada Schröderová, Agáta Šumová, Anež-

ka Vrbovcová, Juliana Václavíková, Berenika Veselá; **redaktoři** Jan Bureš, Barbora Chrpová, David Šnobl a všichni výše zmínění **pedagogické vedení** Matouš Černý, Jiří Procházka, Filip Gundlach

Časopis vznikl jako výstup z online výuky studentů druhého ročníku Waldorfského lycea v Praze.

1. vydání, 1. června 2020, 120 výtisků

O netopýrech a lidech

Příběh wu-chanské laboratoře ve světle světové pandemie

Dne 31. prosince 2019 informovala městská zdravotnická komise ve Wu-chanu o pacientech s novým, ještě neznámým respiračním onemocněním. Bylo zjištěno, že se jedná o koronavirus SARS-CoV-2.

O více než měsíc později, dne 3. 2. 2020, byl zveřejněn dokument, který označoval za pravděpodobné původce netopýry. Konkrétně druh *Rhinolophus affinis*, u kterého byl dříve nalezen blízce příbuzný virus CoV ZC45. Netopýři měli být údajně prodáváni na zvířecím trhu, s nímž byla spojena část z prvních pacientů, kteří novým koronavirem onemocněli.

Pár dní poté byl na webu ResearchGate uveřejněn text dvou čínských vědců, který pojednával o možném původu viru. Poukazovali na fakt, že druh netopýrů, u kterých byl CoV ZC45 nalezen, žije v jeskyních více než 900 kilometrů od Wu-chanského trhu. V textu bylo uvedeno, že podle výpovědi 31 obyvatel a 28 návštěvníku trhu netopýr nikdy nebyl a není jednou z položek prodáváných na trhu. Jakou jinou cestou se však virus mohl dostat na trh? Autoři textu označují za možné zdroje laboratoř Wuhan Centre for Disease Control and Prevention (WHCDC), kde byl mezi stovkami jiných netopýrů zkoumán i druh *Rhinolophus affinis*. WHCDC je od trhu vzdáleno pouhých 280 metrů. Další možný zdroj je podle nich 12 kilometrů vzdálený Wuhan Institute of Virology (WIV).

Podle Daily Caller News Foundation byl dokument "odstraněn z ResearchGate 14. nebo 15. února".

Zabezpečení BSL-4

Wuhan Institute of Virology byl postaven s pomocí Francie v rámci čínsko-francouzské spolupráce. V roce 2017 byl schválen jako první a zatím jediný čínský institut mající labo-

ratoř s BSL-4, což je nejvyšší možná úroveň biologické bezpečnosti. V takovýchto laboratořích je možné přechovávat a zkoumat bakterie či viry, způsobující těžká onemocnění s vysokým rizikem šíření v komunitě a dosud na ně nebyl vynalezen lék. Jako například virus eboly. Zařízení BSL-4 jsou ve světě značně kontroverzní. Podle Richarda Ebrighta, molekulárního biologa Rutgersovy univerzity, jsou tyto laboratoře dvousečné. Tim Trevan, konzultant v oboru biologické bezpečnosti řekl, že proto, aby byly tyto laboratoře opravdu bezpečné, je nutné, aby byly transparentní. Otázkou podle něj je, jestli je to v Číně možné. Wu-chanský institut vzbuzuje znepokojení také svým umístěním uprostřed zalidněného města. V minulosti se již stalo, že nějaký virus z vysoce střežené laboratoře unikl. Podle Richarda Ebrighta se to stalo s virem SARS v Pekingu rovnou dvakrát.

Podle webových stránek WIV má zařízení sloužit jako centrum pro vědecký výzkum a prevenci nově vzniklých infekčních onemocnění. Rovněž také jako sklad virů a referenční laboratoř WHO. Má být obranným zařízením a udržovat národní biologickou bezpečnost při případných biologických válkách a teroristických útocích. Momentálně není mnoho dostupných informací, čím se laboratoř zabývala před karanténním uzavřením Wu-chanu. Na čínské platformě Global Times byl 16. 2. zveřejněn článek pojednávající o tom, že WIV popřel jakoukoli možnost, že SARS-CoV-2 mohl uniknout z jejich laboratoří.

Otázkou zůstává, jestli je bezpečné provozovat laboratoře BSL-4 ve městě, kde se případný virus může jednoduše rozšířit. Můžeme předpokládat, že záležitost okolo WIV bude ještě zkoumána ostatními státy.

Anna Mužíková

Nadhled nad věcmi, které generují mrtvé, je špatně

Rozhovor s Martinem Veselovským

Jak se změnil Váš život teď v posledních týdnech?

Kdybych to měl rozdělit na pracovní a soukromý život, tak v soukromém je všechno jinak, protože už asi sedm týdnů jsme téměř nepřetržitě, až na nějaké výlety, doma, takže to je úplně jiná situace. Pracovně to zase tak velká změna není, protože jsme vlastně akorát přeskupili natáčení daného dne do večerního bloku, abychom se potkávali s co nejmenším počtem lidí tam, kde máme studio. Takže je ta práce sevřenější, ale vlastně tak velká změna to čistě pracovně není.

A to časové zatížení se změnilo, nebo je pouze nyní více na večer?

Je to více na večer a my jsme asi první měsíc, mám pocit, točili a zároveň živě vysílali mezi osmou a devátou a pak jsme ty jednotlivé rozhovory z toho speciálu publikovali další den. Teď točíme v takovém bloku mezi šestou a osmou s tím, že převažují spojení přes Skype nebo jiné digitální platformy, ale i tak k nám chodí lidé do studia i přes tuhle situaci. Časové zatížení je pravděpodobně skoro stejné, vyjma toho, že na rozdíl od předkrizových časů nejezdíme ven, netočíme mimo studio.

Máte nyní více času na koníčky?

(smích) No, teoreticky bych měl mít, ale je spíš komplikovaná situace se k tomu přinutit, ke sportu a tak. Na druhou stranu vyšly úžasné knížky jako Žizka, která má 700 stránek a už jsem skoro v půlce, takže vlastně jo. Mám více času.

Otázkou narážím hlavně na počítačové hry. Vy je máte rád, to je o Vás známé. Máte teď čas na nějaké nové?

Já vlastně už někdy od přelomu roku hraji, snad poprvé ve svém životě na mobilu, mobilní port Call of Duty Modern Warfare. Pro mě se to překvapivě ukázalo jako hrozně skvělá hra a drží mě to už několik měsíců, což se mi dlouho nestalo. Jinak se vracím jenom k samým starým věcem, protože já obecně blbě dohrávám hry. Dělá mi problém to dohrát, takže mi tam visí nedohrané třeba Borderlands 3.

Jak myslíte, že celou situaci vlada i s opozicí zvládají?

Vláda řeší věci ze dne na den. Ještě nikdy nikdo z nich v takové krizi nebyl, takže to nemohli natrénovat. Myslím si, že strašným způsobem podceňují kvalitní informovanost společnosti. Absolutně podceňují to, aby jakékoliv opatření,

které přijmou, vyargumentovali, aby k tomu tam někdo byl a řekl: „Máme taková a taková čísla. Tady parta našich nejlepších expertů si myslí, že je lepší o měsíc dřív rozvolnit opatření.“ Chtěl bych, aby tady někdo byl, kdo by sám od sebe vysvětlil, proč jsou 11. května otevřeny všechny obchody včetně nákupních center, ale Vy ani žáci v základních školách, ještě nepůjdete do školy. To mi hlava vůbec nebere a myslím si, že to je největší problém téhle

vlády. To chaotické informování a nejistota, ve které nechávají společnost, protože to vypadá jako kdyby se rozhodovali na základě toho, co jim padne v ruletě. To je, myslím si, hodně špatně.

Máte ze samotného onemocnění strach?

Ne.

A z následků, které po něm přijdou?

Mám, protože pokud jsme v polovině března do té krize vstupovali s tím, že desetina téhle společnosti byla na hranici chudoby a byla zadlužená, byla pod exekucemi a byla na té hranici toho, kdy bude opravdu špatně a začne stoupat nezaměstnanost, tak z tohoto pohledu není žádný důvod si myslet, že bychom z té krize, ať už skončí po prázdninách, nebo na podzim, vyšli lépe. Bojím se tohoto. Pokud jsme na tom už před krizí byli takhle špatně, tak krize tomu určitě nepomůže. Bojím se, jak bude vypadat tahle země se svým exekucním systémem, s ochotou exekutorů a s ochotou politiků přihlížet tomu, že tady máme milion lidí, kteří jsou na hranici toho, že padnou na dlažbu a nebudou moct důstojně žít. Toho se bojím.

Nedávno jsem sledoval Váš rozhovor z minulého týdne se Zuzanou Boehmovou, se kterou jste přes Skype mluvil o situaci v USA, v New Yorku. Byl velmi pesimistický, velmi negativně naladěný. Přece jenom to v New Yorku není dobré. Poslední dobou máte takové rozhovory vzhledem k situaci často. Odráží se to nějak na Váš osobní život?

To nemůžu říct. Jsme tím, myslím, zavaleni všichni, tím tématem, které řešíme už od poloviny března, ale nějak se mě to naštěstí nedotýká. Nemá to na mě velký vliv, protože mám od přírody tu hlavu srovnanou tak, že si pracovní věci nepřetahuji do soukromí. Ale na druhou stranu, když každý den slyšíte jenom o nakažených, mrtvých a tak dále, tak je to samozřejmě komplikované. K tomu rozhovoru s paní Boehmovou je dobré říct, že vždycky ten rozhovor mapuje výřez. To není objektivní popis, který popisuje úplně všechno. To znamená, že jsem měl reakce od dalších Čechů žijících v New Yorku, kteří říkali: „Z našeho pohledu to tak kritické není.“ Ale to je tak u každého rozhovoru. Každý rozhovor ukáže z té reality jenom nějakou výseč.

Takže netrpíte na ty negativní zprávy? Přeci jenom my ostatní nemusíme neustále vše sledovat, můžeme trochu vypnout, ale vy nemůžete.

Netrpím. *(smích)*

Jakým způsobem dokážete oddělit v hlavě ty negativní věci v práci od svého osobního života?

To je věc, která jde sama. O to se nemusím nijak snažit. Kdybych to bral všechno negativně, kdybych všechny věci, které mě potkávají v práci a kterými se zabírám bral negativně, tak se z toho zblázním, takže to vlastně z tohoto důvodu nejde, a proto se někdy o novinářích mluví, že jsou to hrozní cynici, protože to k tomu samozřejmě svádí. Musíte mít nějaký nadhled nad tou věcí a v momentě, kdy začnete mít rutinně nadhled nad věcmi, které generují mrtvé, lidské neštěstí, tak je to celé špatně, samozřejmě. Ale novinář nemůže tu práci dělat tak, aby ho každý den sejmulo to, čím se zabývá, protože tím se z toho čistého novináře rychle stane aktivistou. Neříkám, že být aktivistou je špatně, korát za mě je hloupé, když se tyhle dvě role mísí. Novinář by neměl být aktivista a nebo by to měl aspoň deklarovat. „Jsem novinář a teď tady hraju za tuhle stranu.“

Často se o Vás mluví jako o jednom z nejlepších českých moderátorů. Máte ze sebe ten pocit?

(smích) To je komické. Stačí se podívat kolem tady a uvidíte haldu skvělých moderátorů a nejlepší se podívat jen kousek za hranice do německých médií a do anglických a najednou vidíte, že jsme kapka v daleko větším a lepším moři.

Pro týdeník Rozhlas jste v roce 2013 řekl, cituji: „Ta doba, kdy se novináři ptali tak, aby jim (myšleno politikům) poskytli

prostor pro jejich vyjádření je naštěstí pryč. I když je to možná troufalé tvrzení.“ Je to stále troufalé tvrzení?

Myslím si, že to není troufalé tvrzení a stejně jako tehdy bych to dneska vztáhl k době v devadesátých letech, což je pravděpodobně z Vašeho pohledu hrozně dávno. Ale měl jsem vlastně na mysli věci, jako když se podíváte, tuším, buď do archivu ČT nebo na YouTube, jsou tam vidět první politické debaty ČT, kdysi dávno v devadesátých letech. Ty politické debaty byly takové, že se u nich roznášelo pití. Byly tam normálně servírky a roznášely lidem i pivo, takže ty politické debaty byly vlastně úplně bizár. Podobně to vypadalo, až na nějaké výjimky, i s ptaním novinářů a z mého pohledu se tohle během desetiletí od roku 2000 do roku 2010 nějakým způsobem usazovalo. Teď už je standardem to, že se i na jednoduchých tiskových konferencích vlády novináři ptají tak, že jsou vlastně schopni ty politiky uvést do úzkých, což není cíl, ale znamená to, že se ptají smysluplně, že se ptají po smyslu věci, že kladou kritické otázky a tak dále. To, co jsem tou větou tehdy myslel, bylo to, že se nekladou otázky, na které je snadné deset minut odpovídat a nic neříct. Samozřejmě některá média to dělají jinak, ale to tak bude vždycky.

Je to český trend, nebo se to změnilo celosvětově?

To bych si neodvážil tvrdit. Myslím si, že zvláště ta anglosaská žurnalistika má v tomto skvělou tradici a když se podíváte na jakékoliv tiskovky, chtěl jsem teď říct z Bílého domu, ale ty poslední dobou mají spíše bizarní charakter, protože tam padají zvláštní návrhy. Já spíše mluvil o české žurnalistice, která tu tradici má relativně krátkou.

Politické názory má ale každý. Máte pocit, že se Vaše názory odráží ve Vaší práci? Dokážete udělat stejně kvalitní rozhovor s tím, koho byste volil a s takovým politikem, kterého nemůžete vystát?

To je skvělá otázka. To je největší problém toho, jakým způsobem děláme v DVTV rozhovory. Největší problém je tam neprojektovat svoje nejenom politické přesvědčení, ale také hodnotové zaměření. To, co považujete za důležité, co za blbé, co za chytré a tak dál. Dokonce je to opačně. Když mi přijde někdo, koho bych volil, co říká za normálních okolností věci, co mně konvenují, tak je obtížné na něj nebýt ještě daleko tvrdší, protože já budu ve strachu, aby nebylo znát, že ten člověk se mnou ladí. Takže budu o to tvrdší, ale to je stejně blbá situace, jako kdybych na něj byl měkký. Myslím si, že bych lhal, kdybych řekl, že se to vždycky dá odstříhnout, že dokážu vždy odstříhnout své politické, nebo hodnotové názory od toho daného rozhovoru. Snaží se o to všichni, nebo by se to měli snažit všichni ve veřejnoprávních médiích, tam je to dané zákonem a kodexem rozhlasu i televize.

V Anglii je zcela běžné, že se ví o politické příslušnosti moderátorů. To u nás běžné není...

Není a ti veřejnoprávní to mají dokonce zakázané.

Dokázal byste si představit, že by to u nás jednou běžné bylo?

Dokázal. Myslím si, že v momentě kdybych já deklaroval, koho volím a proč, by bylo naprosto v pohodě si myslet, že udělám rozhovor s kýmkoliv, pokud budu dostatečně velký profík. Takhle to dělám už teď, akorát jsem to neřekl, ale myslím si, že na to nejsme připravení. V momentě, kdy bych řekl, že volím třeba sociální demokracii, bych měl na sobě navždy cejch s oranžovou plackou nebo s jakoukoliv jinou. A tím by byl můj výkon poměřovaný a myslím si, že to za to nestojí.

Takže se nám to v blízké době nechystáte říct?

(smích) Ne, to skutečně ne.

V České televizi jste dělal převážně politické rozhovory a v DVTV se to časem mění, dokonce se to číslo postupně vyrovnává těm politickým. To je jiná disciplína. Je pro Vás příjemnější? Jednodušší?

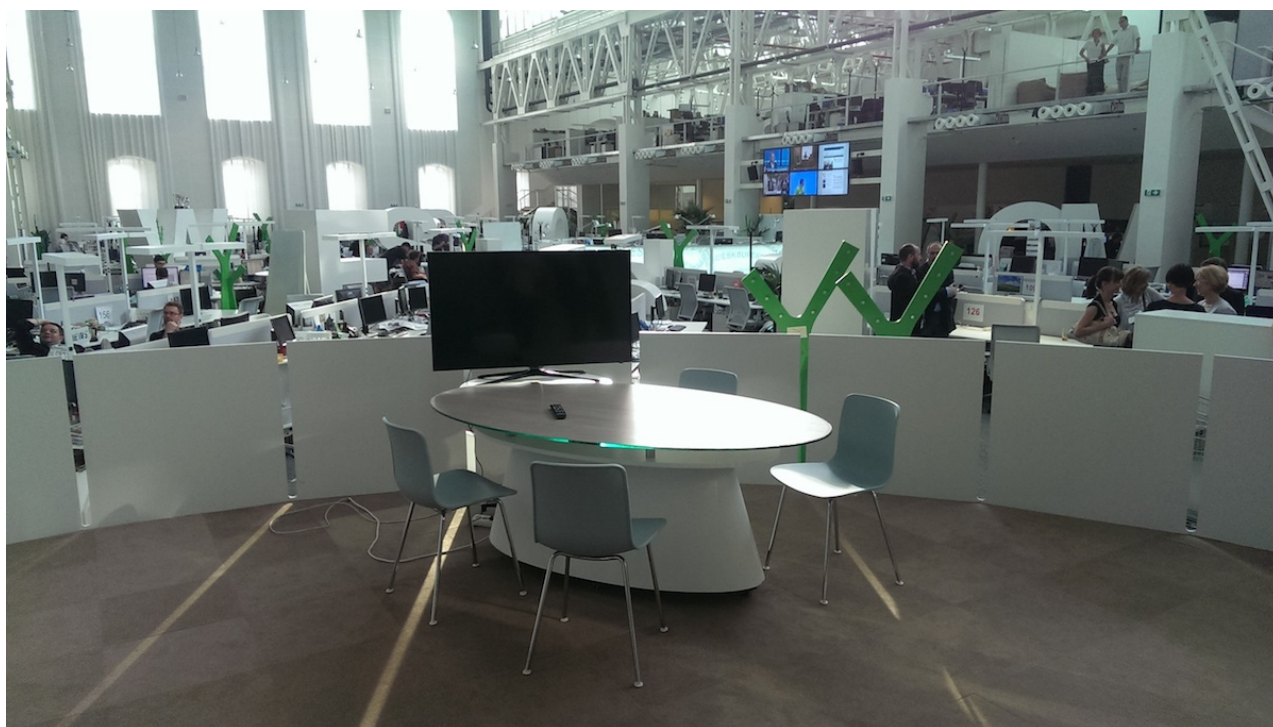
Na přípravu určitě, protože těžký politický rozhovor vyžaduje dlouhou a pečlivou přípravu. Ty rozhovory lifestylové, společenské, vyžadují daleko vyšší míru empatie. Nějakou schopnost, kterou buď máte, nebo ne, se na toho člověka

rychle naladit a pak s velkou mírou zvědavosti se ptát a doufat, že to celé klapne. Ale jak říkáte, je to úplně jiná disciplína a to nejsou rozhovory, kdy já budu chytat toho člověka za slovo a budu tam z něj lámat, jestli za veřejné peníze udělal něco dobře, nebo špatně. To je samozřejmě jiná liga a musím říct, že mě hrozně baví obě polohy. Myslím, že mi obě polohy sem tam i jdou. *(smích)*

Myslíte si, že máte šanci potkat se s panem prezidentem a uskutečnit asi nejchtěnější rozhovor diváků DVTV?

(smích) Myslím si, že ne. Prakticky to nemá zapotřebí, to je taky ten důvod, proč dává rozhovory médiím, které s ním povedou rozhovory tak říkajíc po srsti. Protože, pokud se nepletu, on dává rozhovory Frekvenci 1, pravidelně dává rozhovory Blesku, a myslím, že někdy tak opatrně dá rozhovor Radiožurnálu. A při vši úctě ke kolegům v Radiožurnálu, to nejsou rozhovory, kde by půl hodiny byl centrem soustředěných kritických otázek a v Blesku a na Frekvenci 1, to už vůbec ne. *(smích)* To je čistý lifestyle. Pro něj je to velice pohodlné, protože si může říkat to, co chce jenom on a není konfrontován s ničím jiným. A proč on by to vlastně dělal? Já bych chtěl mít prezidenta, který by chodil i do jiných médií a podstupoval velké konfrontační rozhovory, ale nemáme ho a pracujeme s tím, co máme.

Arnošt Petráň

Světová pandemie a naše každodenní životy a pocity

Světová pandemie, koronavirus, karanténa. To jsou momentálně asi nejpoužívanější slova v médiích, ale i v našich každodenních životech. V každém z nás vzbuzují trochu jiné pocity. V někom možná strach, v jiném zase netečnost. Pravdou ale je, že většina z nás na nastalou situaci nahlíží skrze své bezprostřední okolí. Proto jsme se rozhodli zjistit, jak prožívají toto období naši příbuzní a známí. Sestavili jsme seznam sedmi otázek, mířících na subjektivní pocity respondentů.

A abychom se nezabývali stále jen situací našich pražských vrstevníků, rozhodli jsme se kontaktovat příbuzné a známé žijící v Česku a zahraničí, a hlavně z různých věkových skupin. Je samozřejmé, že zde nemůžeme podrobně popsat všech 40 desetiminutových telefonátů, ale přesto doufáme, že Vám následující shrnutí přinese ucelenější obraz o tom, jak prožívá globální pandemii širší spektrum obyvatel naší planety.

Co teď?

Zavřená divadla, kavárny, obchody, školy, omezení volného pohybu, uzavřené hranice a sociální kontakty snižené na nezbytné minimum. Ani nemusíme zmiňovat, že tato opatření udělala mnohým z nás tlustou čáru přes rozpočet, někomu doslova. Přesto jsme se našich respondentů zeptali, v čem se cítí omezení nejvíce.

Více než pětina dotazovaných odpověděla, že v ničem, nebo v ničem důležitém. To může být pro mnohé překvapující a vede to k zamyšlení, jestli zrovna nás karanténa opravdu tolik omezuje. Tím spíše, když si poté člověk v dalších rozhovorech vyslechne příběhy lidí, kteří kvůli restrikcím nemohou vidět své rodiče, sourozence nebo vnoučata na dobu neurčitou nebo je pandemie významně omezuje v práci.

Ostatní odpovědi se nesly v duchu postrádání fyzického kontaktu s přáteli, což je samozřejmě pro ty extrovertnější z nás také značné omezení. Z některých odpovědí vyplývá, že v jiných zemích jsou opatření daleko přísnější. V rozhovorech zazněly mimo jiné i věty typu „Nemohu opustit město.“ nebo „Pandemie mne omezuje v pobytu na čerstvém vzduchu.“

Zajímavým zjištěním je, že na omezení si častěji stěžují mladší respondenti, kteří se zatím nemusí příliš starat o živnost, ani své křehké zdraví. „Rouška je otravná, nemohu zajít do hospody.“

Strach

Další otázka zněla, jestli mají lidé z nemoci, která tolik hýbe světem, strach. Zde se většina oslovených libovolného věku shodla, že o sebe strach nemají. Mnohokrát ale zaznělo, že mají obavy o své blízké, kteří v případě některých respondentů pochází např. ze Španělska nebo Itálie. Ekonomické obavy zmiňovalo také nezanedbatelné množství dotázaných. „Bojím se dopadu pandemie v ekonomicky slabších zemích.“ Pro zajímavost zde ještě uveďme, že nejvíce kladných odpovědí na tuto otázku jsme dostali od respondentů žijících v USA a v Anglii. „Ano, trochu se bojím, v USA zatím nebyl vymyšlen plán na řešení celé situace.“ Zároveň z Kanady se nám dostalo několik shodných odpovědí o důvěře, kterou mají dotázaní v tamní vládu a v její postoj k této krizi.

Média

V dnešní době jsme na to už zvyklí. Jakmile je na pořadu dne nějaké vážnější téma, jen co otevřeme internet nebo zapneme televizi, valí

se na nás ze všech stran bezpočet zpráv a informací. Může tomu být při globální pandemii jinak? Pravděpodobně jste již zažili pocit, že jste se ve všech těch informacích ztratili a dělá se vám nevolno, jen co slyšíte pojem tisková konference.

Zeptali jsme se tedy našich respondentů, jak se oni sami ke sledování zpráv staví a zda se jim daří získávat o situaci přehled.

Na tuto otázku se pohledy různí. Asi nejčastější odpovědí je, že zpočátku bylo samozřejmé zprávy sledovat, ale časem toto odhodlání dosti opadlo. Většinou z toho důvodu, že je zpráv mnoho, člověk je z nich zmatený a vyčerpaný. Někteří respondenti tvrdí, že zprávy nesledovali vůbec, a jiní jsou toho názoru, že je samozřejmostí zprávy sledovat pořád a že je to v takové situaci potřeba.

Jak ostatní vnímají náladu, která kolem panuje?

Bezvýchodnost, vztek, nic, smutno, nezvyk, tiredness, podrážděnost, fear, helpless, nestabilita, agitated, rozpačitost, rozplizlost, uncertain, weird, anxious, angespannt. Klid (negativně i pozitivně), utlumení, utišení, serenity, v poho nálada, hope, volnost, peaceful, freudig, sluggish, letargic, trpělivost a pochopení.

Lidi to přestává bavit. V obchodech panuje bezohlednost a podrážděnost, v pracovním prostředí strach. Ze začátku zbytečná hysterie, dnes spíš takové vakuum.

Toto jsou odpovědi jedním slovem či větou, ke kterým jsme naše respondenty vyzvali. Dostalo se nám ale také velkého množství odpovědí o tom, že se k sobě lidé chovají velmi ohleduplně a myslí jeden na druhého.

Všechno zlé je pro něco dobré...

Nyní přejdeme k pozitivnější části našich rozhovorů a to, zdali si naši respondenti myslí, že jim světová pandemie a okolnosti s ní spojené daly něco nového. Zhruba pětina z nich je toho názoru, že nic, zde jsou však některé pozitivnější odpovědi:

„Tato situace mi dala zjištění, že lidé mají ohled na druhé a pomáhají si.“

„Karanténa mi rozhodně přinesla zpomalení životního tempa a více času na rodinu.“

„Mohu se zdokonalovat ve svých koníčcích.“

„Více si teď vážím možnosti být s lidmi.“

Ostatní odpovědi byly vesměs o sblížení se s rodinou a nově nabytém času pro vlastní zájmy. Ale důležité je také zdůraznit, že ne všichni teď mají více času, jak se všude jako největší pozitivum karantény uvádí. Mluvili jsme i s těmi, kterým teď většinu času zabírá práce s častokrát nelehkými pracovními podmínkami, malými dětmi, nebo obojím.

Na další otázku, jestli lidé vnímají, že je tato situace v nějakém ohledu změnila, odpovídají naši respondenti podobně jako na otázku předchozí. Někteří bez delšího rozmyšlení tvrdí, že nikoli, jiní si myslí opak. „Každého to změnilo, jsme jenom lidé a příroda je mocnější.“

Někteří zase poukazovali na to, v jak konzumní době dnes vlastně žijeme: „Ekonomičtí šílenci se z toho bohužel příliš nepoučí a ti, co na to upozorňují, to věděli už před tím, ale nejvíce to schytají.“

Na čem se ale shodovalo více lidí, je, že nás tato situace určitě změní, jenom zatím nikdo nemůže vědět jak a v čem.

Závěrem

Závěrečným zjištěním našeho průzkumu je fakt, že lidem teď dělají radost velmi podobné věci. A je jedno, jestli člověk žije v Praze, ve Francii, v Londýně nebo v Coloradu. Zalíbení teď lidé nachází především v pohybu jakéhokoliv druhu, dobrém jídle a vaření, ve společnosti blízkých a přátel, v přírodě, v hudbě, ve čtení a jiných činnostech, pro které si člověk nenajde jinak čas. V drobných, obyčejných chvílích všedního dne, kterým člověk jinak ani nevěnuje pozornost a pokládá je za pouhopouhou samozřejmost.

Petra Kohoutková, Mária Stupková

Květen a jeho zajímavá data

Každé datum má svou vlastní historii, ať už je dobrá, nebo špatná. Každý den, včetně těch květnových, s sebou nese nové vzpomínky a zážitky. Vybrali jsme pět méně známých, avšak pozoruhodných dat, které si v květnu můžeme připomenout.

3. 5. Mezinárodní den svobody tisku V tento den si připomínáme, že by média po celém světě měla být svobodná a nezávislá. Také je to připomínka toho, jak z nich můžeme získávat důležité informace z celého světa. Slaví se nejen 3. května, ale také 20. dubna.

9. 5. 1974 V tento den byl v Praze zahájen provoz metra, a to v úseku Florenc–Kačerov. Jako poslední byl otevřen úsek Dejvická–Nemocnice Motol.

15. 5. 1919 V Čechách se tohoto dne konaly první volby do obecních zastupitelstev. Byly to první takové volby v historii Československa.

21. 5. 1881 Majitel vysočanského cukrovaru, Bedřich Fery, si v tento den nechal zavést telefonní linku, stal se tak prvním obyvatelem Prahy, který ji měl.

24. 5. 1934 Tomáš Garrigue Masaryk se v tento den dočkal svého zvolení na post prezidenta Československé republiky, byl zvolen již počtvrté v řadě. Poprvé se tak stalo 14. listopadu 1918, a poté následující tři volby vyhrál také. Prezidentem byl až do 14. prosince 1935, kdy abdikoval ze zdravotních důvodů.

Kryštof Vetešník

Drogy a koronavirus

Drogy mají mnohá úskalí i v normálním stavu společnosti, avšak nynější koronavirová krize k nim ještě přispěla. Drogově závislí mají oslabený imunitní systém, tudíž jsou k onemocnění náchylnější. Mezinárodní drogové cesty byly dočasně přerušeny, dealeri a závislí hledají náhradní řešení. Podle zprávy UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) byla velmi omezena letecká doprava i cesta po zemi, avšak v přímořských státech cesta drog po vodě jen kvete. Obchodníci s drogami se více zaměřují na zásilkové služby a prodej přes internet.

(Ne)dostupnost drog

Uzavřené hranice ovlivnily výrobu metamfetaminu. Látky s obsahem pseudoefedrinu, ze kterých se pervitin nejčastěji vyrábí, takzvané prekurzory, jsou běžně pašovány z Polska. Následkem uzavření hranic je na českém trhu nedostatek prekurzorů. S nedostatkem se také potýkají uživatelé heroínu. Zdá se, že velká část heroínu putovala automobilovou dopravou. Omezený provoz hranic tento způsob téměř znemožnil. Závislí jsou tedy nuceni přecházet na jiné opioidy.

Hledání alternativ při nedostatku drog je dalším rizikem. Zejména u opiátů se nabízí mnohokrát silnější alternativa fentanylu. Fentanyl je syntetický opioid přibližně stokrát účinnější než morfin, avšak s podstatně kratším účinkem. Rizikem je špatně odhadnutá dávka či záměna fentanylu se slabšími látkami, následkem mohou být závažné zdravotní komplikace, v nejhorším případě takový omyl končí smrtí. Další rizikovou alternativou je také míchání alkoholu s benzydiazepiny.

Jedna z mála psychoaktivních látek, jejíž dostupnost byla koronavirovou krizí ovlivněna k lepšimu, je marihuana. Marihuanu si může pěstovat doma de facto každý. Šéf protidrogové policejní jednotky Jakub Frydrych tvrdí, že jsme považováni za poměrně významného vývozce marihuany do okolních zemí a je možné, že produkce, která by se za normálních okolností vyvezla, tu zůstala. Koronavirová krize by tedy mohla přinést nadbytek marihuany v Česku. Je to však jen spekulace.

Pomoc závislým za koronavirové krize

Organizace pomáhající drogově závislým byly nuceny z důvodu ochrany před koronavirem omezit činnost a některé služby pozastavit. Organizace Sananim zrušila skupinové aktivity a omezila individuální terapie. Fungování terénních programů a kontaktního centra bylo upraveno, aby byla zachována pomoc klientům za co nejbezpečnějších podmínek. Sociální podnik Café Therapy, ve kterém polovinu zaměstnanců tvoří lidé po léčbě závislostí, byl nucen v březnu uzavřít provozovny, nebylo jisté, na jak dlouho. Aby lidé nezůstali ze dne na den doma bez práce, spojili se se společností Rohlík.cz a připravují balíčky jídla pro lidi bez domova. Ty pak rozváží do pražských nízkoprahových zařízení, pro bezdomovce na Císařskou louku, spolupracují také s neziskovou organizací Naděje. Každý týden tak rozdělí potřebným až tunu potravin. Připravují především obložené sendviče a bagety s vysokým obsahem ovoce a zeleniny, aby lidem bez domova pomohli posílit imunitu.

Stanislav Egyed

Německé ženy za druhé světové války

Uběhlo 75 let od konce druhé světové války a osvobození jednoho z největších žen-ských koncentračních táborů Ravensbrück, ve kterém zahynulo kolem 90 000 lidí, mezi které patřila například česká novinářka a spisovatelka Milena Jesenská či polská učitelka Natalia Tułasiewicz, která společně s Anglií bojovala proti režimu v Německu.

Již 27 let před koncem druhé světové války bylo díky sufražetkám (ženám radikálně bojujícím za volební práva žen) ve Spojeném království a postupně téměř po celém světě uděleno volební právo ženám. Stejně tak v Německu i Velké Británii mohly ženy od roku 1918 volit, což je posunulo o krok dál ve své emancipaci a také jim to dalo důvod se zajímat více o politiku.

Po konci první světové války bylo Německo slabé a zruinované. Když se na politické scéně objevil Adolf Hitler, přesvědčil v poraženém Německu velkou část obyvatel o své ideji, dal jim naději. Německým občanům mnohdy nezbyvalo nic jiného než věřit a doufat v lepší život, který jim sliboval. Nejen, že si ho zvolili muži, ale i ženy, které konečně měly právo volit a které Adolf Hitler svými populistickými řečmi přivedl na myšlenku nové říše.

Ženy a politika

Hitler však ženy bral jako podřadné a předtím, než přebíral vládu, se ujistil, zda nejsou na vysokých pozicích. Ale přesto je bral jakou nedílnou součástí svého cíle vytvořit čistou árijskou rasu. Proto si vybíral nové manželské páry, které měly vytvořit jeho čistý národ. Ti dostali po důkladné lékařské prohlídce s kladným výsledkem tehdejší roční říšský plat, aby zplodili zdravé děti. Po čtvrtém dítěti byl státní vklad splacen. Vše u porodů zapisovaly porodní sestry, když se vyskytla vada, byla zaznamenána a dítě bylo sterilizováno. K psychicky a fyzicky postiženým

BDM

Jako byla organizace Hitlerjugend, byl také svaz německých dívek BDM, který byl pro většinu jako druhá rodina. Ženám z této organizace a nejen z ní byly po obsazení Polska nabídnuty nabídky k začátku pracovní kariéry jako kolonizátorky v nově nabyté zemi. Zde uklízely domovy po vystěhovalých Polácích a připravovaly je pro nové německé rodiny, jak potvrzuje bývalá členka BDM Else Danielowská.

Německý nacistický politik Rudolf Hess se se svou celou rodinou přestěhoval do Osvětimi, kde jeho žena Hedvika vychovávala své děti. Žily v takovém luxusu, že Hessova žena sama prohlásila, že zde chce žít i zemřít. Celý jejich život v Osvětimi kontrastoval s nelidským životem vězňů pár set metrů od jejich domova. Všechny ženy důstojníků si mohly nárokovat zabavený majetek vězňů a využívat vězně jako služebnictvo.

Ravensbrück

V koncentračním táboře 80 km od Berlína, Ravensbrücku, pracovaly ženy jako dozorkyně. Těmto dozorkyním ne-

byla práce nucena, nejsou ani žádné zmínky o tom, že by ženy práci odmítly. Nikde není ani zmíněno, že by se jim dařilo hůře, kdyby tuto práci odmítly.

V Ravensbrücku byly zajaté ženy z různých vrstev, například umělkyně, političky a učitelky, ke všem se však dozorkyně chovaly stejně. Doslova měly jejich život v rukách. Když měly

třeba jen špatnou náladu, mohly vězenkyně ukopat svými tvrdými podpatky k smrti.

„Ty ženy měly naše životy ve svých rukou, měly právo rozhodovat o našem životě či smrti, na to nesmíme zapomínat,“ říká Jacqueline Fleury, Francouzka, která byla deportována do Ravensbrücku.

Ženy se od mužů nijak zvlášť nelišily. Jejich moc je tak zaslepila, že neviděly, jaké věci provádějí stovkám nevinných žen. Tuto práci braly jako každou jinou.

Přesto po konci druhé světové války spousta těchto žen zmizela, ztratila se v poválečném Německu pod jinými jmény. Spoustě ženám nebyl udělen soudní trest. Už jen proto, že byly ženy, bylo považováno, že jsou od přírody něžné a nevinné, jak uvádí etnoložka Jeanette Toussaint.

Tyto případy nebyly řešeny, až na výjimky medializovaných případů. Hrůza z nich před soudem vinu odmítla. Odkazovaly se na to, že jednaly na rozkaz vlády, a vinu za vše tedy nese ona.

Zato nacisté tak shovívaví nebyli, vinu trestali radikálně. Nezapomínejme, že byly i ženy, které proti nacismu bojovaly a proti vládě se postavily, jako například členka protinacistické organizace Bílá růže Sophie Scholl a s ní Margaretha Rothe a Margarete Mrosek. Mezi odbojáčky ze skupiny, které gestapo nazvalo Červený orchestr (Rote Kapelle) patřily Maria Terwiel, Eva-Maria Buch a Hilde Coppi. Z mála odbojářek mezi Čechy byla Marie Sedláčková a Irena Bernášková. Všem těmto ženám tato část dějin vzala život.

Agáta Schröderová

Historie feminismu

aneb Trnitá cesta k ženské rovnoprávnosti

Žena v džínech a kostkované košili dobíhá tramvaj. Nestihne to, tramvaj jí dveře zavře přímo před nosem, a tak neslyšně kleje a přitom kontroluje čas na svém telefonu. Nestihá být v práci včas. Vidět tuto scénu je tak běžné jako si po ránu uvařit čaj. Když se ale člověk vrátí v čase, tak si s údivem uvědomí, že to tak vždy nebylo. Už dlouho si napříč historií můžeme uvařit čaj, ale sledovat rozčilenou ženu nestíhající být včas v práci ne. Od žen dříve společnost spíše očekávala, že se budou starat o děti a domácnost. Cesta k rovnoprávnosti mužů a žen byla a stále je velice spletitá. Spoustu problémů se již povedlo vyřešit, protože jsme, ženy i muži, našli společnou řeč, spojili se a začali proti zažitým dogmatům bojovat. Tyto „boje“ nám přinesly tzv. první a druhou vlnu feminismu. Za rovnoprávnost žen se však usilovalo i mimo tyto vlny.

První vlna feminismu

V poslední třetině 18. století proběhly dvě významné revoluce: Americká revoluce (1775–1783) a Velká francouzská revoluce (1789–1799). Díky nim byla uznána občanská práva všem lidem. Těmi byli ve skutečnosti myšleni pouze muži. V tomto období se též objevují lidé zasazující se za práva žen.

Jedním z nich je Mary Wollstonecraftová, která založila v Anglii školu pro dívky a napsala mnoho prací na téma vzdělávání žen. Jejím nejslavnějším dílem se stala Obhajoba ženských práv, kterou napsala v roce 1790. V tomto díle rozebírá život žen ve společnosti mužů. Další významnou osobou v Británii byl John Stuart Mill, který hájil v parlamentu zájmy žen a bojoval za jejich volební práva.

Ve Francii se významnou ženou své doby stala Olympe de Gougesová, která v roce 1791 napsala Prohlášení práv žen a občanek jako reakci na Deklaraci práv člověka a občana, která za občana považuje pouze muže a tak jen jemu přisuzuje práva. Těž zakládala první ženské politické spolky ve Francii. V roce 1793 byla ovšem popravena kvůli obvinění z touhy po státnické moci a z opomenutí ctností příslušejících jejímu pohlaví. To protože politická angažovanost žen byla více méně považována za zhoubnou pro „dobré mravy“ moderní společnosti. Následně byla ženám zakázána účast na jakémkoli politickém hnutí a na ulici se nesměly shromažďovat ve větších skupinách než po pěti, pod hrozbou rozeznání vojskem.

Na začátku 19. století dokonce vznikly zákoníky, které dopomohly ještě více tomu, aby byly ženy podřízené mužům. Ženy

například nesměly vlastnit majetek a na úřadech byly zastupovány vždy svým otcem či mužem. To ovšem vyvolalo u žen vlnu nevole, kterou začaly veřejně dávat najevo. Začaly se dožadovat volebního práva a též práva na vzdělání a vlastnění majetku. V Anglii a Americe se těmto ženám říkalo „sufražetky“, což je odvozeno od anglického slova „suffrage“, které v překladu znamená volební právo. V Čechách se těmto ženám říkalo „modré punčochy“. Těmto ženám prosazujícím svá práva se ovšem jejich okolí vysmívalo a jejich snahu nebralo vážně. U nás se za ženská práva prosazovaly spisovatelky jako Božena Němcová, či Eliška Krásnohorská. V roce 1920 Ústava Československé republiky stanovila, že nebudou uznávány žádné výsady pro muže ani pro ženy. První vlna feminismu skončila ve třicátých letech 20. století poté, co ženám jejich práva byla uznána.

Druhá vlna feminismu

Druhá vlna feminismu se zvedá po druhé světové válce převážně v USA a to po vydání knihy *Feminine Mystique* od Betty Friedan v roce 1963. Ženy po 2. světové válce podle

ní neznají vlastní identitu, nemají vlastní názory, potřeby a sociální status. Mladé dívky jsou v této době vychovávány podle ideálu předměstské hospodyňky. Ženy si uvědomí, že nejde pouze o problém žen, ale o problém celé společnosti. Sama společnost je totiž vyloučila z veřejného života a přisoudila jim místo v domácnosti. „Osobní je politické.“ Toto tvrzení se stalo heslem druhé vlny feminismu. Druhá vlna v USA a ve spoustě západoevropských zemí končí v osmdesátých letech 20. století. V Čechách se objevila její slabší verze až po revoluci v roce 1989.

V dnešní době se stále řeší problémy jako nižší platové ohodnocení žen vůči mužům na stejných pracovních pozicích či vnímání žen jako pouhého sexuálního objektu. V některých zemích se ženám dodnes nepovedlo prosadit svá práva. Jsou to většinou země v diktatuře, kde si ženy nemohou vybírat, koho si vezmou ani kde budou pracovat. V těchto zemích je poté velice těžké prosadit si svá práva. Stále je tedy za co bojovat.

Alžběta Kašílková

Výzkum skleníkových plynů začal již v 19. století

V lednu roku 1859 začal experiment s plyny silně absorbujícími infračervené záření. Na poznatky z něj navázalo pravidlo o odhadu množství oxidu uhličitého v zemské atmosféře, načež vznikla křivka s naměřenými hodnotami, které potvrzují fenomén globálního oteplování.

John Tyndall

Jedním z vědců, kteří k celému procesu zkoumání zemské atmosféry přispěli, byl i John Tyndall. Ten byl nejen vášnivým vědcem, ale také horolezcem. Rád spojoval příjemné s užitečným, a tak ho bádání (doslova) na ledovcích přivedla k přemítání o práci Josepha Fouriera a o zahřívání planety díky slunečnímu záření. Fourier totiž díky svým výpočtům věděl, že naši planetu musí ohřívat ještě něco jiného, protože kdyby se tak dělo jenom díky slunečnímu světlu, Země by byla chladnější než je. Fourier zkoumal různé zdroje dodatečného tepla a tak se začal domnívat, že atmosféra Země by mohla být jakousi izolací pro naši planetu.

Tyndallovi to nasadilo brouka do hlavy. V lednu roku 1859 díky svému měřicímu zařízení jako první správně změřil schopnost plynů a aerosolů absorbovat sálavé teplo. Při jeho měření nejvíce tepla ve formě infračerveného záření absorbovala vodní pára (díky tomu je hlavním plynem, který

reguluje teplotu vzduchu), oxid uhličitý a některé další plyny dnes označované jako skleníkové.

Na základě svého zkoumání a předchozích poznatků se domníval, že když je teplo absorbováno planetou, jsou jeho kvality tak pozměněny, že nemůže odejít stejným způsobem, jakým přišlo. Zemská atmosféra tedy energii vpustí dovnitř, ale kontroluje její odchod, nechce ji pustit zpět do vesmíru a vzniká tendence hromadit teplo na povrchu planety. Teto závěr Tyndall prezentoval i před Královskou společností.

Následovníci

Na Tyndalovo bádání navázal Savante Arrhenius. Arrhenius stavěl dále na základech Fouriera a Claudeho Pouilleta (tento pán opravil Fourierovu teorii o skleníkovém efektu a napsal k ní první matematickou formulaci, domníval se, že vodní pára a oxid uhličitý zachycují energii infračerveného záření a tím pádem ohřívají Zemi), a snažil se spočítat, kolik zachycuje vodní pára a oxid uhličitý energie z infračerveného záření v zemské atmosféře. Nakonec sestavil tzv. Arrheniovo pravidlo/zákon.

Tímto jsme si prošli důležité poznatky o skleníkovém efektu z 19. století, a dále se přesouváme časoprostorem do 20. století na Havaj, konkrétně do Loa Observatory za Keelingovou křivkou.

Keelengova křivka

„Keelengova křivka je jednou z nejdůležitějších vědeckých prací 20. století,“ říká Naomi Oreskes, profesorka historie vědy z Harvardovy univerzity. V roce 1958 proběhlo první měření na Havaji, na které dohlížel Charles David Keeling. Účelem bylo zjistit aktuální množství oxidu uhličitého v atmosféře Země a Keeling sám na měření dohlížel až do okamžiku své smrti v roce 2005. Nyní v jeho šlépějích pokračuje jeho syn Ralph Keeling a měření stále probíhá dál.

Tato křivka je prvním naměřeným důkazem toho, že koncentrace oxidu uhličitého rapidně stoupá v porovnání s hodnotami předchozími. Díky tomu, že právě oxid uhličitý dokáže „pohltnout“ a hned poté vydat velké množství infračerveného záření, dochází ke zrychlování globálního oteplování. Když se podíváte na graf výše, stoupající křivka, která odráží naměřené hodnoty oxidu uhličitého, nám ukazuje, že jeho množství přesáhlo 13. května 2013 hodnotu 400 ppm („parts per milion“ – díly na milion). Tuto hodnotu naposledy Země do-

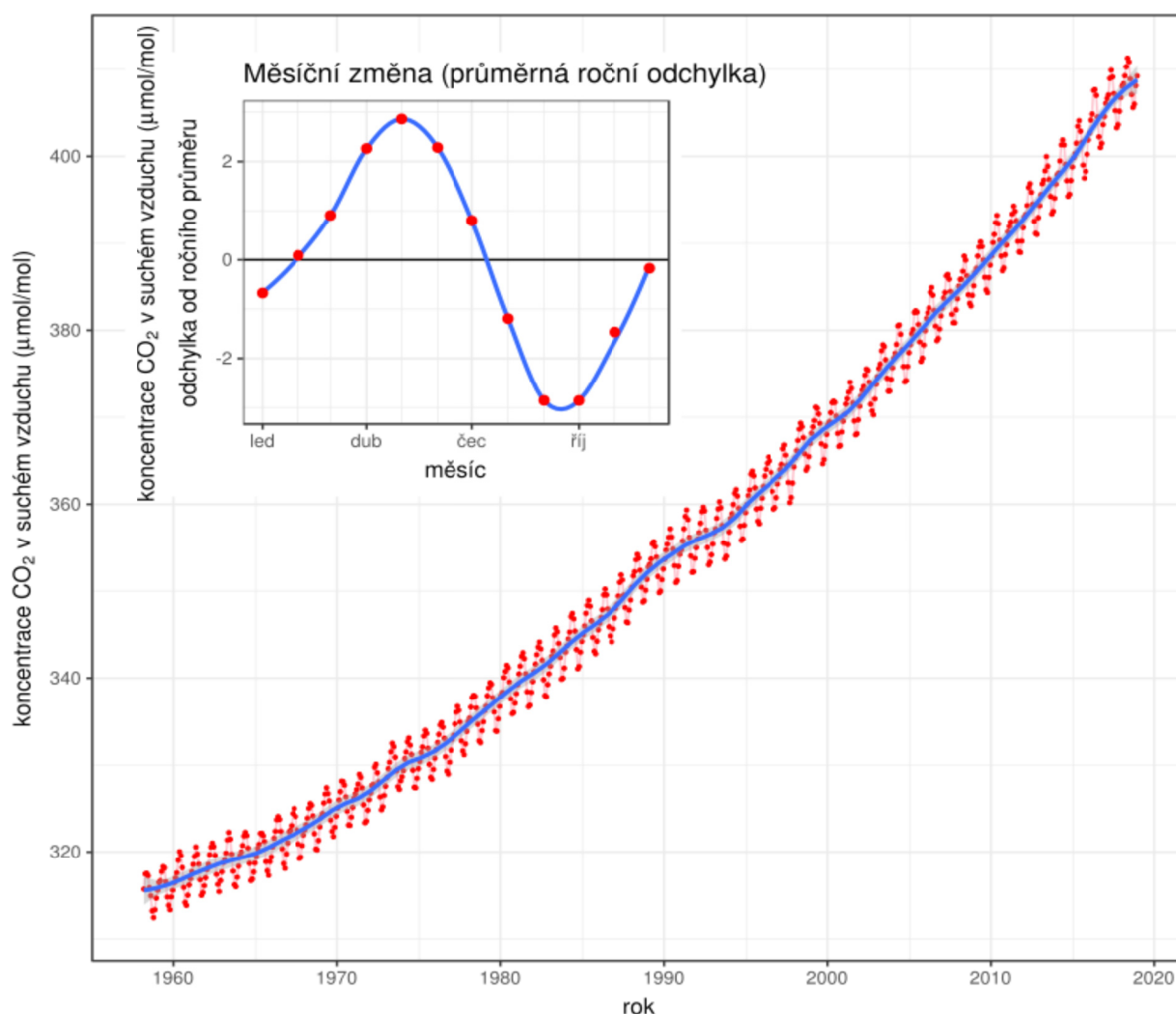
sáhla v období Pliocénu (5,33 mil. – 2,58 milionu let zpět) a díky ní se na naší planetě děly četné změny v rámci fauny, flóry, teploty atp.

Je samozřejmě důležité si uvědomit, že bez skleníkového efektu a oteplování naší Země by pravděpodobně nevznikl život (alespoň ne v dnešní podobě), protože by byla příliš chladná. Data za posledních 800 000 let, která máme dostupná z ledovců, nám ale říkají, že hodnoty oxidu uhličitého se pohybovaly od 180 ppm do 270 ppm před průmyslovou revolucí. Paleoklimatologové (zkoumají proměny klimatu na Zemi na základě nepřímých dat, např. vzorků z ledovců atp.) považují změny koncentrace oxidu uhličitého za základní faktor ovlivňující změny v klimatu v tomto časovém úseku. Je tedy otázka, co nám budoucnost se zvyšováním koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře přinese.

Juliana Václavíková

Průměrné měsíční koncentrace oxidu uhličitého

Mauna Loa 1958 - 2018

data : R. F. Keeling, S. J. Walker, S. C. Piper a A. F. Bollenbacher
Scripps CO2 Program (<http://scrippsco2.ucsd.edu>). Přístupné 2019-01-06

Jarní migrace žab

aneb Cesta tam a ne vždy zpátky

S přicházejícím jarem se spolu s ostatními obojživelníky začínají probouzet žáby a vyražejí na svoji každoroční pout' do trdliště, tedy místa rozmnožování, kde přivádějí na svět novou generaci. Přestože se některé z nich, např. ropuchy a skokani, po většinu roku pohybují na souši, ke svému rozmnožování nezbytně potřebují vodu, kam nakladou vajíčka a kde se pak budou moci vylíhnout pulci. Takovými místy jsou většinou drobné tůňky, rybníky nebo jiné mělké vodní plochy. Některé druhy zůstávají věrné určitým místům rozmnožování po celé generace a vracejí se na ně každý rok, často i ze vzdálenosti několika kilometrů. Pokud jejich cestu protne silnice, obojživelníci svůj cíl nemění a při překonávání vzniklé bariéry se stávají obětmi automobilů. To může být nebezpečné nejen pro jednotlivé živočichy, ale často i pro celé populace. Pokud ztráty způsobené dopravou na silnici nedosáhnou 25%, populace je schopna se s úbytkem vyrovnat. V případě, že však ztráty dosáhnou uvedené hranice nebo ji dokonce překročí, nemusí to již populace zvládnout.

Žabí cestování

Cesta přes silnici je pro žáby velmi obtížná. Migrující jedinci se pohybují v tak zvaném amplexu, kdy výrazně menší sameček sedí na větší samici a pevně se jí drží. Jsou proto velmi málo pohybliví a cesta přes silnici jim může zabrat i několik desítek minut. Většina obojživelníků navíc putuje šikmo nebo

klikatě a délka, kterou tak přes nebezpečný úsek musejí urazit je někdy i několikanásobně větší, než silnice samotná.

Každoročně na našich silnicích zahynou tisíce žab. Je velmi smutné, že žába schopná překonat několikakilometrovou vzdálenost, aby zajistila pokračování vlastní linie, přijde o život na deseti metrech asfaltového povrchu.

Jak pomoci

Ochránci přírody se s touto skutečností pokoušejí bojovat. Podél silnic, poblíž lokalit, kde žáby zimují, proto pokládají v problémových měsících bariéry, které žábám znemožňují vejít do vozovky. Každoročně se pak pořádají hromadné akce, kde dobrovolníci dané lokality procházejí a žáby uvízlé za bariérou přenášejí v kbelících na druhou stranu silnice.

To ale neplatí pro tento rok. V důsledku koronavirové pandemie totiž není možné uskutečnit žádné podobné akce. Stále se zde objevují jedinci, kteří ve svém volném čase vezmou reflexní vestu a kbelík a jdou zachraňovat žabí životy. Sami však světem pohnout nemohou, a tak je tento rok úmrtnost obojživelníků na silnicích větší, než kdy dříve.

V závislosti na druhu žab, nadmořské výšce a počasí putují obojživelníci na svá místa rozmnožování od konce února až do května. Buďte prosím ohleduplní. Snažte se v tomto období jezdit opatrně a dívejte se, zda jste na silnici skutečně sami.

Magdaléna Moravcová

Úbytek podzemní vody

Naše planeta Země se od ostatních planet liší svým rozmanitým životem. Avšak žádná část tohoto života by nebyla možná bez přítomnosti vody. Voda je jak pro lidi, tak pro přírodu a živočichy nedílnou součástí jejich existence. Bez ní bychom se vůbec neobešli. Jak všichni víme, voda má svůj cyklický koloběh, který se stále opakuje a do kterého se pořád vrací zpět. Jedná se o koloběh v přírodě, kdy se voda za určitých podmínek vypaří, vystoupá nahoru, vytvoří mraky, zkondenzuje a v podobě srážek spadne znovu na zem. Zde buďto odteče prostřednictvím potůčků a řek do moří a oceánů (tuto vodu nazýváme povrchovou), nebo se vsákne do útrob naší Země (tuto vodu nazýváme podzemní či podpovrchovou). Tam se pomocí saturace (vsakování) dostává do škvír a mezer mezi horninami. A jak uznává i Ministerstvo životního prostředí, tento přírodní zdroj (podzemní voda) je velmi cenný. Měl by být udržitelně užíván a chráněn před znečištěním. To se naší společnosti však příliš nedaří.

V podzemí a na povrchu

Voda podzemní se nedá znečistit tak jednoduše jako voda povrchová, ale hlavním problémem je, že vodu odčerpáváme rychlejším tempem, než jakým je voda sama schopná se doplňovat. Zároveň je na vodě závislý sladkovodní a slanovodní ekosystém. Laicky řečeno, bez vody v řece by říční ekosystém zahynul. A to již konkrétně souvisí i s podzemní vodou. Obrázky níže vysvětlují, proč jsou například sladkovodní ekosystémy v řekách na podzemní vodě závislé. A proč klesá a bude klesat průtok sladkovodních toků, pokud budeme podzemní vodu dále tímto tempem odčerpávat.

Hydroložka Inge de Graafová ve své studii vysvětluje, že podzemní a povrchové vody jsou úzce spojeny a že přílišné odčerpávání podzemní vody zřetelně ohrožuje povrchové toky a dokonce je může i zastavit. Říká, že i malá změna (myšleno v poklesu podzemní vody) se velmi intenzivně promítne na sladkovodním povrchovém ekosystému.

Další problém však je, že se tyto změny v porovnání s povrchovou vodou projeví v čase se značným zpožděním. Inge de

Graafová považuje tuto situaci za alarmující. Avšak jak říká, situace neohrožuje pouze sladkovodní povrchové ekosystémy. Ohrožuje i nás. Tvrdí, že asi 50 % zavlažovaných rostlin je závislých na podzemní vodě. Myslím, že si sami dokážete představit následky narůstajícího poklesu podzemní vody v zemědělství.

Možné způsoby řešení

Jaké je však řešení této neblahé situace? Nejspíš vás hned napadne varianta, která spočívá v šetření vody, což je opravdu jedno z potřebných opatření a jeden ze způsobů, který by měl být na našem denním pořádku. Avšak nemělo by to být to jediné

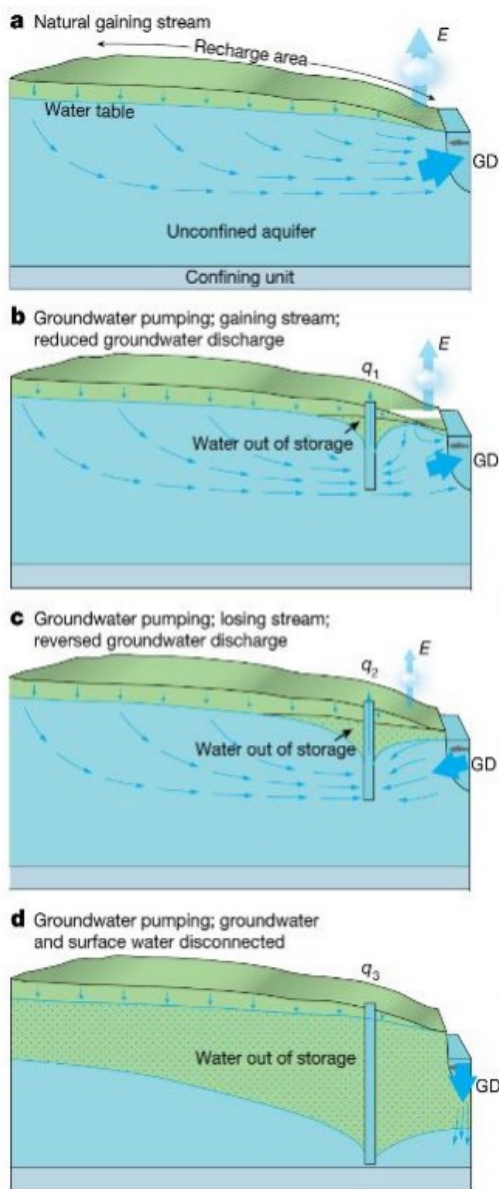
Existuje i druhý způsob řešení situace, a abychom pochopili jeho důležitost, pomůže nám jedna představa: My jako Česko nejsme obklopeni žádným mořem nebo oceánem, takže všechny srážky, které se během svého putování krajinou nestihnou vsáknout do země či někde jinde, odtečou a my už je nejspíše nikdy neuvidíme ani nebudeme moct využít. My tomu ještě napomáháme tím, že některé srážky (např. z velkých střech, parkovišť nebo dokonce z mnoha chat) odvádíme do kanalizace, kde se mísí se splaškovou vodou a s bůhví čím ještě.

Za prvé, srážky nepatří do kanalizace a za druhé to škodí samotné čistírně odpadních vod (ČOV). Jak? Čistírna odpadních vod pracuje na principu mechanicko-biologického čištění. Při naředění splaškových vod nemají

mikroorganismy dostatek živin a tehdy čistírna čistí méně nebo dokonce může i úplně přestat čistit.

Takže druhá možnost (samozřejmě s praktikováním té první) je nainstalovat si domů (pokud je to možné) dnes už ne tolik finančně náročné nádrže na dešťovou vodu. Lze tak jednoduše přispět k zadržování srážkové vody v krajině. A navíc používáním této nové srážkové neboli technické vody ochránit pitné zdroje v našem okolí.

Tak co? Máte nyní pocit, že úbytek podzemní vody je veliký problém? Jestli ano, tak máte dvě možnosti, jak se s daným problémem vypořádat.

Bud'to můžete strčit hlavu do písku jako pštrosi a dělat, že se nic neděje. Nebo se můžete aktivně zapojit do řešení problému úbytku podzemní vody. Jak? Máte mnoho možností, (zrovna dvě jsem nastínil ve článku výše), ale jakou z nich si vyberete, je na vás. Důležité je, že se nějakou z nich pokusíte (ať už sami nebo s pomocí někoho jiného) zrealizovat.

Doporučená literatura

Tom Gleeson, Inge E. M. de Graaf, L. P. H. Van Beek, Edwin H. Sutanudjaja, Marc F. P. Bierkens: *Environmental flow limits to global groundwater pumping*

Ing. Vilém Žák: *Jak přispět k lepšímu využívání vody*

Podcast Českého rozhlasu: *Co udělat teď, abychom i v budoucnu měli dostatek vody?*

Daniel Václav Kratochvíl

Mikroplasty

Plastové znečištění je dnes již všudypřítomné. To největší je však okem neviditelné. Mikroplasty. Najdeme je ve vodě, v půdě, i ve vzduchu, prostě všude. Není tedy divu, že se dnes nacházejí již téměř ve všech živých organismech.

Co to vlastně je?

Mikroplasty jsou drobné částičky plastu o velikosti 100 μm – 0,5 mm. Do životního prostředí se dostávají dvěma způsoby, přímou cestou (z kosmetiky, syntetického textilu apod.), to jsou mikroplasty primární, nebo z rozpadajících se větších kusů plastového odpadu, to jsou mikroplasty sekundární.

Primární mikroplasty vznikají zejména při praní syntetického textilu, z něhož se uvolňují mikrovlákna. Jejich dalšími zdroji jsou také oděr pneumatik či mikroplasty v kosmetice, které jsou tam přidávány záměrně kvůli funkčnosti či z estetických důvodů. Jsou to například peelingové produkty. Odhaduje se, že jedna tuba takového přípravku čítá až 350 000 plastových perliček. Mikroskopické částičky umělé hmoty slouží ke

zbavování se staré pokožky, ale také dělají kosmetické výrobky „krémovějšími“ a vyplňují vrásky.

Přímo do půdy se primární mikroplasty dostávají hnojivy, která se tzv. kapslují, aby se do půdy uvolňovaly kontrolovaně. Dostávají se tam i při hnojení pomocí kalu z čističek odpadních vod, který mikroplasty obsahuje také. Posledním z nejdůležitějších zdrojů mikroplastů jsou polymerová barviva, laky a různé další nátěrové hmoty. Ty se časem opotřebovávají a jsou splachovány či sfoukávány do přírody.

Takzvané sekundární plasty vznikají rozpadem větších částí plastového odpadu. Kombinace biologických, chemických i fyzických procesů vede po určité době k rozpadu větších částí plastů, a to ve vodě i na pevnině.

Enviromentální dopady mikroplastů

V Oceánech

Plastový odpad najdeme již ve všech oceánech. Podle AMO (Association of Municipalities Ontario) je velkým problémem spojeným s plasty jejich akumulace. Plasty obecně se vyznačují vysokou odolností, s tou však přichází dlouhá doba rozpadu. Když se plasty dostanou do oceánu, plují zprvu na vodní hladině. Po roce se však 94 % plastů usadí na mořském dně. Odhaduje se, že plasty se rozpadají stovky let. Daný údaj však platí pouze pro plasty, které jsou vystaveny slunečnímu záření na hladině oceánů či na plážích. Plasty se totiž rozpadají hlavně vlivem UV záření, bakteriální biodegradací, přítomností kyslíku a činností vln. Přesná doba rozpadu zatím není známa a je možné, že plasty ponořené v oceánech se budou rozpadat i tisíce let.

Vysoká koncentrace mikroplastů v oceánu má však největší dopad na jeho obyvatele. Mikroplastové částičky či vlákna, která vodní živočichové ve svém přirozeném prostředí považují za potravu, vytváří v jejich organismu bariéru omezující přísuv živin, které jsou k jejich životu nezbytné. Dostávají se nežádoucí fyzické účinky či úplný kolaps organismu – smrt. Přičemž vlákna mají v tomto ohledu větší negativní dopady

než částičky obvyklých tvarů. Nejčastěji takto umírají mořští ptáci, želvy, medúzy a ryby živící se planktonem.

V půdě a sladké vodě

Podle IGB mohou mít tyto miniaturní plastové částičky zásadní negativní vliv i na suchozemské a sladkovodní ekosystémy. Při jejich rozpadu totiž dochází ke změnám jejich chemických i fyzikálních vlastností, a tím se zvyšuje riziko jejich toxického účinku na organismy. Mikroplasty se mohou také sjednocovat s půdními organismy, což negativně ovlivňuje jejich zdraví a funkci půdy.

V letech 2017 až 2018 provedl Ústav pro hydrodynamiku AV ČR výzkum, v rámci kterého byly prozkoumány vzorky ze tří úpraven vody z obydlených a průmyslových oblastí, ale lišily se typem vodního zdroje a technologií úpravy. Mikroplasty byly detekovány ve všech analyzovaných vzorcích surové i upravené pitné vody, a to v koncentracích zhruba 1400 až 7000 částic na litr v surové a 300 až 900 částic na litr v upravené vodě. Úpravny vody, v závislosti na vodním zdroji a použité technologii, tedy dokázaly odstranit 70–83 % mikroplastových částic. V rámci kampaně Plast je past odebrala organizace Greenpeace v září 2018 vzorky z Labe a Vltavy. Většina vzorků obsahovala 1–4 syntetická vlákna nebo fragmenty, největší zjištěný počet byl 18. Z toho vyplývá, že ani sladkovodní ekosystémy nejsou bez mikroplastů.

Vliv na člověka

Mikroplasty byly nalezeny v mnoha rybách a jiných mořských plodech a jejich prostřednictvím se dostávají na jídelní stůl, byly však objeveny také v cukru, pivu, nebo třeba v kvasnicích. U ryb se však nacházejí zejména v jejich zažívacích ústrojích, které lidé obvykle nekonzumují. Dále nebylo prokázáno, že by jejich absorpce do lidského těla byla požitím mořského živočicha vyšší než například při vdechování prachu, jehož jsou též součástí. Částičky plastu však na sebe mohou vázat nebezpečné chemikálie, např. polutanty, těžké kovy a další látky.

Zatím není zcela jisté, zda (a popřípadě jak) jsou mikroplasty lidskému tělu škodlivé, a téma vyžaduje další výzkum.

A co tedy vlastně můžeme dělat?

Můžeme snížit svoji spotřebu plastů a nabádat k tomu ostatní, můžeme recyklovat. Můžeme podpořit návrh organizace ECHA (The European Chemicals Agency) na zákaz záměrného přidávání mikroplastů do různých přípravků, který by měl být, podle nejrozumnějších zdrojů, schválen v roce 2020. Z oceánu však odstranit mikroplasty pomocí dnešních technologií nedokážeme. Z půdy taktéž ne. Závěrem by se tedy dalo říci, že mikroplasty pro nás, s největší pravděpodobností, budou ještě do budoucna velkou výzvou.

Anežka Vrbířová

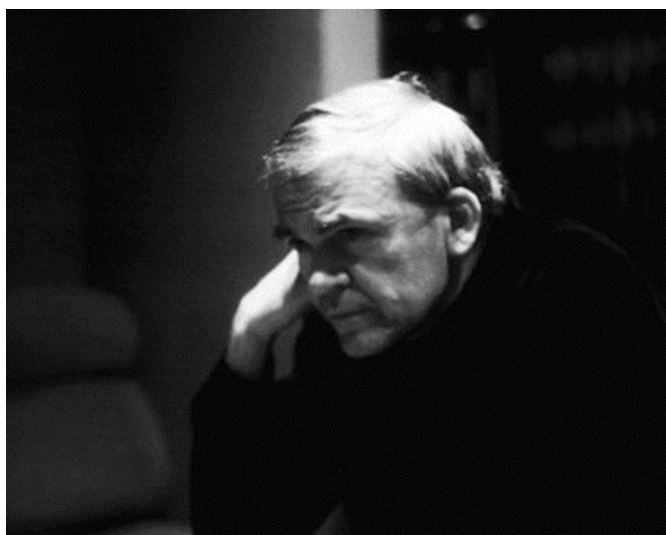

KULTURNĚ-LITERÁRNÍ PŘÍLOHA

Obsah

- Úvodník19
- Kultura v karanténě20
- Kulturu nezastavíš.....20
- Nejkrásnější pohádky21
- Kundera v nás.....22
- Směšné prasky aneb
nebyl to jen žert?.....23
- Tanec napříč hranicemi.....25
- Jerusalém.....28
- Snílek neznámý
a Múza nočních můr31
- Česká módní revoluce32
- Jak se máš doopravdy? 33
- Jarní.....34
- O Otovi36

Poezie 39

- Čas pomerančů
- Polední nuda
- Čtyřverší z noční tramvaje
- Bez názvu
- Spektrogram lidského hlasu
- 26. 2. 2019

Je tohle ten svět, na který jsme celou dobu čekali?

Rána na vesnici připomínají studená kýchnutí. Nervózní ulice voní po jarních přeháňkách a pozvolna se plní křikem dětí, které se nedočkavě dovolávají něčeho k snědku. Impozantní májky už dávno vystřídala čerstvě umytá okna a svět, jež pomalu roztnul průsvitnou clonu své nehybnosti, začíná pučet jako druhá fáze jara. Rozvášní pánové v padnoucích oblecích se pod rouškou cudnosti nápadně usmívají na kvetoucí dámy v kramflecích a policisté postávající na okraji rozbitého obručníku hrají šarády s vlastními stíny, snad jako kdyby se potřebovali ujistit, že svět, který znali včera, se přes noc nepřestrojil k nepoznání. Je pro ně vysvobozením, na které čekali? Voní tak nově a přesto staře. Znělka poštovního vozu nemilosrdně vytahuje poslední spáče ze sna. Z oken činžovního domu pokukuje děvčátko vesele vyzpěvujíc ranní zpravodajství. Déšť má dnes na programu lepší plán než včera. I rozhlas na zdi radnice se probírá ze zimního spánku. Děvčátko se durdí. Uraženě zatahuje záclony, tento nový svět se mu nelíbí. Zato Adam využívá situace. Konečně čistý vzduch! Svolává své kumpány a vyráží na nebezpečnou misi do nedalekého obchodu. Když se řádně zamaskují, nikdo je nepozná. Ani kdyby se sebevíc

snažil. A ještě něco: kdo po cestě uvidí víc vetřelců s nahými obličejí, smí si koupit zmrzlinu z peněz, které jim zbyly z minula. Mirek vyhrává pět ku čtyřem. Adam se rozčiluje.

Je tohle ten svět, který jsme hledali? V hlavě máme nedočkavé ohňostroje dovolávající se příležitosti ke svému výbuchu. Je toho tolik, co nás k sobě volá! Ze střechy skáčou amatérští akrobaté a Kolářovic sourozenci hrají při polední pauze Mozartův Turecký pochod. Ten se točí ve víru harmonie a lenivě proniká do každé skrýše, která touží být objevena. Kostelní hodiny oznamují přítomnost času, a i když se jej snažím mermomocí zachytit, pořád je o pár kroků napřed. Vede mne k sobě, a přesto, jakmile se vzdálenost mezi námi zkrátí na pár centimetrů, majetnický ucukne. Tenhle nový svět je jiný než ten, který jsme čekali. Těkavě odvážný, bojácný, tichý, a přesto ve mně křičí. Točí se mi hlava. Je tak závratně blízko. Rána na vesnici připomínají studená kýchnutí. Sroluji žaluzie a vpouštím dovnitř nový život.

Pojďme jej společně objevit.

za šéfredaktory

Eliška Nodlová

Foto: Daniel Václav Kratochvíl

Za kulturou v karanténě

Při mapování ztrát připisovaných na účet koronaviru se dostáváme k samostatné kapitole s názvem Kultura. Právě kulturní instituce jako jsou divadla, kluby a koncertní sály, byly mezi prvními, kterých se vládní opatření spojené se šířením viru COVID-19 dotkla.

Dne 16. března byla na základě vládního nařízení veškerá divadla uzavřena, čímž pro většinu umělců letošní sezóna skončila. Do úzkých se tak kromě herců dostali hudebníci, režiséři a mnoho dalších souvisejících profesí. Prázdnotou zejí galerie, kina a koncertní sály. Nečekané přerušení sezóny pro mnohé umělce a soukromé instituce znamená zároveň přerušení veškerých příjmů. Pro některé je tato situace dokonce devastující.

„Nejhůř dopadnou herci a technici, kteří jsou honorováni za představení. Za neuskutečněné představení samozřejmě honorář nedostanou. To je fatální díra do jejich rodinných rozpočtů, to mě děsí nejvíc.“ řekl pro iDnes.cz Karel Heřmánek, herec a ředitel Divadla Bez zábradlí.

Soukromé galerie a instituce žijící pouze z výdělku ze vstupenek nemusí mít z čeho zaplatit nájem, a co teprve umělci, kteří kvůli viru nemohou chodit do práce.

Rychle se proto začalo pátrat po možném řešení. Mnoho divadel se rozhodlo přesunout na tzv. „virtuální jeviště“

a pomocí internetu svá vystoupení streamovat na platformách jako jsou facebook nebo youtube. Svůj běžný repertoár nahrazují krátkými scénkami, seriálovými videi, rozhovory s herci nebo citacemi oblíbených básní.

Zrodilo se také mnoho projektů, které mají zrušené kulturní akce nahradit. Jedním z nich je například nekomerční internetové United Live rádio, které by v době karantény mělo publiku nahradit zrušené koncerty a festivaly. Podobný projekt s názvem Hrajeme do oken má zase za cíl propojit umělce s posluchači kteří tráví karanténu doma. Každý se tak může zapojit do organizace malého koncertu přímo před okny svého domu.

Způsobů jak podpořit umělce v současné nepříjemné situaci je mnoho. Pomoci příspěvkem zaslaným na účet jednomu (nebo více) ze streamujících divadel nebo se zapojit do projektu Vstupenky na NIC 2020 a zaplatit vstupné na některou ze zrušených akcí. Díky sbírce donio.cz mohou zájemci podpořit libovolnou částkou muzikanty na volné noze.

I přes veškeré příspěvky je na tom mnoho soukromých institucí nepobírajících dotace od státu špatně. Situace sice uškodila všem, stát ale pomáhá pouze některým.

Matouš Minařík

Kulturu nezastavíš

aneb Když nemůžete vy za kulturou, přijede kultura za vámi

Aktuální společenská situace měla velký dopad nejen na ekonomiku a podnikání, ale také na kulturu. Umělci po celé zemi se museli vypořádávat s absencí diváků a nemohli organizovat žádná představení ani koncerty. Cirkusový soubor Cirk La Putyka si ale našel cestu, jak diváky i nadále bavit.

Pod vedením Rosti Nováka ml. se již několik týdnů vydává se svým uměním do ulic Prahy a okolí. Pod heslem #kulturunezastavis vystupují na náměstích, parkovištích, dvorech nebo dokonce za jízdy a diváci je mohou sledovat z balkónů či oken.

Akrobati skáčou na pojízdné trampolíně a ohromují všechny kolemjdoucí, nebo se svými čísly jezdí přímo před domy diváků. Ti mohou vidět kromě akrobacie také žonglování a hudebníky jako živý doprovod. Umělcům se najednou opět

dostává potlesku a vřelých úsměvů, bez kterých by jejich představení ztrácelo význam. Diváci jsou šťastní, když se mohou na své oblíbené umělce podívat z pohodlí domova a obohatí tak svůj „karanténový“ program.

Projekt #kulturunezastavis se rozšířil i do několika dalších měst a umělci baví diváky po celé zemi. Cirk La Putyka pořádá také pravidelné live show na sociálních sítích, ať už se jedná o nahlédnutí do zákulisí a příprav představení, nebo o vysílání záznamu jednoho z jejich dřívějších představení. Záznamy jsou promítány také v ulicích na domy a může se na ně tak podívat úplně každý.

Takzvané Cirk La Putyka (A)live je vysíláno každou středu a neděli živě na jejich facebooku nebo youtube kanálu.

Adéla Kulhavá

Nejkrásnější pohádky

Život a dílo H. Ch. Andersena

Máme za sebou duben, který Český rozhlas označil za „měsíc pohádek“. V dubnu před 90 lety se totiž narodil známý režisér pohádkových a jiných rozhlasových her Karel Weinlich. V tom samém měsíci, ale o 125 let dříve, přišel na svět člověk, který dodnes promlouvá k lidem skrze své vlastní pohádkové příběhy, H. Ch. Andersen.

Hans Christian Andersen se narodil 2. 4. 1805 v dánském městě Odense, ležícím na ostrově Fyn. Jeho otec, Hans Andersen, byl švec a maminka, Anna Marie Andersdatter, pradelna. Tehdy bylo jeho tatínkovi dvacet dva let a matka byla o několik let starší. Žili v malém domku, sestávajícím jen z jedné místnosti, která sloužila zároveň jako ševcova dílna. Přestože to byla chudá rodina, malý Andersen prý nikdy nestrádal, alespoň tak to popisuje ve své pozdější autobiografii. Snažili se ho prý hýčkat, pěkně krmit a alespoň trochu slušně šatit. Jeho otec pocházel z bohatší rodiny, ale kvůli požáru a dalším okolnostem přišli takřka o všechnu majetek, čímž se i Andersenovu otci zbořil sen stát se umělcem a místo toho se vyučil řemeslu. Každou neděli trávil se svým synem někde v přírodě, jejich velkým snem bylo odstěhovat se na venkov, což se jim nepodařilo, ale Andersenova láska k přírodě se odrazila v jeho tvorbě.

Přestože je v jeho již zmíněné autobiografické knize s názvem *Pohádka mého života*, kde popisuje svůj život opravdu jako pohádku, všechno psáno „přes růžové brýle“, růžové to určitě neměl. Když bylo H. Ch. Andersenovi jedenáct let, zemřel mu otec. Z toho důvodu začal pracovat v továrně jako tkalcovský a krejčovský učeň. Ve své knize píše, že to bylo proto, aby se „jen tak nepotloukal“, ale spíše se tak stalo z nouze.

Knihy miloval od útlého věku, otec mu častokrát čítával a vzbuzoval v něm všemožně zájem o divadlo, umění a literaturu. Malý Andersen uměl nazpaměť mnoho her od W. Shakespeara a Ludviga Holberga. Otec mu vyřezával loutky, na které si pak Andersen šil šaty ze zbytků látek a hrál loutkové divadlo. Ve své autobiografii uvádí, že jeho matka chtěla, aby se stal krejčím, jedinou útěchou v tomto zaměstnání by pro něj byla skutečnost, že má dostatek odštrůžků pro své loutky. Místo toho, aby se stal krejčím, přemluvil matku, aby ho pustila do Kodaně, chtěl si tam dobýt slávy jako herec,

zpěvák nebo tanečník. Maminka ho přemlouvala a nechtěla ho pustit. Nakonec si při své pověřivosti pozvala věštkyni, která pronesla, že jednou se na počest Andersena rozsvítí celé město. Matka ho tedy prý pustila. Bylo mu teprve čtrnáct let a jel docela naprázdno, neměl mnoho peněz, ani jisté místo, kde bude moci zůstat, jen doporučující dopis a velký sen.

Po dlouhém tápání se ho nakonec ujal ředitel divadla Jonas Collin, který ho poslal na studia do Slagelse. Příliš mu to nešlo a toto období svého života označuje za nejtrpčí. Po skončení studií se vydal na cesty, navštívil Řím, Neapol, Vídeň a mnoho dalších měst, seznámil se tak mimo jiné i s bratry Grimmy. K rodině do Odense se už nikdy nevrátil.

Zdroj obrázku: Spisovatele.cz

Snažil se psát básně, lidem se však spíše nelíbily, a tak ani teď nejsou příliš známé. V roce 1822 (ještě než nastoupil na školu ve Slagelse) vydal knihu *Duch v Palnatakově hrobě*. V roce 1829 zaznamenal první velký úspěch s povídkou *Procházka od ostrovního průplavu k východnímu mysu Amageru*. Také napsal hru *Anežka a vodník* a román *Improvizátor*, který si záhy po svém vydání získal oblibu mnoha lidí.

V roce 1835 vydal první z mnoha pohádek, dlouho však trvalo, než byly pohádky známé a dobře prodávány. Později vycházel každý rok o Vánocích svazek několika pohádek, mezi nimi i *Obrázková kniha bez obrázků* (1840). Nakonec se mu opravdu povedlo se proslavit. Za svůj život sepsal kolem 150

pohádek, mezi nejznámější patří *Malá mořská víla*, *Holčička se sirkami*, *Ledová královna*, *Ošklivé kachňátko*, *Císařovy nové šaty* a *Slavík*.

Hans Christian Andersen zemřel 4. srpna 1875 v domě Rolighed. Den jeho smrti byl v Dánsku vyhlášen dnem národního smutku, den jeho narození pak mezinárodním dnem dětské knihy.

Jeho pohádky čtou dodnes tisíce čtenářů po celém světě, a to nejen čtenářů dětských, ale i těch dospělých.

Poznámka:

Karel Weinlich zemřel 6. května 2020 ve svých 90 letech.

Berenika Veselá

Kundera v nás

odkazy společnosti v jeho dílech

Po téměř čtyřiceti letech dostanou čeští čtenáři šanci si knihy, které napsal Milan Kundera v emigraci francouzsky, přečíst ve svém rodném jazyce. S vývojem společenského vnímání jak spisovatele samotného, tak jeho nestárnoucích děl, dochází k úpadku vzájemné averze, a Kunderovy knihy, počínaje *Slavností bezvýznamnosti*, tak brzy spatří světlo světa v novém překladu Anny Kareninové.

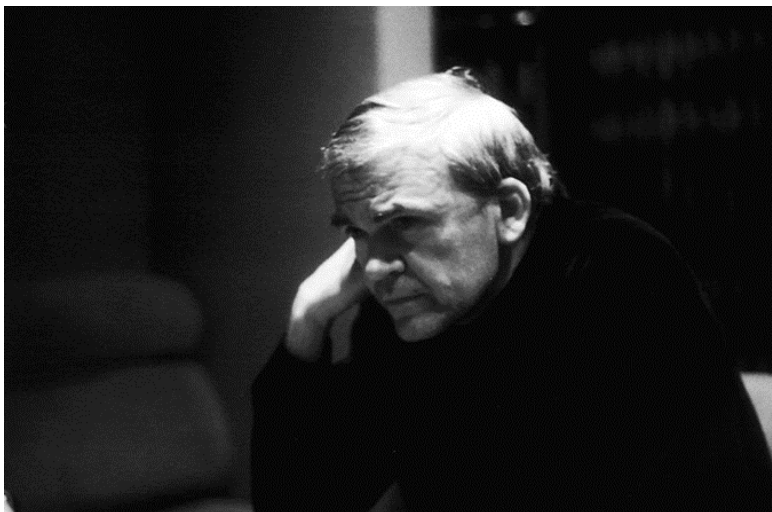
Jen málokterý spisovatel dokáže rezonovat společností napříč generacemi tak, jako právě Milan Kundera. Témata, kterých se ve svých dílech dotýká, nás nevábí k dokonalosti, naopak provokují svou odlišností a nesouhlasem s idealistickou snahou vysvětlit vnější svět. Namísto toho nám ukazuje možnosti, jak tento svět vidět jinak, propojit objektivní skutečnosti s vlastním prožitkem. Ve své knize *Nesnesitelná lehkost bytí* označuje kategorický souhlas s bytím za pramen kýče, který nás obklopuje ze všech stran a ohlcuje naši individualitu dříve, než jsme si vůbec schopni všimnout jeho působnosti.

Přítomnost kýče v moderní společnosti popisuje Kundera na základě svých názorů na vývoj komunistického režimu. Totální kýč, který se za socialismu vyvinul z podstaty bratrství, podle něj ze svého úhlu vylučuje vše, co je na lidské existenci esenciálně nepřijatelné. Jako jádro problému však Kundera neoznačuje režim samotný, ale snahu prezentovat jej jako estetický ideál, který narušuje prostor pro individualitu člověka. Touha komunistů popřít svobodné vyjádření sebe sama Kunderu, stejně jako mnoho dalších intelektuálů své doby, dohnala k tichému odporu proti kýči, ke kterému se jej režim snažil připoutat. **„Intelektuál byla v tehdejší politické hantýrce nadávka. Označovala člověka, který nerozumí životu a je odtržen od lidu“** (z *Knihy smíchu a zapomnění*). I přes to, že se Milan Kundera vždy odmítal označit za politika, se i po své emigraci do Francie v roce 1975 k tématu komunismu opakovaně vrací. **„Je lépe křičet a urychlit tak svůj konec anebo mlčet a vykoupit si pomalejší umírání?“** (z knihy *Nesnesitelná lehkost bytí*) Důkazem tichého nesouhlasu s jednáním strany jsou i jeho navzájem propojené eseje v *Knize smíchu a zapomnění*, která mu téhož roku, kdy spatřila světlo světa, mimo

úspěch zaručila i odnětí československého občanství. To mu bylo navráceno až po čtyřiceti letech v prosinci minulého roku.

Právě strach z toho, že se čeští čtenáři zaměří na politická témata na pozadích románů a přehlédnou tak jejich pravé sdělení, uvádí jeho manželka Věra Kunderová v rozhovoru pro literární měsíčník časopisu Host jako jeden z důvodů, proč knihy, které Kundera napsal v emigraci, doposud nevyšly v českém překladu. Velkou roli pak určitě hrála také touha zachovat v knihách myšlenky v původní podobě, což se pod-

le autora kvůli snaze překladatelů jeho originální texty modifikovat u mnoha překladů jeho knih nepodařilo. **„Román je plod lidské iluze, že můžeme pochopit druhého. Ale co víme jeden o druhém? Nic! Jediné, co můžeme učinit je podat svědectví každý sám o sobě. Všechno ostatní je překročení naší pravomoci. Všechno ostatní je lež.“** (z knihy *Život je jinde*)

Otázka individuality člověka a strach z její proměny v kýč jsou v Kunderových románech častým tématem. Lze ale nalézt nějaký způsob, jak této proměně zabránit? Ačkoliv je z motivů zobrazovaných v jeho zejména raných textech patrná obrovská snaha odpoutat se od představy ideálu skrze poznání sebe sama, uznává Milan Kundera, že individualita člověka je ukryta právě v tom, co je neznámé a lidské myslí předem nepředstavitelné. Ve své poslední česky vydané knize *Nesmrtelnost* pak propojuje bytí jednotlivce s jeho okolím: **„Je to naivní iluze myslet si, že náš obraz je jen zdání, za kterým je skryto naše já jako jediná pravá podstata, nezávislá na očích světa...naše já je pouhé zdání, neuchopitelné, nepopsatelné, mlhavé, zatímco jediná skutečnost, až příliš lehce uchopitelná a popsitelná, je náš obraz v očích jiných. A nej-**

horší je, že nejsi jeho pánem. Nejdřív se ho snažíš sám malovat, pak ho chceš aspoň ovlivňovat a kontrolovat, ale marně: stačí jedna zlomyslná formule a jsi navždy proměněn v truchlivě jednoduchou karikaturu.“

Jedinečnost Kunderova stylu psaní tedy nespočívá v naplňování ideálu, ale naopak v neustále probíhajícím procesu ideál prostupovat a vidět nové možnosti v tom, jak s ním pracovat a zároveň se jím nenechat podmanit.

Až v momentě, kdy se člověk zvládne odpoutat od idealistického konceptu krásy, začneme jej vidět v jeho nejpravdivější podobě. „*Krása je zrazený svět, můžeme ji potkat, jen když ji pronásledovatelé někde omylem zapomněli...chceme-li ji najít, musíme rozhrnout plátno dekorace.*“ (z knihy *Nesnesitelná lehkost bytí*)

Eliška Nodlová

Milan Kundera s manželkou Věrou

Směšné prásky aneb nebyl to jen Žert?

Jméno Miroslav Dvořáček běžnému čtenáři našeho časopisu asi nic neřekne. V roce 1947 byl spolu se svým přítelem Jaroslavem Juppou přijat na Leteckou vojenskou akademii v Hradci Králové. Naneštěstí během únorového převratu došlo k čistkám a oba studenti byli ze školy vyloučeni. Následně se oba vydali přes hranice do západního Německa, kde se přidali k letectvu. Tam se díky Františku Moravcovi dostali k práci u zpravodajské služby. V roce 1950 se Dvořáček vypravil do Prahy za účelem mise, při které měl kontaktovat zaměstnance Chemapolu Václavíka a pokusit se ho převést na svou stranu. Během návštěvy v Praze potkal svou dávnou přítelkyni Ivy Militkou, která ho pozvala k sobě na letenskou kolej. Tam si odložil kufr a vydal se plnit svou misi. Po neúspěšném pokusu kontaktovat Václavíka se vrátil na Letnou, kde na něj místo Ivy čekala nepříjemná návštěva v podobě dvou policejních strážníků, která ho následně odvedla na stanici.

Jak celá záležitost vyšla najevo ?

Píše se rok 2008 a Adam Hradílek, nový člen Ústavu pro studium totalitních režimů, se na popud svého bratrance, synovce Ivy Militké, začal případem Miroslava Dvořáčka zabývat. Díky změně zákona o přístupu k archivům komunistických bezpečnostních složek se Hradílek dostal k dosud neprobádaným materiálům. V Dvořáčkově složce byl dokument se záznamem o udání od nejznámějšího českého spisovatele Milana Kundery.

Odkud se znal Milan Kundera s Miroslavem Dvořáčkem?

Milan Kundera se s Miroslavem Dvořáčkem neznal, nejspíš se ani nepotkali. Kundera se kamarádil s Miroslavem Dlaskem, tehdejším přítelem Ivy Militké. Iva svému příteli sdělila, že u ní přebývá kamarád Dvořáček. Téhož dne zprávu Dlask pověděl Kunderovi.

Proč by Kundera udával člověka, kterého neznal?

Možná si chtěl Milan Kundera jen zachránit krk. Jeho přítel Jaroslav Dewetter totiž poslal svému příteli dopis, ve kterém kritizoval jednoho komunistického funkcionáře. Kunderova odpověď byla z podobného soudku. Ale jelikož oba dopisy četla tajná policie, byli oba muži předvedeni před soud i s jejich společným přítelem Janem Trefulkou. Trefulku i Dewettera vyloučili ze strany i z univerzity. Jeden se později živil jako traktorista a druhý musel na vojnu, zato Kundera byl vyhozen pouze ze strany.

Další z teorií, kterou uvádí Adam Hradílek a Petr Třešňák ve článku je, že Miroslav Dlásk žárlil na neznámého muže, přebývajícího u jeho dívky na koleji. Je však otázkou, proč by požádal právě Kunderu, aby onoho neznámého udal.

Je to celé pravda?

Milan Kundera v 70. letech emigroval do Francie, odkud se dosud nevrátil. Od 80. let neposkytuje rozhovory, stojí si za tím, že za něj mluví jeho romány. Když v roce 2008 vyšel článek Adama Hradíla „Udání Milana Kundery“, tak se to Kundery velice dotklo a dodnes důrazně popírá jeho pravdivost. Hned po zveřejnění tohoto článku, kde autor vyložene obviňuje Kunderu z udání, se ozval Zdeněk Pešat, který se

znal s Miroslavem Dláskem. Tehdy mu prý přítel sdělil, že Dvořáčka, přebývajícího u jeho přítelkyně na koleji, udal on sám.

Ke Kunderově nevině přispívá i fakt, že dokumenty se záznamem jeho udání působí podezřele a pravděpodobně nejsou pravé. I jeho blízcí popírají, že by byl schopen udat neznámého člověka. A i přes to, že se ke komunismu hlásil a byl ve straně, neměl důvod udávat oponenty režimu.

Od události uplynulo několik desítek let. Je moc pozdě se případem zabývat, jelikož většina svědků je již po smrti a důkazů již také moc nezbylo. Jediné, co Milana Kunderu usvědčuje z činu, je dokument o udání, který je ale nejspíš padělek. Je tedy otázkou, zdali bychom se tím měli po tolika letech zabývat. Bohužel na toto téma existuje jen málo článků i důkazů a jeden z mála existujících, „Udání Milana Kundery“, vyložene na spisovatele útočí. Je možné, že zaujatost autora vůči Kunderovi pramení z toho, že byl sám autor příbuzný s Ivou Militkou. Tudíž nemusel být nestranný.

Toto téma je dost složité a kontroverzní. Nikdo až na pár lidí neví skutečnou pravdu. A na nás je buď čekat, až se náš slavný spisovatel přizná, nebo uvěřit v jeho nevinu.

Johana Lesana Hofmeisterová

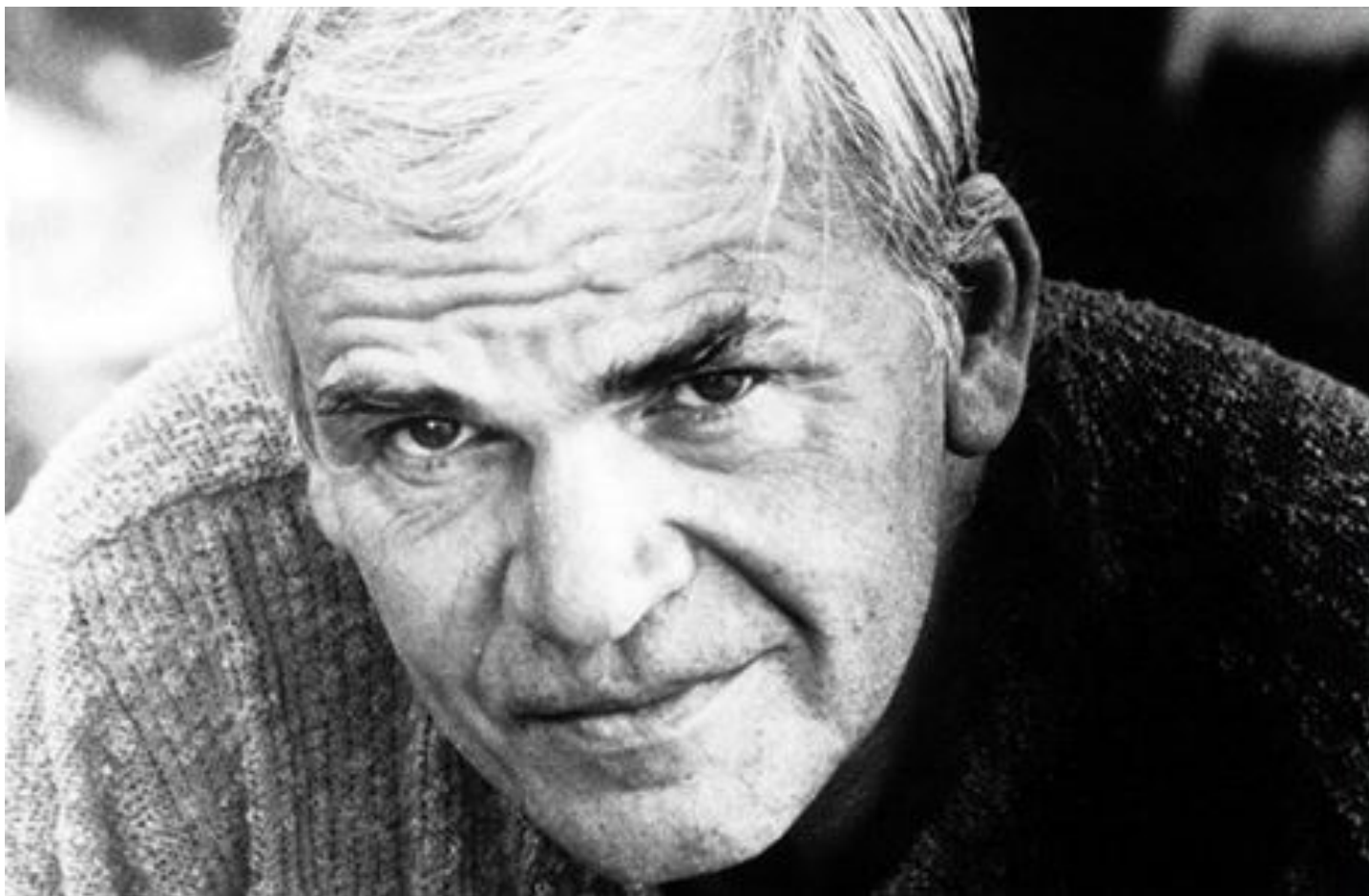

Foto: Profimedia

Tanec napříč hranicemi

rozhovor s Danielou Kolkovou

Moci cestovat, tvořit, vystupovat a objevovat. Skoro vše zmíněné nám momentální stav neumožňuje, ale mám štěstí, že jsem si mohla alespoň virtuálně popovídat s mladou ženou, která měla možnost studovat tanec v izraelské komunitní vesničce Kibbutz a potkávat se s tanečnicí z celého světa. O tom, co se tam dělo, jací jsou Izraelci, jak se Daniely dotkla pandemie koronaviru, o čerpání inspirace pro choreografie a také, zda nasbírala pouze taneční zkušenosti, nebo i jiné, si můžete přečíst v následujícím rozhovoru, který jsme společně s Danielou Kolkovou připravily.

Danielko, Ty pocházíš z Prachatic. Vyvracela bys stereotyp o tom, že lidé z malých měst se do světa lehce nedostanou, nebo necháváš na ostatních, ať si věří, čemu chtějí?

Ten stereotyp znám, ale osobně jsem se s ním nikdy nepotkala. Myslím, že pokud chce člověk něco udělat, vycestovat, nebo vidět svět a něco pro to udělat, je schopen si to přání splnit ať už je z malého města, nebo z velkého. Je pravda, že k tomu je potřeba podpora rodiny, což vlastně když jsem si v 11 letech řekla, že půjdu z malého města do Prahy, tak mě rodiče podpořili a vyšli vstříc i když jim to okolí moc nedoporučovalo. Za to jsem hodně vděčná. Ale ten stereotyp nevyvracím, myslím, že je to hodně individuální.

Foto: HITHIT

Každopádně jsi teda přijela do Prahy a tady jsi začala studovat taneční konzervatoř a dokážu si představit, že to je neskutečný dril. Můžeš říct, co Ti konzervatoř dala a zároveň co Ti vzala?

Dala mi spoustu věcí. Pro někoho, koho hodně baví tancovat, bylo úžasné se najednou objevit v prostředí s lidmi, kteří mají úplně stejné zájmy, a bylo fajn si o tom povídat. Myslím, že mám ze školy krásná přátelství, která doufám zůstanou. Také mě to naučilo se zorientovat v tom, co dělám. Přece jenom když tam člověk nastoupí s přáním tancovat, tak si

úplně nedokáže představit, co to obnáší a v tomto škola poskytne dost příležitostí pro seznámení se s tím příjemným i negativním. Řekla bych ale, že je velká škola, že tam už není prostor pro vlastní rozvoj - učí se klasický tanec, moderní tanec, ale už tam není prostor pro improvizaci, pro práci sám se sebou, takže vlastně člověk vyjde a úplně přesně neví, co chce dělat s tím, co se tam naučil.

A teďko k té Izraeli - Kibbutz Contemporary Dance Company (dále KCDC) je tedy mezinárodní taneční vesnice v Izraeli. Ty sis vybrala deseti měsíční program a tento čas jsi strávila s dalšími 37 tanečnicí z celého světa. Jak to celé začalo a co jste tam celou dobu vlastně dělali?

Dozvěděla jsem se o tom programu a strašně se mi líbil, tak jsem jela na konkurz do Berlína. Ze začátku jsem vůbec nepočítala s tím, že by to mohlo vyjít, ale povedlo se, a tak přišla příprava na to, abych tam mohla vůbec odjet, s čímž mi pomohla spousta lidí, takže si myslím, že vždycky záleží na tom okolí. Na začátku září 2018 jsem odjela. Tancovali jsme víceméně od osmi hodin do tří, do čtyř - tu dobu byl daný program. Měli jsme technické hodiny i repertoár a potom jsme dostali příležitost si zkusit první pokusy o nějakou choreografickou činnost s tím, že jsme měli k dispozici tanečnicí toho souboru jako konzultanty. Takže jsme po skončení pevného rozvrhu tvořili vlastní choreografie, nebo jsme tancovali v choreografiích, které stavěli ti naši kamarádi.

Takže jestli tomu dobře rozumím, Ty jsi jela do izraelského souboru, který už existuje a vy, nově příchozí, jste se učili od těch členů?

Ano, my jsme nebyli součástí souboru, ale měli jsme možnost se od něj učit.

A kolik bylo členů toho samotného souboru?

Takových čtrnáct lidí. Samozřejmě se ale střídali a měli jsme workshopy, takže jsme se potkávali i s dalšími tanečnicí z Izraele.

Na internetu jsem s Tebou viděla video, kde jsi povídala celkově o téhle Tvoji cestě a říkala jsi, že součástí bude dobrovolnická činnost, tak mohla bys říct, v čem spočívala?

Jak jsem říkala, tak ten soubor je v Kibutzu, což je vesnička a funguje hodně komunitně, takže jsme pomáhali té komunitě. Dělali jsme představení pro děti, trávili jsme čas například s dětmi v mateřské školce, kde jsme s nimi tancovali, navštívili jsme domovy pro seniory, kde jsme tančili a pomáhali jsme i jinak – třeba jsme natírali nemocnici a tak různě. Měli jsme možnost okusit, jak to funguje v komunitním žití.

představení Puzzle, Foto: Eva Šlosarová

Mohla bys ještě říct, čím Tě Izrael zaujala, nebo co bys řekla někomu jinému, jako Tvůj zážitek, nebo dojem celkově.

Mě hodně překvapila otevřenost lidí. Nemají problém během chvilky sklouznout k opravdovým upřímným rozhovorům, kdy se s tím člověkem poznáváš a vůbec se toho nebojí. Přijde mi, že jsou emocionálně mnohem dostupnější, což pro mě byl trochu nezvyk.

Byli tam mladí z celého světa, tak by mě zajímalo, jak vypadal takový ten klasický páteční izraelský večer.

Musím říct, že byl rozhodně hlasitější (smích). Když se sejde 38 tanečníků a tráví spolu čas, tak to může být hodně hlasité. Bylo zajímavé pozorovat různé kultury a to, jak se spolu mísí, bylo to moc milé. Tam si člověk uvědomí, že opravdu nezáleží na tom, odkud jsme, ale že jsme si rozuměli jako lidé všichni spolu a byla to velká sranda.

A jak říkáš, že každý byl jiný, pozorovala jsi rozdílný temperament Tvých kolegů i v tanci? A je něco, co jste měli naopak všichni společného?

Já mám pocit, že jsem se tam poprvé setkala s tím, že jsme všichni táhli za jeden provaz. Na konzervatoři se trochu podporuje soutěžení a lidi se zaměřují spíš na svou osobu, ale tam jsme si všichni přáli, aby se nám to závěrečné představení povedlo a užili jsme si to spolu, takže bylo moc

příjemné cítit nějaký kolektivní cíl a něco, kam jsme všichni směřovali. To pro nás bylo společné a velmi nám to pomohlo. A jestli myslíš temperament jako kulturní rozdíly, tak to si nejsem úplně jistá, protože tím, že každý je úplně jinej, tak tančí úplně jinak, tím pádem mám pocit, že se odkrývá spíš jeho osobnost než temperament v tom tanci.

Tak teď z trošku jiného soudku. Ty teda také učíš děti a díky tomu jsi takovým jejich průvodcem pohybu a zajímalo by mě, jak pracuješ s dětským intuitivním pohybem, který je čistý a ničím nezaobalený?

To záleží hodně na tom, jaká skupina dětí se sejde, takže je důležité vědět, jestli tam jsou děti, které jsou více kreativně zaměřené a pokud ano, tak je to ohromná radost, protože ty děti jsou tak krásně upřímné, že vznikají moc krásné věci už jenom tím, že hrajeme hry, nebo si tvoříme vlastní příšerky - v té chvíli vlastně jenom improvizujeme a já nějakou vedenou improvizací je nabádám, nebo jim dávám nějaké návrhy k tomu, s čím by si mohly zkusit hrát. Je to krásné pozorovat v tom, že jsou ty děti svobodné a myslím si, že těmito hrami se to v nich podporuje.

Kde čerpáš inspiraci na choreografie, které děláš?

Tak různě. Někdy mě napadne jeden pohyb a něco to ve mě evokuje, třeba ze života, nebo z knížky, kterou jsem četla, nebo slyším hudbu a najednou mě něco napadne. Je to hodně různé. Ale když tvořím choreografie pro děti, tak si vždycky připravím pár návrhů a pak to s dětmi konzultujeme. Na tom, že tvoříme společně, je nejdůležitější, aby ty děti měly pocit, že to je taky jejich. Kolikrát mě k tomu teda inspirují ty děti.

Foto: GNOSIS SNOB

Minulý rok jsi podepsala petici, jejímž předmětem bylo zajištění příznivých podmínek pro tzv. živé umělce. Z toho pro mě vyplývá, že je pro Tebe důležitá opravdovost a kontakt. Jak takové prostředí vytvořit?

(smích) Poměrně složitá otázka. Když to vezmu tak trochu obecně, tak ono to prostředí živých umělců tady je, akorát mám pocit, že se trochu odsouvá na druhou kolej, což je

velká škoda, protože v době digitalizace to umění potřebujeme víc než kdy jindy a potřebujeme mít momenty, kdy sdílíme s ostatními lidmi. Divadlo je výborný nástroj pro to, jak spojovat lidi a jak komunikovat bez digitálních přístrojů. Myslím, že by stačilo, aby si to lidi uvědomovali a vědomě z toho vystupovali. Stačilo by mít takový přístup, že půjdu do divadla pro ten zážitek a uvědomím si, že to potřebuji. Jinými slovy, že to není rozmazlenost společnosti, ale nutnost a řekla bych, že v momentě, kdy se tohle stane, tak bude vznikat daleko otevřenější a příjemnější prostředí.

Dotýká se Tě nynější situace, kdy umělcům zbývá vlastně „jenom“ tvořit, negativně, nebo to bereš z té plodnější stránky?

Rozhodně se mě dotklo, že nám zrušili nějaká představení a musím říct, že mi chvíli trvalo, než jsem se vyrovnala s tím, jak to je, ale abych upřímně řekla, tak netvořím nějak víc, nebo se nezaměřuji na to, abych z toho něco vyždímala, ale snažím si užít to volno, které mám a dělat věci, které jsou trochu mimo můj obor. Neskutečně mě to obohacuje a rozhodně čerpám inspiraci nejen pro tanec.

Ty jsi byla jedním z performerů představení Puzzle, které mělo v září roku 2019 premiéru v Ostravě. Choreografie se „zamýšlí nad dynamikou demokratické společnosti“. Také tam je ztvárněno to, že západní kultura propaguje spíše extroverty. Jak by na tohle reagovali Izraelci?

Musím říct, že jsem se potkala s méně introverty, než jsem zvyklá. Díky té otevřenosti jsem ale měla pocit, že je v pořádku, když jsi introvert, protože někdy cítím, že česká společnost je taková hodně hrr a neumožňuje chvíli toho zamyšlení. O tom to představení pojednává - to, že je člověk zticha, nebo mu trvají věci delší dobu, neznamená, že té

společnosti nepřispívá. Ba naopak. Díky té otevřenosti, kterou jsem zažila v Izraeli si myslím, že tohle není problém. Nejsem si jistá, jestli by to cítili tak intenzivně, jako to pociťujeme my.

Zajímalo by mě, jak to představení vyvrcholilo, nebo jak skončilo.

Na konci toho představení se shodneme, začneme si navzájem naslouchat. Je to hrozně abstraktní na popis... Ale skončí to dobře a zvládneme spolu něco vytvořit.

Mám poslední dvě otázky. Co bys řekla o svém dosavadním tanečním životě?

Já si myslím, že tím, že jsem dva roky po škole, tak je hodně krátký. Jsem na začátku a momentálně teď je to o hledání nějakého svého místa.

Máš nějaké představy, kde se vidíš za deset let, nebo se tomuhle úplně vyhýbáš?

(smích) Vlastně nemám vůbec žádné představy. Já bych chtěla dělat věci, kterým upřímně věřím tak, abych se nemusela stydět za to, až někde řeknu, co dělám a proč to dělám. V momentě, kdy se mi splní tohle, tak budu pro sebe úspěšná a nemám nějaké velké cíle a plány.

Tak já Ti mockrát děkuji, že jsi mi věnovala svůj čas a přeji Ti mnoho štěstí, ať se Ti tohle všechno vyplní.

Děkuji.

Klára Petránková

Foto: GNOSIS SNOP

Jerusalem

město, které píše dějiny

Pršelo. A pršelo hodně. Po oknech se kutálely kapičky izraelského deště. Podívala jsem se dolů na své nohy na sedadle, oblečené jen v černých silonkách a tenkých šatech. To bude pěkně zmoklý den, pomyslela jsem si, tohle totiž nebyl žádný letní déšť.

Auto neslyšně klouzalo po dálnici dobré dvě hodiny, možná déle, když se před námi začalo zhmotňovat stále více tunelů a kolem kopcovitá krajina s malými domky značícími jeruzalémské předměst. Ano, skutečně jsme vyjžděli do města dějin – Jeruzaléma.

Město bylo rozeseťo po všech kopcích a ve všech údolích, které nás obklopovaly. Když jsme tedy projížděli městem, bylo to jako na horské dráze. Nahoru a dolů po neskutečně strmých, uzounkých uličkách mezi domky a malými obchůdky s ovocem. Nutno podotknout, že izraelská doprava na první dojem působí, jako by se neřídila žádnými pravidly. A opravdu se jimi neřídí. Tato země se dorozumívá klaksony a panuje tu takový zmatek, až se to zdá normální. Tudíž ta horská dráha byla zároveň smrtelným nebezpečím i zábavou.

Zastavili jsme přímo nad městským hřbitovem. To bylo zvláštní místo. Celý kopec tvořily jen ploché náhrobní kameny. Oproti místům, kde stály domy, působil tento prostor prázdně, takže přes něj byly vidět městské hradby a za nimi se rýsující zlatá kopule skalního domu. V tu chvíli už nepršelo a vyšlo slunce, které se v ní zatřpytilo. Vzduch byl po dešti úžasně čerstvý a voněl nově – cizí zemí.

Scházeli jsme z kopce dolů směrem ke Getsemanským zahradám. Bylo to neuvěřitelné! Po levé ruce hřbitov a zlatá kopule skalního domu, po pravé tyto zahrady a nad nimi z Olivetské hory se tyčící kostel svaté Marie Magdaleny – neuvěřitelné dílo ruského stylu se spoustou zlatých kopulek na vrších zdobených věží.

V zahradách spolu s turisty stáli prastaré sukovité olivovníky. To místo působilo prastaře a úctyhodně.

Cestou nahoru do kopce směrem k městu se znovu rozpršelo.

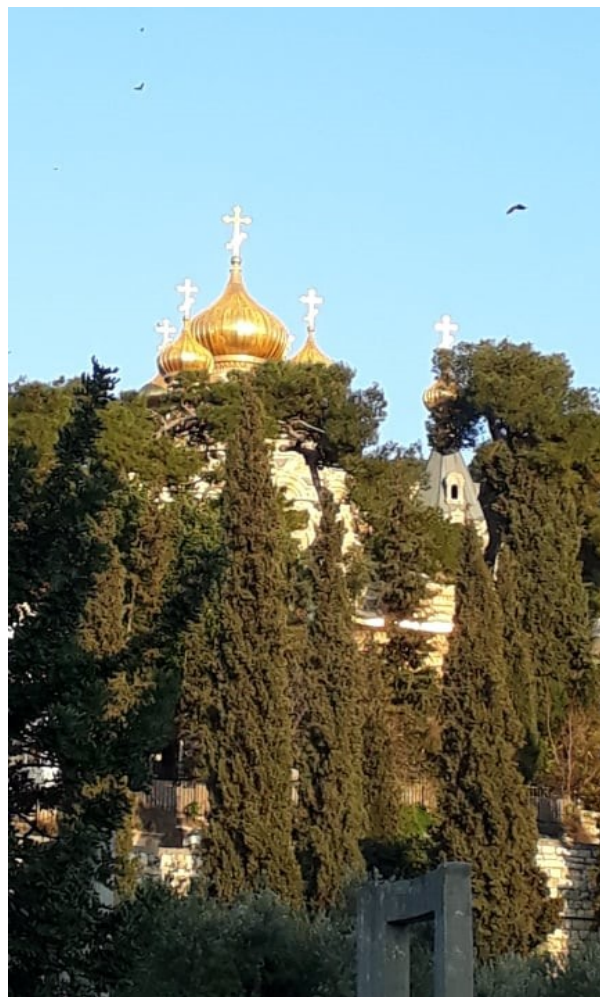
Do centra jsme vešli branou, kterou údajně vjel na oslátku Ježíš Kristus před skoro dvěma tisíci lety.

Z toho vědomí mě lehce mrazilo.

Vstoupili jsme a obklopil nás chlad hladkého kamene, pocit sešlapaného chodníku pod nohama a křik tak pestré barevné směsice lidí, jakou jsem ještě v životě neviděla. Opálení izraelští kupcíci právě rychle sklízeli ze svých pojízdných stánků už zmoklé housky a pečlivky. Kráčeli jsme uzounkou uličkou a vyhýbali se turistům a domorodcům.

Všechny domy a zdi byly z toho stejného hladkého kamene.

V jedné úzké uličce byly otevřeny dveře od domu a malá cedulka nám oznamovala údajné místo narození Panny Marie. Uvnitř byla malá kaplička v modré barvě prosycená kadidlem. Schody vedly dolů do podzemí a do malé jeskyňky pod domem. Ačkoliv

*kostel sv. Marie Magdaleny na Olivetské hoře
foto: Petra Krobotová*

tam byli turisti, nikdo se neodvážil promluvit, bylo tam takové ticho, až jsem se bála dýchat. Vonělo to posvátnem. Vyšli jsme zase ven, už nepršelo. Došli jsme na malé náměstí, kde se prý konal Pilátův soud nad Ježíšem Kristem. To náměstí bylo spíš náměstíčko. Jak malí asi byli lidé v těch dobách? Atmosféra na tomto místě byla zase úplně jiná. Tolik dojmů, vjemů, pocitů, a hlavně vědomí města, které utvářelo dějiny, to se těžko vyjádří slovy.

Naproti tomuto náměstíčku jsme si v malém obchůdku koupili kašmírový šátek. A udělali jsme dobře, za chvíli nás totiž obklopil vír tamějších trhů, kde musíte mít opravdu dobré schopnosti smlouvat a pevnou vůli, abyste si odtamtud vůbec něco odnesli.

Kudy na trh?

Malou uličkou jsme vešli do víru barev věcí a lidí tak ohromného, že jsme začali lapat po dechu. Byly tam obchůdky s orientálními látkami, pošíty malými sklíčky a korálky, s malovanou

keramikou od velkých džbánů až po malinké kalíšky, s koberci, oblečením všeho druhu, koženými sandály, křesťanskými artefakty, tedy spoustou malých krucifixů a biblí, ale hlavně s kořením! Koření tam vonělo úplně všude. Ve velkých pytlech na brambory, vyskládaných vedle sebe, tam bylo snad všechno koření světa. Celé pytle skořice, vanilky, koriandru, pepře, kardamomu, kmínu, hřebíčku, kurkumy, jalovce, nového koření, jasmínu, badyánu, majoránky a dalších a dalších. Do toho se mísila vůně kadidelnic a kadidel všeho druhu, které se prodávaly ve velkých miskách. Bylo možné si usmlouvat myrhu velkou jakou pěst nebo tříbarevný jantar, kadidlo, pryskyřice všeho druhu, cedr a mnoho jiných. Od každého takového stánku stoupal úzký pramínek kouře. Vedle těchto obchůdků zase stály regály na ohromné pomeranče, kiwi, grapefruity, mandarinky, pomela, ananasy, ibišky nebo jahody velikosti tří jahod českých. A pak také obchody vonící tradičním jídlem. Na kovových tácech se zde v sirupu koupaly všechny možné druhy baklawy – tradičního sladkého pokrmu. Nebo se zde vznášela vůně ještě teplého pita chleba, obaleného v bylinkách a rozplývajícího se na jazyku.

A do všech těchto vjemů vůní, zraku i hmatu se proplétáme mezi stejně barevnými a barvitými lidmi všeho druhu! Míjíme ortodoxní židy v černých pláštích, vysokých cylindrech a se zvláštními kotletami na stranách hlavy nazývanými „peah“. Míjíme krásné místní ženy (nejčastěji židovky) s dlouhými černočernými vlasy a tmavými očima. Míjíme muslimy, zahalené v dlouhých barevných tógách s turbany na hlavě. Míjíme také křesťanské kněze pouze v černém a s křížem kolem krku. Míjíme turisty úplně všeho druhu. Tato směsice lidí je snad ještě více pestrobarevná než zboží, které nabízejí nebo kupují. Je to neuvěřitelné, mačkat se v tlačenci všech kultur světa s vědomím, že tu společně žijí. A také s vědomím, že *tento* Jeruzalém je velkým a posvátným místem hned tří náboženství. Že tu Mohamed vystoupil na nebe v místě chrámové hory, že tu Ježíš Kristus prožil svůj poslední týden života se vším, co stojí v Bibli, a také že je tu Zed' nářků, jako nejpodstatnější a nejposvátnější místo židovských modliteb.

Tito lidé se tu společně se svými náboženstvími snoubí a společně tu žijí, modlí se a bojují o město posvátné pro všechny. Proto je to město dějin. Jeho základy sahají až do počátků společností, kultur a náboženství!

Izraelský stánek s kořením foto: Petra Krobotová

koření, prodávající se v pytlech na ulici foto: Petra Krobotová

Chrámová hora za městskými hradbami foto: Petra Krobotová

A jeho atmosféra je nepopsatelná! Kráčeli jsme labirintem obchůdků a stánků jako u vytržení. Ano, opravdu to byl labyrint!

Pokud jste jednou zabočili, už se vám nepodařilo dostat se zpátky. Byla to spleť malých cestiček, na které ani nedosáhly sluneční paprsky přes stříšky stánků a vystavené gobelíny.

Koupily jsme si jedny z těch jahod, co vydaly za tři a stály skoro nic, a vydaly jsme se směrem ke zdi nářků. Vstoupily jsme přes turnikety a stráž a před námi se otevřel prostor jakéhosi malého náměstí, končícího monumentální zdí. Byl zrovna Šabat – sobotní svátek židů, takže tu bylo shromážděno více ortodoxních i neortodoxních příslušníků tohoto náboženství modlících se před zdí a lehce se pohupujících do rytmu svých slov. Muži měli jarmulky, ženy jen rozpuštěné černé vlasy. A také vlastní sektor – tedy prostor před zdí – byl rozdělen na dvě části (a ta menší připadla ženám). Kámen byl na omak chladný a bylo v něm zastrkáno ohromné množství různobarevných a různě velikých papírků popsaných modlitbami všech jazyků světa! Vložili jsme také papírek a vraceli se pozpátku, jak nám bylo řečeno naší židovskou přítelkyní a průvodkyní. Skalní dóm jsme navštívit nemohli, právě proto, že naše průvodkyně byla židovka.

Je to město dějin
a jeho počátky
sahají až do
počátků kultur...

Kde „leží“ Kristus?

Boží hrob byla ohromná stavba už zvenčí a zevnitř působila ještě větší. Všude bylo zdobení, pozlátka a malby různých stylů a taky tak moc turistů, že jsme se na přesné místo božího hrobu vůbec nedostali – to byla taková malá, avšak honosná kaple uprostřed hlavní místnosti. V jednu chvíli tudy procházel pravoslavný kněz. Jeho průvodci v černých talá-

rech a s červenými čepicemi odháněly turisty železnými holemi a ženy, které klečely na kameni pomazání (údajný artefakt, kde leželo Ježíšovo tělo před vložením do hrobu), pak odstranili vlastnoručně.

Bylo tam spoustu místností a nádherná klenba ve tvaru hvězdy tyčící se nad kaplí. V jednu chvíli, když jsme se podívali nahoru, letěl směrem k její špičce bílý holub. Na chvíli se zaleskl v pruhu světla prostupujícím skrz vysklený vršek klenby a pak zmizel za výčnělkem, který se na první pohled zdál jako pouze namalovaný.

Zpívající město

Po tomto zážitku už jsme zamířili ven z města. Šli jsme tou samou cestou skrze trh a pak branou. Když jsme došli na

hřbitov a pohlédli ještě jednou na Chrámovou horu za hradbami, její kopule se blyštěla v zapadajícím slunci, stejně jako kopule kostela svaté Marie Magdaleny na Olivetské hoře. Naší poslední zastávkou byly zahrady v Edenu, rozprostírající se nad městem. Dojeli jsme k nim přes spoustu strmých uliček a klesajících silnic. Ve chvíli kdy jsme došli na jejich okraj a podívali se na celé město halící se do šera, z jednoho jeho koutu se začala linout muslimská zpívaná modlitba a vzápětí jí z jiného koutu odpověděla další. Bylo to tak orientální, cizí a magické, že se atmosféra toho okamžiku dala skoro nahmatat. Poslouchali jsme do té doby, než utichly poslední tóny, město se ponořilo do tmy a na nebi se objevily první hvězdy. Obklopovala nás vůně sakur, čerstvého cizokrajného vzduchu a zvláštní chvění dozrívajících tónů v našich uších. Dostavil se pocit přímo hmatatelný a zároveň nedosažitelný.

Karolína Krobotová

Snílek neznámý a Múza nočních můr

Autor: Laini Taylor

Hodnocení: 5* z 5 *
Žánr: Fantasy, Young Adult

„Sen si vybírá snílka.“

Knihovna a v ní snílek, jehož původ je všem zcela ukradený. Seznamte se – Lazlo Neznámý, na první pohled nezajímavý knihovník s křivým nosem a věčně rozčepýřenými vlasy. Uvnitř jeho hlavy se však, pod vrstvami nejistoty a osamělosti, ukrývá zázračný svět plný barevných koberců, vonného koření a okřídlených serafů. Ve své mysli si buduje město, které zná jen z bájí a povídaček vyprávěných starým mnichem, město, jehož jméno Lazlo v dětství znal stejně dobře, jako své vlastní, ale pak jako zázrakem zmizelo a nahradilo jej pouze slovo Pláč. Lazlo však věří, že pravé jméno města znovu nalezne.

Samotného jej ovšem překvapí, když se jednoho dne před branami jeho knihovny objeví skupina proslulých Tizerkane, bojovníků z Pláče.

Lazlo se připojí k jejich výpravě plné vědců a dobrodruhů, o jejímž smyslu nemá nikdo z účastníků ani ponětí. Společně doputují ke Snílkově vysněnému městu, které však nemá s jeho představou mnoho společného – lidé jsou v něm smutní a ustrašení a nad městem se jako hrozba nad postelí spáče, vznáší citadela, domov pěti safírově modrých dětí bohů, o kterých ve městě nikdo neví a přesto je již z jejich podstaty každý nenávidí.

Ve vznášející se citadele žije Sarai, dívka s modrou pletí a zářivě zrzavými vlasy, dobrým srdcem a mými snů na rtech. Když se jednoho dne s Lazlem ve snu setkají, zamilují

se do sebe... Jejich lásku však komplikují nenávistné pohledy Pláče k obloze, vzdálenost, která dva zamilované dělí a Saraiina sestra Minya, která si pouhou silou myšlenky drží duchy jako sloužící. Setkají se Lazlo a Sarai a budou moct být spolu? Podaří se bojovníkům Tizerkane a skupině vynálezců zbavit město Pláč jeho okovů a najít znovu jeho pravé jméno? A propustí někdy Minya své otroky?

Knihu *Snílek neznámý* si čtenář neoblíbí hned, je třeba se do ní nejdříve začíst. Lze ji ale, po dočtení, rozhodně zařadit mezi nejlepší fantasy knihy na českém trhu. To platí i o druhém dílu *Múza nočních můr*, který je však již od začátku napínavý a velmi dobře se čte. Prvních dvacet stran působí první díl nezajímavě, až nudně. Když se ale čtenář, podívá na recenze knihy, zjistí, že díky skvělým hodnocením se vyplatí číst dále. Děj se ve třetině prvního dílu rozvíjí naprosto nečekaným způsobem a zvraty, kouzelná, snová nálada a napětí, co bude dál, jej provázejí až do konce příběhu, tedy i druhým dílem knihy.

Málokdy se čtenáři stane, že by ho kniha rozplakala i rozesmála zároveň, ale toto dílo dokáže obojí. Charakteristika postav je barvitá, dokonale vykreslená a jednotlivé osoby v knize znázorňují určitou stránku lidství, lidské osobnosti, a v každé z nich je tak možné najít kousek sama sebe.

Lucie Říhová

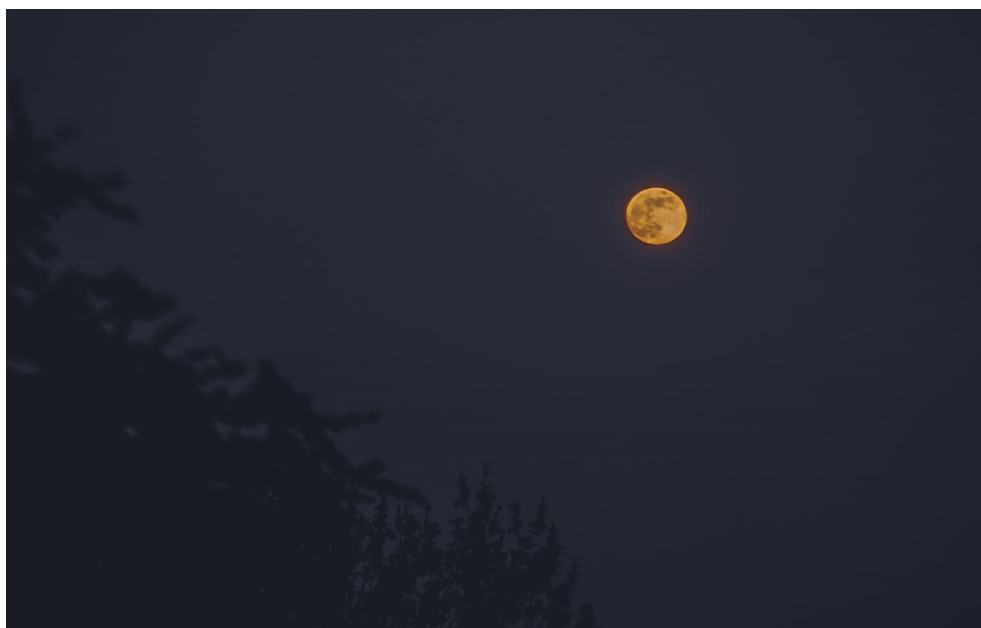

Foto: Daniel Václav Kratochvíl

Česká módní revoluce

Foto: Petra Ptáčková, Eyelevel

Pražské jaro, zbourání berlínské zdi nebo poražení komunismu. Přišel čas na další revoluci a tentokrát rozbijeme české módní stereotypy. Šli jste někdy po ulici a zdálo se vám, že vás provází až nepřírozeně moc pohledů? A co jste tehdy měli na sobě? Tepláky, příliš barevnou kombinaci nebo nedej bože ponožky v sandálech? Budu upřímná. Lidé kolem vás se vám pravděpodobně vyhýbali a nebo byl jejich pohled tak odsuzující, až vás z něj zabolelo u srdce.

Tyto reakce si ale nemůžete brát osobně. Schválně si svého kritika (nazývejme ho třeba *obdivovatelem*) někdy pořádně prohlédněte od hlavy až k patě. Také vás nijak zvlášť neohromí, vidíte? Když si to teď představím, mám chuť si na sebe vzít něco příšerného a vyjít s tím třeba na naši pražskou náplavku, kde se to lidmi jen hemží. Jak by se asi tvářili, kdybych se kolem Vltavy promenádovala v růžovém flitrovém topu, kraťasech, červených silonkách, sandálech a jako doplněk k tomu puntíkatý deštník nahrazující paraple? Jen si to představte! Nebyla by to zábava sledovat jejich udivené, znechucené a posměšné pohledy?

Naši *obdivovatelé* si ale neuvědomují, že my na ně můžeme koukat úplně stejně jako oni na nás.

„Co to mají na sobě? Co mají znamenat ty *značkové* tenisky? A ta nudná bílá košile zastrčená v perfektně roztrhaných těsných džínách – no fuj! Ještě k tomu ty nechutné sluneční brýle, které vypadají spíše jako dva rozplácnuté koláče!“

Ne. Takhle by to přeci být nemělo. Všichni na sebe koukáme jako na šašky a soudíme se. Asi že nemáme co jiného na práci... Ale ptám se vás. Co z toho potom máme? K čemu jsou tyto zahořklé pohledy, kterými ostatním akorát kazíme den? Pojďme přestat. Ostatní ať si koukají, jak chtějí, ale my takové nebudeme.

No a co, tak jsem si v pondělí vyrazila ven v sukni a v zelených (mimochodem naprosto super) gumových sandálech s ponožkami. Viděla jsem různé pohledy, ale místo zpochybňování svého outfitu jsem lidem zkusila spíše pohled opětovat. Zatvářila jsem se na ně tak, jako se oni tvářili na mě. A nebudete věřit, jakou mi udělalo radost, když jsem v jejich výrazech zahlédla chvíli studu a paniky ještě před tím, než celý rudí pohled ztrapněně odvrátili.

Stojme si za tím, jak se oblékáme. Trochu důvěry sám v sebe nikomu neuškodí. „*Nosím si, co chci, a budu v tom pokračovat.*“ Tato slova můžete říct sami sobě, ale neváhejte tím umlčet i spoustu vašich *obdivovatelů*, ať už za ně mluví jejich pusa nebo častěji jen pohled. Jsme takoví, jací jsme, a oblékáme se tak, jak chceme. Potom se může i z věčně odsuzované kombinace sandál a ponožek zrodit exkluzivní módní trend. Pojďme toho využít a započneme tak naši malou, ale stylovou revoluci!

Adéla Kulhavá

Jak se máš doopravdy?

Bude to už rok, co jsme se odstěhovali, léto bylo horké a moji rodiče cpali kartonové krabice do našeho malého fiatu. Bylo mi sedmnáct a znovu jsem musela opustit všechno, svoje kamarády, školu a město. Věděla jsem, že budu muset začít zase úplně od začátku. „S čistým štítem Dalmo,“ říkala mi moje máma pokaždé. „To je ten největší dar.“ To jméno nesnáším, vždycky když se musím někde znova seznamovat, což je častěji než bych si přála, vzbudí buď zájem, nebo smích. Nechci upoutávat pozornost ani jedním způsobem, nejsem zrovna komunikativní a nechci si pořád dělat nové kamarády. Pokaždé se rychle zabydlíme, ale nikdy to není příliš útulné nebo pohodlné, některé krabice ani nestihneme nebo nepotřebujeme vybalit, protože se to ani nevyplatí. Máma mě toho léta neustále vyháněla z domu: „Copak nemáš žádný kamarády? Běž ven, užij si léto!“

A tak jsem jednou opravdu šla, nechtěla jsem mámu provokovat a v bytě stejně bylo toho dne horko takřka neúnosné. Prošla jsem pár ulic a posadila jsem se na obrubník, zula jsem si páskové sandály, utrhla jsem stéblo trávy a mimoděk jsem si ho dala mezi rty. Sledovala jsem broučky prolézající trávou. Občas projelo auto a z vedlejší ulice se ozýval dětský výskot. Slunce rozpalovalo moje vlasy a každý poryv větru byl záchranou. Sbírala jsem malé kamínky a házela jsem je do vzduchu. Byla jsem zaměstnaná procházením svých myšlenek natolik, že mi úplně unikl příchod dívky. Nevím totiž, kdy přišla, ale když jsem zvedla oči vzhůru, byla tam a ptala se mě, jak se mám. Odsekla jsem, že dobře, ale ona se zeptala znova: „Jak se máš doopravdy?“ a sedla si na špinavou ulici přede mě. Pamatuji si na ní všechno, kratší vlasy, kytičkované šaty a ruce plné prstýnků se zvláštními obrazci. Vidím ji ještě pořád, když zavřu oči, krásnou blondátou Vilmu. S ní jsem strávila každý zbývající den prázdnin a ani nechci přemýšlet nad tím, jak ráda bych s ní strávila ještě každý další. Vilma byla o dva roky starší než já, Vilma byla moje malinké světlo, které zahnilo moje zoufalství do kouta, Vilma byla moje spřízněná duše. Vždycky jsem si přála nejlepší kamarádku a Vilma byla dokonalá, ukázala mi každé místo našeho města a já jsem ho začala milovat stejně jako ona, každé malé zákoutí a každou sluncem rozpálenou uličku. Vilma měla na všechno odpověď, Vilma mě naučila balit cigarety a plést věnečky z kytěk. Vilma mě brala v noci na střechy garáží a já jsem se konečně měla komu svěřit a s kým trávit celé dny. Bylo to poprvé a naposledy, co si sama sebe pamatuju takhle šťastnou. Ale léto skončilo a my jsme se zase stěhovali. Zlobila jsem se na rodiče a tentokrát opravdu hodně. Když jsem to šla se slzami v očích říct Vilmě, vzala mou tvář do dlaní a políbila mě. Doopravdy. Beze slova jsem odešla, ale něco ve mně se pohnulo. Několik dní jsem vůbec nemluvila ani jsem nevyšla ze svého pokoje. Mezitím se byt dočista změnil, všechno bylo zase naskládáno v kartonových krabicích, které jsem tak moc nenáviděla a můj život se stal ze dne na den stejně stísněným a prázdným jako zdi toho bytu, který jsme následující den opustili. Když jsem se chtěla jít rozloučit s Vilmou, nedokázala jsem zaklepat. V duchu jsem se jí omluvila a pomalu jsem opustila příjezdovou cestu domu její rodiny. Léto bylo horké, moji rodiče cpali kartonové krabice do našeho malého fiatu, a když jsem si uvědomila, že jsem blondátou Vilmu také milovala, bylo už moc pozdě, město se ztrácelo na obzoru a já jsem z otevřeného okénka sledovala cestu s tichým zoufalstvím uvnitř. Tehdy mi bylo sedmnáct, všechno běželo moc rychle a já jsem to nedokázala zastavit.

Františka Libuše Houdková

Jarní

Počáteční písmenko abecedy na druhém místě v espézetce jejich aut. Sbližovalo je. Byli rádi, že se na území, které odlišnost trestá, odlišují společně. Dvě rodiny z města na kraji vesnice. Umístění jejich chalup u cedule s přeškrtnutým názvem vsi bylo sice náhodné, ale symbolické — nepatřili mezi místní, a tak obývali okraj, jako by je vesničané nechtěli do svého jádra vpustit.

Jan, nejstarší syn rodiny s chalupou více k lesu, sedí na okně. Jaro mu přijde nepříjemně veselé. Přijde mu, že jaro na svou veselost nemá právo. Přijde mu, že lidé jsou hluční jak to jaro.

Růžena, nejstarší dcera domorodé rodiny s domem uprostřed vesnice, sedí na okně. Ruší ji vrískavost jara. Ruší ji ptáčci. Ruší ji klábosící ženské. Její přecitlivělost prozrazuje její původ. Původ, který není radno připomínat. Žije v iluzi, že všichni už zapomněli. Dvanáct let je přeci dlouhá doba. Alespoň ve městě.

Růžena přes svou všímavost netuší, že čas na vesnici plyne jinak než ve městě. Co dvanáct dní v metropoli, to dvanáct let na venkově. Tady se nezapomíná. Nejsou zde žádné události, které by překryly původ. Růženin původ všichni znají.

Růžena netuší nic o rozdílném plynutí času a nemá ráda své jméno. Zároveň je mu ale vděčná. Nemá ho ráda, protože jí přijde jako laciný převlek. Laciný převlek za vesničanku, kterou podle občanky je, ale v srdci nikdy nebude (s kartičkou, kterou tento rok obdržela, jí její jméno přijde ještě lacinější). Vděčná je ale svému jménu, protože je to převlek sice laciný, ale alespoň nějaký. Neví, co by dělala, kdyby její rodiče podlehli nové vlně západních jmen a ona se jmenovala jinak.

Jan sedící na okně podléhá obvyklé melancholii, která je typická pro sedmnáctileté mladíky. Vesnická děvčata mu přijdou stejně ukřičená, jak to jaro. Přijde mu, že by měl mít dívku, ale neví, kde by ji vzal. Přijde mu, že se bude muset vzdát. Mladé vesničanky toho vědí o světě příliš málo a mladé měšťáčky zase příliš moc. Potřeboval by najít klenot. Výjimku.

Růžena by s nikým nešla. I přes kartičku, kterou čerstvě vlastní. S kartičkou už přeci může jít. Stejně nejde. Ví se to o ní, a je proto žádoucím cílem. Místní chlapci vědí, že je to troufalost — nejít, i když může. Má přeci kartičku.

Růžena přes svou všímavost netuší, že je žádoucím cílem. Nikdy by ji nic takového nenapadlo. Myslí si, že je ukřičeným chlapcům z vesnice protivná stejně, jako jsou oni jí. Neví, že být někomu protivná a být zároveň žádoucím cílem se nevylučuje.

Růžena neví nic o tom, že je žádoucím cílem a nemá chuť zůstat doma na oběd. Nechce, aby se na ni někdo díval. Mají doma kulatý stůl a všichni vidí na všechny. Přeje si, aby měli doma hranatý stůl. Nikdy to ale neřekne nahlas — všichni by se na ni dívali. Protože nechce zůstat přes oběd doma, vyskočí z okna a vydá se oklikou k lesu.

Jan je volán na oběd. Nemá nejmenší chuť slézt z okna a jít ke stolu. Proto sleze z okna a jde k lesu. Co nejdál od stolu a od oběda. Nemá na něj nejmenší chuť. Přijde mu hloupé, že se někdo teď může zabývat jídlem. Přijde mu, že nikdo nechápe jeho sedmnáctiletý smutek.

Růžena jde ke stejnému lesu jako Jan. Uvidí jeho postavu a přijde jí divné, že je mladík osamělý. Mladíci ve vesnici nechodí nikdy sami. Jsou buď v partě, nebo s dívkou, která poctivě naplňuje možnosti plastové kartičky. Nikdy neviděla žádného kluka z vesnice, že by šel sám.

Růžena přes svou všímavost netuší o existenci dvou městských rodin na kraji vesnice. Rodiče o nich doma nemluví a dráze, po které se pohybují drby, se Růžena vyhýbá. Proto neví o dvou rodinách chalupářů.

Růžena netuší, kdo je onen hoch a ráda by to zjistila. Pokud vskutku nemá poblíž partu, pokud se jen ochotná dívka s plastovou kartičkou nešla vyčurat do křoví a on na ochotnou dívku s plastovou kartičkou nečeká, pak je jistě zajímavá osoba a je hoden prozkoumání. Vydá se k němu a sleduje ho zpovzdálí. Nerada by tak vzácného tvora vyrušila.

Jan jde. Zprvu je ponořen do své sedmnáctileté melancholie tak, že si vůbec nevšimne své pronásledovatelky. Čichová složka jara mu není tak nepříjemná, jako složka zvuková. Má vůni jara raději, než plesnivé čpění chalupy mísící se s oděrem pracího prášku. Jeho matka stále pere. I teď má její syn na sobě čerstvě vyprané manšestrové kalhoty a košili. Svým vzezřením nezapadá do teplákových řad, které představují praví vesničtí mladíci. Jan dostává chuť své oblečení ušpinit. Splynout s lesem a zahnat protivnou vůni pracího prášku, která se s ním vydala z chalupy, i když ji o to neprosil.

Růžena vidí, jak se postava před ní náhle zastavuje a stoupá si do louže. Louže jsou v tu dobu vzácné, jaro je nebývale suché. Pozoruje ho se zájmem. Vypadá, jako by si záměrně špinil kalhoty. Vypadá, že nemá dobrou náladu. Růžena to pozná. Je přeci všímavá. Teď vidí, jaké má oblečení. Hezké a slušné. Přijde jí, že znesvěcuje louži i svůj slušný oděv. Vždyť obojí je teď tak vzácné! Louže nejsou, protože neprší, a slušně se na vesnici moc lidí neobléká.

Růžena neví, proč mladík ničí své oblečení a proč znesvěcuje louži. Vykročí k němu s úmyslem vzdát se nepozorovanosti.

Růžena neví a jde. Už je k Janovi docela blízko.

Jan slyší kroky a otočí se. Uvidí dívku a najednou se cítí zahanbeně. Stojí v louži, jako by mu nebylo sedmnáct, ale sedm. Neví, jak by jí vysvětlil, že se jen chtěl zbavit vůně pracího prášku. Pronásledovatelka je zřejmě mladší než on. Je si tím skoro jistý. Stydí se o to víc.

Růžena se přestává zlobit, že cizí mladík znesvěcuje vesnickou louži. Přijde jí to vlastně vtipné. Jeho matka ho zřejmě oblékla do čerstvě vypraného oblečení a on se jen snaží jeho vůně zbavit. Je si tím skoro jistá.

A zde se schéma mění. Růženy a Jana bude už všude vyváženě.

Jan vidí na dívčině tváři porozumění. Uleví se mu a již bez zahanbení vyleze z louže. Bez zaváhání vyrazí s dívkou k lesu. Neřeknou si ani slovo. Janovi přijde, že pronásledovatelka pochopila jeho touhu zbavit se vůně pracího prášku. Je si tím skoro jistý a jeho sedmnáctiletá melancholie ho pomalu opouští.

Už jsou v lese. Jdou dlouho a nemluví. Mají oba trochu hlad — vyhnuli se přeci rodinným obědům. Ani jeden z nich to ale neví. Růžena si přes svou všímavost nevšimne, že má hlad.

Po nějaké době Jan promluví. Na cosi se Růženy zeptá a ona odpoví. Rozhovor s ní je mu stejným potěšením, jako jejich společné mlčení. Má chuť ji dlouhé hodiny poslouchat. Růžena však moc mluvit nechce. Líbí se jí, když mluví Jan. Bojí se, že se zeptá na jméno. Nechce se mu ukazovat s tím laciným převlekem za vesničanku. Nechce, aby věděl, že se jmenuje Růžena.

Jan se dostane ke svému původu. Na vesnici o tom nerad mluvil (i když všichni ví, odkud jejich rodina každý víkend přijíždí, mají přeci auto a poznávací značku, která je tak sblízuje se sousedy), ale tady v lese mu přijde, že není na vesnici. Rozpovídá se o svém městě.

Růžena zpozorní. Nadšeně poslouchá.

Jan dívčino zbystření zpozoruje a roste v něm štěstí. Našel mezi vesničankami posluchačku. Klenot. Výjimku! Pokračuje ve vyprávění o svém městě.

Růžena má náhle touhu svěřit se se svým původem. S tak pečlivě utajovanou informací, o které přes svou všímavost netuší, že je všem známá. Až na Jana. Janovi tato informace o dívčině původu známá není. Rodiče o tom doma nemluví a Jan se dráze, po které se pohybují drby, vyhýbá.

Růžena se odhodlá a poví mu to. Spiklenecky šeptá: *„Jsem ze stejného města, jako Ty... Když mi byly tři roky, přestěhovali jsme se sem. Na vesnici.“*

Jan je zmaten. Myslel si, že našel mezi místními slečnami klenot. Dívku, která se narodila na venkově a přesto je *taková*. Mýlil se.

Růžena dál povídá, na co si vzpomene. Povídá o městě a touží, aby se na ni Jan podíval stejně, jako když spolu mlčeli. Jan je ale zmaten a dívá se jinak. Vyčítavě. Přijde mu, že mu neměla prozrazovat, kde se narodila. Přijde mu, že na něj opět přichází jeho sedmnáctiletá melancholie. Představa klenotu — dívky, která se narodila na vesnici, nebyla nikdy ve velkém městě a chová se přesto *přesně takto*, se mu pomalu rozplývá.

Mája Vaculíková

O Otovi

Za devatero střechami a devatero okapy, a nebo možná trochu blíž, přesně zhruba někde na náplavce, je jedno malé království. Je to moje hospůdka. Tedy ne moje, naše. Ale bude moje, to mám slíbené. Jen co přestanu být mladá. U Tří kapek se to u nás jmenuje.

Naší hospůdce vládne paní hospodská a trochu já. Žádného hospodského k tomu není třeba, mužských je v hospůdce přece pořád dost. Paní hospodská má sekáček na maso, já paličku, takže každý problém vždycky nějak urovnáme. A – ani jedna vdaná, ani jedna počestná – dobře si rozumíme.

Našimi poddanými jsou všichni zdejší hosté. Oni by to o sobě nikdy neřekli, to je ovšem mužská hrdost. Pánové vědí, že náš zákazník náš pán tady neplatí. Ale nikdo to nemusí říkat nahlas. Vždyť my máme naše poddané rády. Obzvláště ty, co k nám zavítají častěji.

Naše hospůdka má celkem slušnou tlupu stálých poddaných – hostů. A je to tlupa velmi pestrá. Mě i paní hospodské se jen tak neomrzí.

Jedním z nejstálejších poddaných je mrzoutský Miloš Vacek. On je tím, kdo si povětšinou nedá nic k pití, zato do sebe cpe jednu svíčkovou za druhou, nemá-li hlad, zažádá o smažený hermelín. Má tlustý, kulatý břuch a moc pěkný kroucený knírek. Je-li ve zvlášť dobré náladě, nechá trochu jídla na talíři, a než já ten talíř odnesu, nabodne připravené sousto na vidličku a s nejjemnější ladností, jaké je schopen a jaké jsem podle něj ten den hodna, mi vloží sousto do úst.

Vedle něj téměř denně sedává upjatý, avšak výřečný Míťa Rosovský. S elegancí a důstojností do sebe klopí jeden půllitr za druhým, zajídá to utopenci a nemá rád, když se mu říká Míťo. Pracuje v obuvnictví, nosí krásné kožené boty a jsem-li na něj hodná, nosí boty mně.

Mnohdy nás, předhánějíce se v chladných zdvořilostech, navštěvují i Martin a Jeník Holečků, bratři. Bývalí strážníci. Ač jeden malý, druhý veliký, oba úplně stejní, se suchým, loupajícím se nosem.

Anebo taky přichází hrbatý Čeněk Vořech, sveřepý rozšafný človíček, libující si v nakládání okurkách. Nesmíte mu jich donést jen pár na talíři, to byste ho nazlobili a to by vám pak říkal *sakrble ženská*, nýbrž donést mu musíte celou sklenici, plnou, do-

máci. A on ty své okurčičky šťastně loví křivými prsty až ze dna a nakonec vypije všechnen lák, jen to žbluňkne.

Tenkrát, tenkrát když vyprávěli, to si začal, no, snad ten Jeník Holečků. Naklonil k Rosovskému svůj suchý nos a pravil *Mít'o*. Jelikož tolik toho řekne jen málokdy, strhl na sebe rázem všechnu pozornost. Pak se naklonil i Martin a dodal právě to podstatné. Možná si tedy začal on. *Ty jsi prý viděl toho pobudu Otu.*

Když jsem to slyšela, tiše jsem se přiblížila s dalším půllitrem pro Mít'u a usadila se na Čeněkův klín, neboť tomu jsem naposledy seděla na klíně v úterý minulého týdne a to už bych ho mohla rozladit. Mít'a si ostražitě změřil ty suché policejní nosy a vzdálil se od nich o celých dvacet centimetrů, než promluvil. *Není to pobuda a neviděl jsem ho.* Jelikož jsem nepřišla proto, abych poslouchala spory, nýbrž abych poslouchala příběh, nechala jsem je chvíli samotné a vyrazila pro paličku a škvarky, jediné jídlo, jímž nepohrdá žádný z nich. Jen co mě uviděli, že se vracím, zklidnili se a Čeněk spustil.

Občan Ota, příjmením Žilec, vidíte pánové (a dámo)... Povoláním promítač, v dobrém kině, avšak v pochybné čtvrti. Občan řádný, spořádaný, svobodný, jak to už u takových občanů bývá. Žijící v bytečku snad někde poblíž. Občan, o kterém ovšem jdou všelijaké pověsti.

Rázem, možná byste si toho ani nevšimli, převzal slovo Miloš. A vyprávěl dál. Přesunula jsem se z Čeněkova klína k němu a začala mu pročesávat knír a leštit plešku. *Jednou, kdo ví proč, neboť to podle mě spořádání občané nedělají, zůstal ve své promítací místnůstce ještě dlouho po půlnoci. Dole v sále už dávno zhasl všechna světla, on je šetrivý, to zas musím uznat, ale u sebe nahoře stále cosi kutil. A možná by ani do svítání nedošel domů, však si to mohl dovolit, žádná by ho kvůli tomu nehnala, nečekala-li ho milenka. Kdyby se však nestalo to, o čem se teď všude vypráví.*

Pánové jsou šibalové, rádi mě napínají a já vždycky moc dobře vím, že mi nakonec nic chytrého nepoví, přesto tu hru s nimi hraju. Jsou totiž takoví roztomilí, když si myslí, jak mě převezou a vystraší. A je dobré jim příliš nedávat najevo, že nad nimi mám navrch klidně i bez paličky.

Do promítárny, pokračoval, kupodivu, ve vyprávění Jeník, k němu prý vkročila jakási chlupná, nesporně krásná žena. Snad prostitutka z posledního filmového trháku, nevím, zda je normální, že za promítači takové ženy chodí, a pravila, že se s ním půjde koupat.

Jeník prostitutky odsuzuje. S bratrem jsou naši věrní, přesto ho za pokrytce nepovažují. Prostituci já rozhodně nepodporuji. Vložila jsem Jeníkovi do úst škvarek, otřela mu ústa ubrouskem a odebrala se Mít'ovi, dalšímu vyprávějícímu, zavázat tkaničku.

Koupat se, to je pro Otu něco neskutečně intimního. On se koupe často, což je taky důvod, proč ho téměř nikdo nikdy neviděl. Ač ho k něčemu tak intimnímu zvala beze sporu krásná žena, odolal, jak se na spořádaného muže patří. A to je svobodný!

Mít'u byste možná taktéž chtěli nazvat pokrytce, ovšem boty, ty má parádní, to musíte uznat. A ty tkaničky! Jelikož potom se Čeněk nadechoval, rychle jsem se znovu usadila na jeho měkký klín, potažený vkusnými manšestrovými kalhotami.

Odolal. Pak přišla druhá, ještě krásnější, protože to byla profesionální plavkyně, slečna z nového dokumentu. V tom máme s panem Žilcem podobný vkus. I ta, světe div se, chtěla s ním plavat. Plavkyněmi pan Žilec rozhodně nepohrdá, avšak své intimno si chrání. I nechal ji po všech čertech jít.

Čeněkovi viditelně oschly rty. Potřela jsem mu je opatrně troškou láku.

Blbec. Miloš se vyjádřil stručně, což mi za další leštění plešky nestálo. Mít'a, neboť se rychle připozdívalo, zjevně rozhodl, že příběh je třeba dokončit. Byla to škoda, ale jsem zatím mladá, tak ctím právo půlnoci, které si paní hospodská drží. Pánové vědí, že ho

ctím. Kdyby měli čas, tak by si netroufli to ukončit, dokud bych nebyla dostatečně spokojená. Nevýrazně by mě bavili, dokud bych se nezatvářila potěšeně a nedala jim každému po škvarku přímo z úst do úst. Jenže takovou poctu si zaslouží jen některé příběhy. Ty, které mám čas pořádně poslouchat. Tehdy si museli pánové dojíst škvarky bez mých slin. Čas docházel a Míťa rychle povídal. Namočila jsem špičky svých copů do piva a pustila se do důkladného pucování jeho obuvi.

Jenže přišla i žena třetí, asi z pohádky, celá zelená. Světedivse, chtěla se s panem Žilcem koupat, světedivse, pan Žilec váhal, odolal a šel domů. A od té doby se po náplavkách, dobrých kinech a pochybných čtvrtích povídá, že komu se povede s Otou, s panem Žilcem, vykoupat, u toho Ota, pan Žilec, dokonce i přespí. Zatím se to nikomu nepodařilo. Prý by možná stačilo ho jen v té vodě vidět, jenže jeho tak nikdo nikdy neviděl. A tak ani nikdo neví, jaké to je, Otou, pana Žilce, doma pohostit.

Tím tehdejší večer skončil. Uklidila jsem tudíž se stolu, Čeňkovi slavnostně udeřila do prázdné sklenice, od Miloše si vzala drobné soustíčko, bratrům Holečkům na rozloučenou podržala suché nosy a Míťu nechala vysát zbytek piva z copu. Neloučila jsem se dlouze, věděla jsem, že je všechny brzy uvidím. Naposledy jsem se rozhlédla, zda je už vše v pořádku a urychleně opustila své království, naši hospůdku. V tuhle hodinu zůstávají výhradně ti nejvěrnější poddaní a paní hospodská říká, že to tu mladé pěkné děvče nemůže potřebovat. Asi má pravdu.

S rozpustilým úsměvem jsem vyšla ven, kde se všechno mračilo. Zábradlí byla studená a do vody cosi velkého žbluňklo. A z hospůdky se ještě linul tichý zpěv věrných.

*Až někdy uvidíš Otou Žilce,
jak skáče navečer do Vltavy,
tak potom zajisté v malé chvílce,*

Agáta Šumová

Foto: Daniel Václav Kratochvíl

Čas pomerančů

Chtěla bych se dívat z okna a vidět noční tramvaje plné lidí. Nezvedat telefon. Donést si z večerky igelitku plnou pomerančů. Snědli bychom je spolu. Chutnaly by ti. Na tvůj tázavý pohled bych řekla jen, že svět je v pořádku. Zhasli bychom světla a z pomerančové kůry vystříhali hvězdy. Sousedí by se nahlas smáli a někdo v dolním patře by zpíval italsky. Otevřeli bychom všechna okna a poslouchali život kolem. S pocitem nevědomého bezpečí bychom usínali pod nebem plným pomerančových souhvězdí.

Mária Stupková

Z noční tramvaje

Nábřeží pod mostem jsou zmoklá, unavená,
Pondělní těžkosti mi padají na ramena
A úterní visí na vlásku
Jednou možná zemřu pro lásku

Nebo taky v baru u panáka vodky
A možná život prodám za dvě stovky
polibků který byly pro jinou
No co, stejně všichni zdechnou, zahynou.

Petra Kohoutková

Polední nuda

Třesoucí se prsty,
dvě muší křídla za letního poledne,
A na mojí kůži sypou se zrníčka popela
z rozklepané cigarety
A taky věty,
v zádech mě mrazí,
trochu jako šerosvit z kostela
Neumím říct proč...
Ale docela.
Jako na oltáři bílé květy
a polední nuda, myšlenky průhledné.

Je trochu jako studený kafe
čemu říkali jsme štěstí
Cítím jak nervózně tepe ti
žilka na zápěstí.

Petra Kohoutková

**Korunami stromů se proplétá stín a tma.
Jako perličky ve hvězdách září listy.
Ve skle hladiny se zrcadlí život.
Všechno to z dálky sleduju a ptám se, co
bude zítra.
Jestli nekonečná noc, nebo kousek
modrého nebe?**

Adéla Kulhavá

Spektrogram lidského hlasu

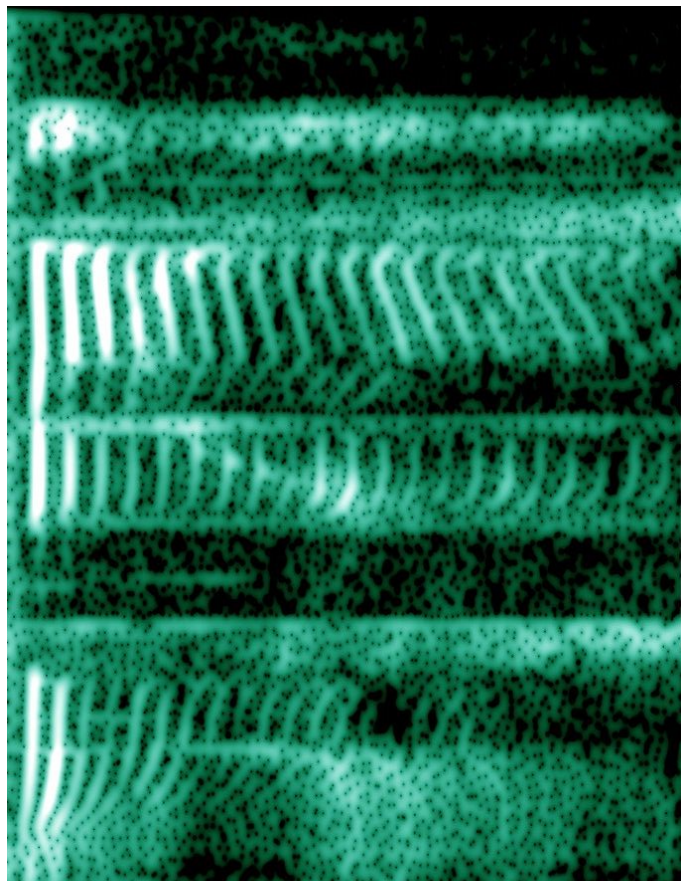
Vlny.
Vlny v poli,
poli hlasu,
klas po klasu.

Nohu kladu.
Rezonance uhýbají.
Levá, levá
pravou vzadu
mi ukrývají.

Padám nznak.
Šepot,
tepot.
Slyším náznak
odporu,
dívám se nahoru.

Zmáhá mě zelená,
dolů i nahoru
nejde se otočit,
střelená,
musím mu otročit.

Johana Lesana Hofmeisterová

26. 2. 2019

A tak tam seděly
Princezny
Z oleje a mazu

Na lavičce
Mezi rty
Pomalou zkázu

A tak to dejchaly
Vnímající
Večera krásu

Malicherný myšlenky
O penězích
Prázdných kapsách

Radosti a lásky
Zamotaný
V drdolových mapách

Všechno barevný
Jako světla
Večer zatáh

Tepláky a tousty
Vlhký oči
Lambrusco ve vodě

Plavou oblohou
Lidičky
V nekonečný pohodě

Anežka Bělková

Krásy Česka s indickým sýrem

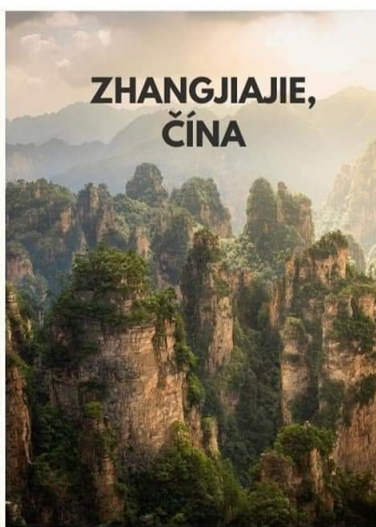
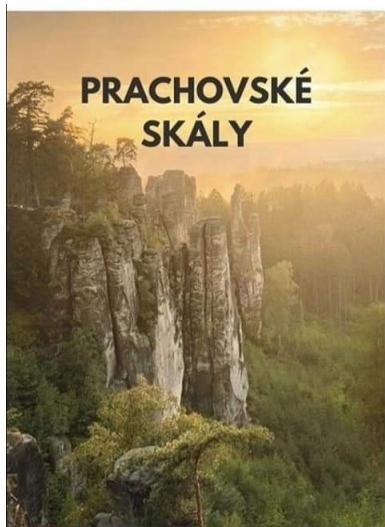
Tento rok se moc do ciziny nepodíváme, proto bychom Vám rádi poskytli několik tipů na výlety po České republice. Často si neuvědomujeme, že krásy naší vlasti jsou srovnatelné s cizinou, někdy i krásnější.

Nejprve je třeba položit si otázku – Proč lidé jezdí do zahraničí, když mají tolik krásy ve své zemi? Jedním z důvodů je, že chceme poznávat jiné kultury. Velkou roli v tom hraje i cizí jazyk, který obohacuje dané místo a navozuje nám příjemný pocit změny prostředí.

Kdybychom se vydali na sever Čech do Hřenska, kde jsou krásné soutěsky okolo řeky Kamenice, je možné zde absolvovat výlet na lodičce s výkladem od převozníka. Tyto soutěsky jsou podobné jako v Oregonu ve Spojených státech amerických. Také se zde nachází velký kaňon z pískovcových skal. Na skalách se díky nízkým teplotám daří horským rostlinám, i když je Hřensko nejnižší položeným místem v České republice. Okolní skály z kaňonu vystupují stovky metrů nad hladinu řeky. Hřensko je hraniční obec národního parku České Švýcarsko, kde se nachází největší skalní most našeho kontinentu. Skalní most je nazýván Pravčická brána, vznikl bočním zvětráváním skalního ostrohu vybíhajícího z plošiny. Pravčickou bránu nalezneme na česko-německé hranici asi 20 km severně od Děčína, v nadmořské výšce 415 m. n. m. Je široká 26,5 metru, vysoká 16 metrů a její tloušťka je 7–8 metrů. Je nejvíce navštěvovaným místem v Českém Švýcarsku.

Kdybychom se z Českého Švýcarska vydali na východ, kousek od Jičína, narazili bychom na Prachovské skály. Tyto skály můžeme například zvolit místo návštěvy Zhangjiajie v Číně. Prachovské skály tvoří pískovcové město, které asi jako první turista navštívil rakouský císař František I. (1768–1835). Podle dochované pověsti se nechal pronést na nosítkách skalní soutěskou, která nato dostala název Císařská chodba. Díky vyvýšeným vyhlídkám můžeme vidět celý Český ráj jako na dlani. Prachovské skály jsou také vhodné pro horolezectví.

Pokud jste se třeba chystali do Portugalska podívat se na krásné kopečky s vinnou révou, můžete zavítat na nedaleké Litoměřicko. I zde se velmi hojně pěstuje vinná réva a může-

te nakouknout do některých z malých dobrých vináren a zprjemnit si výlet.

A pokud byste si z domácích nabídky nevybrali a přesto chtěli být světoví, rádi Vám prozradíme jednoduchý recept na indický sýr. Budete potřebovat jeden litr plnotučného mléka, půl lžičky kyseliny citronové rozmíchané s dvěma lžičkami vody, nebo mů-

žete použít čtyři lžičky citronové šťávy. (My však doporučujeme alespoň jednu lžičku kyseliny citronové. Můžete vždy přidat více, podle toho jak moc se mléko srazí. Také lze využít ocet, ten je ale složitější pro přípravu.) Kdo má rád výraznější chuť, může ochutit sýr solí nebo různými bylinkami.

Dáme ohřát mléko na cca 30 stupňů, poté přidáme kyselinu citronovou, mícháme, postupně přidáváme bylinky se solí a můžeme přidat i nějaké ochucovadlo (chilli, pepř, papriku) nebo necháme pouze osolené. Mícháme, dokud se mléko nesrazí. Necháme cca deset minut odležet a nakonec celý obsah přecedíme přes síto. Sýr, který se zachytil v sítu necháme okapat a nakonec ho přes noc vychladíme v chladničce. Další

den ho můžeme servírovat s pečivem nebo ho lze přidat například do kuskusu s jogurtem.

Ať již zvolíte výlet, nebo sýr, přejeme Vám krásný zážitek!

Jonáš Kuldan

SONGKRAN

Davy lidí s dlaněmi plnými vody nebo postarší muž s rozjařenou tváří lijící plný kbelík vody na nejbližšího kolemjdoucího. I takový pohled se vám může naskytnout, odvážíte-li se 13. dubna do thajských ulic. Slaví se tam totiž Songkran – thajský Nový rok nebo také Vodní festival. Ten je jednou ze tří thajských oslav nového roku: 1. ledna se v Thajsku slaví začátek roku evropského, na přelomu ledna a února začátek roku čínského a 13.–15. dubna pak právě tradiční Nový rok thajský.

Ve své původní podobě Songkran zosobňoval respekt k hierarchii. Jeho čas nastává po sklizni rýže, před začátkem dalšího cyklu. V tradiční společnosti právě v tyto dny nastala chvíle pro vyjádření respektu ke starším. Lidé navštěvují své příbuzné, chodí do chrámů, polévají vodou sošky Buddhy a dávají dárky mnichům.

Nad tradicí však převládá zábava, a tak Songkran pomalu, ale jistě ztrácí svou původní podobu a mění se na něco docela jiného. Hlavní ulice jsou uzavřeny a stávají se z nich arény pro vodní boje. Duben je v Thajsku jedním z nejteplejších měsíců a hektolitry vody prolité během těchto oslav jsou v horkých dnech příjemným osvěžením.

Každý, kdo se vydá do ulic, musí počítat s tím, že se vrátí promáčený až na kost. A tak se ulicemi přesunují postavy v pláštěnkách nebo lehkém oblečení vyzbrojené vodními pistolemi a kbelíky. V bujarém veselí nechybí ani hlasitá hudba nebo sloni. Není tak divu, že tento svátek se dočkal veliké obliby dokonce i u turistů.

Bujaré veselí, lidé promáčení od hlavy až k patě uprostřed litého vodního boje, hudba a všudypřítomní sloni. Ano, takhle každoročně Songkran vypadal. Ne však během letošního dubna. Tento rok byli Thaijci nuceni oslavit jej v tichosti svých domovů. Centrum pro správu situace covidu-19 totiž zakázalo pořádání jakýchkoliv podobných akcí v opodstatněné obavě, že by na nich mohlo dojít k vypuknutí nákazy. Ministerstvo zdravotnictví dokonce požádalo lidi, aby během festivalu nenavštěvovali ani své rodiče a starší členy rodiny (jak je jinak při tradičních obřadech zvykem) a chránili tak rizikovou skupinu před nakažením.

„Chceme se ujistit, že během Songkranu jsou starší občané v bezpečí před přenosem covid-19. Takže mladí lidé, kteří představují největší skupinu nosičů nemoci v zemi, by se měli účastnit kampaně Save Parents“ řekl médiím Panpimol Wipulakorn, generální tajemník ministerstva zdravotnictví. Kampaň Save Parents žádá mladé členy rodin o zdržování se fyzického kontaktu nebo přibližování se ke svým starším příbuzným a místo toho se pokoušet komunikovat online.

Zrušení festivalu má ale i své kladné stránky. Každý rok během Songkranu zahyne několik stovek lidí. Ať už řidiči, kteří nezvládli jízdu na silnicích proměněných ve vodní kluziště, nebo motocyklisté, kteří neudrželi balanc ve chvíli, kdy jim někdo vychrstl plnou vodní dávku přímo do obličeje. Riziko zvyšuje ještě alkohol, kterému se Thaijci příliš nevyhýbají.

Podle thajského Ministerstva vnitra pro prevenci a zmírňování katastrof (DDPM) se počet úmrtí způsobených dopravními nehodami v období 10.–16. dubna snížil z 386 případů v roce 2019, na 167 případů v roce 2020. To představuje snížení o 56,74 %, což je v přepočtu 219 životů.

Magdalena Moravcová

„Jediný svátek, kdy na ostatní můžete lít vodu
a oni se za to na Vás musí usmívat.“

Z postele na start

Z postele do kuchyně, z kuchyně k počítači, potom zase do kuchyně a tak dále.

To je příklad všedního dne mnoha z nás v posledních měsících. I proto aktivnější z nás se začal vymazávat rozdíl mezi víkendem a pracovním dnem. Tato každodenní jednotvárnost může být pro mnoho lidí ubíjející a demotivující. Proto vám nabízíme pár rad a výzev, které vám udělají zajímavější toto nezvyklé a snad už brzy končící období.

Ranní ptáče dál doskáče... Což takhle využít toho, že ráno nikam nemusíte, a trochu si zacvičit nebo se protáhnout? Ranní cvičení je skvělý zvyk i do normálního života. Navíc nemusíte cvičit sami, společné on-line cvičení s přáteli funguje jako dobrá motivace k tomu, proč vstát. Ranní cvičení také člověka pořádně probudí a má do zbytku dne mnohem více energie, než kdybyste ráno začali šálkem kávy. Když už jsme u těch výhod ranního cvičení, měl bych také zmínit bonus v podobě zvýšení hladiny endorfinů nebo kvalitnější spánek.

Člověk si to ani neuvědomuje, ale v kovidovém období přicházíme o velkou část každodenního pohybu, jako je cesta do práce, vyjítí schodů z metra, nakupování atd. Na druhou stranu jsme získali čas. Ten lze využít třeba k běhu. Na běhu je úžasné to, že člověk k němu nepotřebuje vůbec nic, jak také demonstruje Elisha Nochomovitz, který na svém balkóně uběhl maratón. Pokud jste běžec ký začátečník, není to samozřejmě jednoduché. Avšak po nepříliš dlouhé době

zjistíte, že se těšíte, až budete moci nechat práci prací a příjemným pohybem si vyčistit hlavu od celodenního stresu. Při běhu poznáte místa, o kterých jste ani netušili, že leží ve vašem okolí. A pro část lidí je rozhodující motivací k běhu fakt, že pravidelný běh prospěje vaší postavě.

Když se rozhodnete změnit svůj životní styl teď, má to jednu výhodu. Všude na internetu najdete spoustu tutoriálů, rad a dalších videí, která jejich autoři natočili právě proto, aby podpořili ostatní v dnešní krizi. Jak ale zabránit tomu, abyste po pár dnech a několika propocených tričkách nepřestali, protože „je to přece tak namáhavé“? Abychom si vytvořili návyk, je potřeba pravidelně cvičit alespoň po dobu tří týdnů.

Jak na to ?

Máme pro Vás tři tipy na skvělá motivační nakopnutí.

- * Přihlaste se na závod. Je to výzva, kterou je s blížícím se datem závodů stále těžší ignorovat a na startu už na hledání výmluv není čas vůbec. Ano, závody, stejně jako ostatní veřejné akce, podléhají současným nařízením, ale jenom minimum závodů a dalších sportovních akcí se ruší, většina má pouze posunuté termíny. Třeba překážkové závody pořádané organizací Spartan si teď můžete zaběhnout kdekoli. Spartan totiž zveřejnil ve virtuální podobě dva své závody, aby si je mohl zvládnout každý ve svých podmínkách.
- * Dalším dobrým tipem je najít si na cvičení parťáka nebo alespoň s někým své cíle a pokroky sdílet. Nejde o to se vychloubat, ale o to, že jedna věc je vymýšlet výmluvy sám pro sebe a druhá vymýšlet výmluvy pro ostatní.
- * Nejlepší je mít vhodně zvolený cíl. Upřímně – kdy budeme mít více času naučit se jeden z těch parádních cviků, u kterých lidé vypadají, že na ně nepůsobí gravitace? Důležité je, aby vás naplňování cíle bavilo, ale i to, aby byl navržený s ohledem na vaše možnosti.

Doufáme, že se brzy potkáme na startu. Porazit činy naší redakce je přece ta pravá výzva!

Ondřej Bařinka

Když surfařům dojdou vlny

aneb Stručná historie skateboardingu

O tomto velmi populárním sportu, nebo také lifestyle, víme od poloviny 20. století. Neznáme nikoho, kdo by vyrobil první skate nebo na něm první jezdil. Skate podle všeho vymysleli surfaři, kterým došly vlny. Nejdříve se ježdění na suché zemi nazývalo jako chodníkové surfování neboli sidewalk surfing. První skejty vypadaly jako kusy prkna, na kterých byla přimontovaná kola z bruslí. Po nějaké době se začaly vyrábět tak, jak je známe dnes – stlačováním tenkých plátů dřeva a lepením epoxidy.

Velký rozmach přišel s časopisem *Skateboard Magazine*, díky kterému šly skaty na dračku, než ve světě prken před rokem 1970 přišel velký úpadek.

V roce 1972 však firma Caddilac Wheels vynalezla polyuretanová kolečka, která jsou oproti starým velmi rychlá a přilnavá. Díky nim skateboarding zase roste a zájem o něj také.

Americká crew Z-Boys přináší do skateboardingu jízdu v bowlu, když v Kalifornii zavládla velká sucha a vláda nařídila šetřit s vodou. Hodně betonových bazénů tak zelo prázdnotou a Tony Alva se svou crew tady pokládá základy bowlového a u-ramp ježdění. V roce 1980 přišla vert rampa neboli u-ramp. Moc lidí ji však nezkoušelo, protože byla drahá a často neměli přístup do skateparků.

V u-ramp ježdění je největší legendou Tony Hawk, který byl na vrcholu X-games a je považován za jednoho z nejlepších riderů vůbec. Jako první udělal otočku o 900° v u-rampě a se společností Activision v roce 1998 vytvořil hru *Skate Pro*, která se vyvíjí a hraje dodnes.

Touto dobou se stával populárnějším street skateboarding, také díky Rodney Mullenovi, který přinesl do streetu obrov-

ské množství triků a hlavně ten základní – kickflip. Díky němu neupadal ani freestyle, kde byl také velkým inovátorem.

Od roku 1990 až do teď se na skateboard používají desky o šířce 7–8,5 palce a délce 32 palců. Kola jsou extrémně tvrdá a umožňují velmi solidní zrychlení a tím i větší možnosti v provádění triků.

V „devadesátkách“ už převládá street, který má nejvíce možností, kombinací triků a podobně. Dnes je také nejrozšířenější a tak to bude i nadále.

Skateboardové závody jsou velmi sledovaným trendem. Jde například o největší závod Street league, kde je nejvyšší možná výhra 150 tisíc dolarů. Těmto závodům konkurují X-games, které se ale nevěnují pouze skateboardu. Největším jménem je Nyjah Huston, který naprosto dominuje oproti ostatním závodníkům. SLS neboli street league vyhrál i několikrát za sebou a to s obrovskými náskoky. Jména, která stojí také za zmínku jsou: Chris Joslin, Shane o'Neill, Iuan Oliviera, Felipe Gustavo, Kelvin Hoefler a další.

Historie ovšem není ani zdaleka tak zajímavá a uspokojující jako prožitek z jízdy a dopadání triků, doporučuji tedy vzít nohy na kolečka a jezdit.

Skateboarding se měl letos objevit i na olympiádě, která byla ovšem nakonec odložena. Olympiádu pojede celkem 80 skateboardistů/skateboardistek z celého světa a budou soutěžit ve 2 disciplínách: street a bowl. To znamená, že street za muže pojede 20 jezdců, za ženy 20 jezdkyň. Podmínkou je, aby z každého kontinentu byl alespoň jeden zástupce, a maximální počet ri-

derů ze země jsou 3, což umožňuje se zúčastnit např. i Čechům, protože by jinak jelo kupříkladu 15 Američanů a na české závodníky by už nemuselo vůbec dojít.

Jan Bureš

Tajemství bedýnkového systému

Léto se rychle blíží a s ním i doba spousty ovoce a zeleniny. Pokud nemáte možnost si vypěstovat vlastní, ani nemáte ve vašem městě trh, byl by pro vás možná tou správnou možností tzv. bedýnkový systém.

Jak to funguje?

Bedýnkování je prodej potravin, nejčastěji v bio kvalitě. Ty si však zákazník nekupuje samostatně po kusech či na váhu, ale kupuje si bedýnku. Tam může najít různé druhy sezónní zeleniny, případně také ovoce. Existuje několik různých modelů, nicméně všechny jsou založeny na principu dodání čerstvé, místně produkované a sezónní biozeleniny či ovoce v bedýnce. Buď přímo k zákazníkovi domů, nebo na předem určené distribuční místo.

Bedýnky jsou buďto skládány různými spolky ze zeleniny od různých lokálních producentů, nebo je prodávají a skládají sami producenti ze svých produktů. Někte-

ří producenti do bedýnek dávají například také domácí vejce, nebo med.

Tento systém je pak výhodný pro obě strany, protože producent má zajištěný odběr a vy čerstvou sezónní lokální zeleninu v pravidelných intervalech (většinou jednou za týden až dva týdny).

Přičemž bedýnky jsou vratné. V ideálním modelu pak systém podléhá určité úrovni solidarity – odběratelé i zemědělec spolu jednoduše sdílejí riziko. Pokud se urodí víc, všichni sdílejí přebytek. Pokud je naopak úroda slabá, nebo se některá plodina nevydaří, nic se neděje, všichni s tím předem počítají.

Něco málo z historie

Tento způsob distribuce lokálních potravin vznikl v Německu a Švýcarsku, přičemž se z velké části vyvinul z principů biodinamického zemědělství. Více se pak rozšířil v 90. letech. V Německu můžeme bedýnkový systém hledat pod názvem ökokiste. Po-

stupně se rozšířil po celé Evropě a postupně i do USA a Kanady, kam ho přinesli v polovině 80. let dva zemědělci, Jan Vander Tuin ze Švýcarska a Trauger Groh z Německa. Uchytil se pod názvem CSA (Community supported agriculture), nebo box schemes. Paralelní model s názvem Teikei existoval v Japonsku již v polovině 60. let.

Tip na konec

Bedýnky rozhodně doporučuji. Je to jednodušší, než hledat na trhu opravdu české produkty.

Někteří producenti vám bedýnku doručí až domů, zejména pokud bydlíte v Praze.

Tipem pro obyvatele středních Čech a Prahy mohou být například Bedýnky z polabí, nebo Farma Pesema ze Semic. Pokud budete hledat, tak určitě narazíte i na někoho ve vašem bližším okolí. Chce to odhodlání, ale stojí to za to.

Anežka Vrbovcová

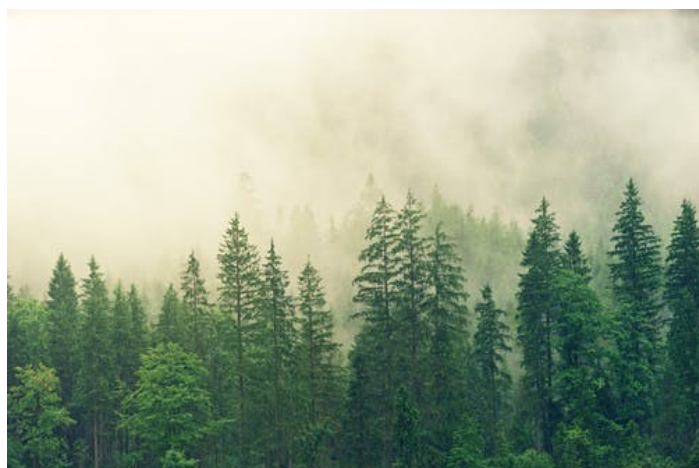
Hygge: Dánský způsob spokojeného života

Dnešní svět je možná natolik uspěchaný, že si ani nevzpomeneme na chvíli se zastavit a jenom se v klidu nadechnout. Kdy jste se naposledy jen tak zastavili? Na příliš rychlou dobu může reagovat naše tělo psychickým stresem. Stres pak vyvolá špatnou náladu, ve které se topíme. Jak se zbavit špatné nálady řeší velké množství lidí, v knihkupectví jsou celá oddělení zabývající se podobnou tematikou – jak si uklidit v sobě, uspořádat myšlenky, jak relaxovat apod. Inspirací nám může být dánská cesta hygge...

Hygge je dánské a norské slovo, které pochází ze staré Norštiny, ve které původně znamenalo – pohoda. Hygge vyžaduje doslova vědomí, určitou schopnost, nejen být přítomen, ale rozpoznat a užívat si přítomnost. Musíte se cítit hygge. Hygge je důležitou součástí života pro Dány, je považováno za "definující prvek naší kulturní identity a nedílnou součástí našeho DNA" uvádí Meik Wiking, ředitel Institutu pro výzkum štěstí v Kodani, který je také autorem knihy o hygge – Prostě šťastný život.

Slovo hygge vyjadřuje umění najít si něco krásného v každém okamžiku a pohodový přístup k životu, pocit uspokojení

a pohody z toho, že si užíváme jednoduché věci v životě a obklopujeme se věcmi, které dělají život šťastným a dobrým. Dánové jsou podle výzkumů jedni z nejšťastnějších lidí na světě a to i přesto, že v Dánsku mají velmi dlouhé zimní období a mnoho tmavých dní, tma trvá dokonce až 17 hodin. Lidé v Dánsku se domnívají, že jednou z příčin jejich štěstí je právě životní styl, který je postaven na principech hygge.

Principy hygge:

- * **Přítomnost** – být na chvíli jen tady a teď a užívat si přítomný okamžik, být offline
- * **Pohodlí** – nikam nespěchat, zastavit se, zhluboka se nadechnout
- * **Potěšení** – jakákoli dobrota, která vykouzlí úsměv na rtech (oblíbené sušenky, kousek dobrého dortu nebo šálek kávy)
- * **Rovnost, Pospolitost a Soulad** – snaha vycházet co nejlépe se svým okolím a vytvářet kolem sebe příjemné vztahy
- * **Příměří** – žádné drama, politiku nechte až na zítra
- * **Vděčnost** – život je dar, prostě se radujte! Je dokonce možné, že lepší už to nebude. Nečekejte až k vám radost přijde, ale vyjděte jí vstříc.
- * **Atmosféra** – podle Dánů jsou k tomu důležité svíčky a tomu také odpovídá jejich roční spotřeba, která činí přibližně 6,5 kg svíčkového vosku na jednoho Dána za rok. Je to jednoznačně nejvyšší spotřeba na člověka na světě. Zapálením svíčky jste tedy na dobré cestě k hygge. K atmosféře také patří útulné osvětlení nebo v ideálním případě praskající dřevo v krbu.

Pesimističtí Češi tvrdí, že hygge pro ně není nic nového, že se tomu říká zdravý selský rozum.

Jak na hygge ?

Musíte se cítit hygge! Vytvořit vřelou atmosféru, dívat se na film a zapálit si svíčku nebo jen tak posedět s přáteli či rodinou. Užívat si dobrých věcí v životě s dobrými přáteli a najít krásu ve všedních věcech a dnech. Příroda je pro nás oporou, nabízí nám místo klidu pro nalezení vnitřní pohody, tím že se nadechneme čistého vzduchu a na chvíli vydechneme a zpomalíme. Příroda nabízí útočiště před světem, neustálým shonem a chaosem, který je přítomen dennodenně ve městě, můžeme zde najít novou inspiraci. Funguje také jako digitální detox. Podle hygge je procházka venku lepší než posilovna. Díky aktivnímu pohybu venku je možné "lenošit" bez negativního vlivu na zdraví a také si užívat roční období, projížďku na kole, grilování na zahrádce nebo piknik v parku.

Eliška Selešiová

Fotografování aneb Jak zlepšit svůj um v karanténě

Každý z nás v této době tráví větší část času doma. A i když si to nechceme přiznat, tak den za dnem plyne dál a dál. Hodiny na zdi pořád opakují svůj stálý pohyb po kružnici. A my? My jsme pořád zamotaní do problémů, které se odehrávají za počítačovými obrazovkami.

Ale co takhle si na sebe udělat čas? Jednou se v lidu nadechnout a vydechnout? Načerpat novou inspiraci a chuť do práce? Zkusit něco nového? Zlepšit se v něčem starém?

To všechno by každý z nás měl dělat nebo o to alespoň denně usilovat. Například já se snažím více spojovat se svým koníčkem fotografování. Hledám nové objekty na focení, snažím se více přemýšlet nad každou fotkou, kterou pořizuji, brouzdám v nastavení a zkouším nové styly fotografie jako je např. flatlay. Zároveň se více sbližuji s mým parťákem analogem. Zkouším nové filmy, zkouším vyjádřit ve fotce nějaké konkrétní emoce (které souvisí s daným objektem či scénou) a hledám nové cesty pro umění fotografie.

Ty z vás, kteří rádi fotíte, vyzývám, abyste si na rozvinutí svého koníčku našli čas a prostor a mohli ho zdokonalovat.

Ať už fotíte čímkoli (zrcadlovkou, bezzrcadlovkou, analogem, polaroidem nebo chytrým telefonem), vsadím se, že je vždy co zlepšovat. Zde vám dám nějaké typy, jak se posunout a jak proniknout více do umění fotografie.

1) **Seznamte se** více se svým fotoaparátem a optikou (pokud někdo nemá fotoaparát, je úplně v pořádku vzít si svůj chytrý telefon a seznamovat se s ním). Prozkoumejte všechny zákoutí vašeho nastavení, zkuste přenastavovat nějaké pa-

rametry a potom se uče, co to dělá. Naučte se korektně exponovat. Seznamte se s rozdílnou hloubkou ostroty. Prozkoumejte vyvážení bílé (White balance-WB) a pohrajte si s ním v různých světelných podmínkách (když vychází slunce, když je celý den zataženo nebo naopak při pravém poledni), naučte se fotit ve full-manual módu kde vám foťák nedovolí spoléhat se na jeho vychytralost.

2) **Objevujte** ve fotografii nové styly focení, jako jsou například tyto:

Makrofotografie

Kde jinde můžete najít tak četný život, jako právě v makro fotografii? Zkuste se projít po zahradě nebo blízkém okolí a vycvičte si oko pro detail. Nacházejte nové rostliny a živočichy a zkuste je zachytit při jejich každodenním životě. A pokud nemáte makroobjektiv, tak hned netruchlete a pro začátek použijte nějakou lupu či zvětšovací sklo.

Portrét/autoportrét

Pokuste se o zachycení portrétů např. ze své rodiny nebo ze svého okolí. Můžete zkusit i portrét celé rodiny či nějaké velké skupiny. Ale nejlépe se to trénuje na vlastních rodinných příslušnících. Buďto vám věnují čas na portrét, nebo se je pokuste zachytit při jejich práci nebo jejich koníčcích. Ale vždy je fér se jich předem zeptat. Další varianta je (ať už bydlíte sami, nebo s rodinou) zkusit autoportrét nebo portrét vašeho mazlíčka, popřípadě zvířete, které žije ve vašem okolí. Vždy buďte kreativní a nacházejte nové způsoby kompozice, hrajte si se světlem, foťte v různé denní době (výhod slunce, právě poledne, déšť, západ, mlha atd...).

Produktová fotografie/flatlay

Osvojením si zásad produktové fotografie/zátiší nebo flatlay si můžete později přivydělat i pár drobných a ty potom použít např. na rozšíření svého arzenálu objektivů.

3) **Zůstaňte stále kreativní.** Nepropadejte depresi ze situace a každý den se v klidu nadechněte a vydechněte, udělejte si čas sami na sebe a na své koníčky. Protože koneckonců, jestli se chcete v něčem zlepšit (ať už v čemkoli), musíte pro to něco udělat. Ne nadarmo se říká: „Žádný učený z nebe nespadl.“

Daniel Václav Kratochvíl

Newton nepadá daleko od stromu

Usadilo se jablko pod strom a psalo si svůj deník, tak jako každý den, kdy v kampusu nebylo živáčka. Jeden živáček tu ale byl – a ne ledajaký. Byl to Isaac, poslední profesor visící na stromě. Ostatní byli ze stromu očesáni, ale Isaac, nejspíše pro něco připomínající plíseň, byl ponechán osudu spadnout a shnít na zemi mezi ostatními profesory spadlými dříve, než je zahradník Golden stihl očesat. Isaac visel z posledních sil a vítr, který do něj ze všech stran narážel, mu nedal spát.

A stalo se. Isaac se neudržel a dal se volným pádem k zemi. Přestože jsme v době tak zvané předgravitační, tak by jistě, jak jablko obývajícím kampus, tak profesori na stromech v návaznosti na předchozí zkušenost predikovali, opíraje se právě o tuto zkušenost, budoucí vývoj situace. Vytvořili by za pomoci vědecké metody své hypotézy a následně teorie, ze kterých by se právě jedna potvrdila, a to tak, že při pádu z výšky π metrů, nebo pro inženýry z výšky 3,14 metrů, by

Isaac rozdrtil jablko sedící pod stromem nevědecky řečeno, jak nic.

Budme vděční, že se tak nestalo, neboť jinak by nevzniklo po třech zákonech, tajemství o kameni mudrců by nikdo nevyřešil a poté jej neschoval před světem a také bychom říkali panu Jiroutovi: „Výsledek je 5 sil.“ (Přičemž 1 síla udělí volnému hmotnému bodu o hmotnosti 1 kg zrychlení 1 m/s.) V takovém světě bychom žili, kdyby jablko nebylo geniálním fyzikem a nesedlo si pod strom, očesaný od všech profesorů. Přímo naproti poslednímu přezrálému Isaacovi. Jablko by řeklo, že přímočarý pohyb, kterým byl pád Isaaca, nemohl zapříčinit smrt jablka, neboť dráha byla kolmo k zemi a nemohlo tak dojít ke kolizi těles. Bystřejším z vás jistě dochází, čemu přišlo na kloub zvědavé jablčko při pohledu na Isaaca hnijícího v trávě.

Arnošt Petráň

Komiks

Františka Libuše Houdková

Bez tématu

Pro psaní článku, ať je to jakýkoliv článek, je důležité vybrat si téma. Něco, o čem chcete psát, co vás zajímá a o čem si myslíte, že to bude zajímat i čtenáře. Není na tom nic těžkého. Teda aspoň to tak vypadá.

Jenže ať to vypadá, jak to vypadá, já se tu můžu sebevíc snažit něco vymyslet a téma furt nikde. Zvláštní, co? Zkoušela jsem už všechno, ale ve výsledku jsem vždycky skončila dvě hodiny přilepená u počítače, sem tam jsem napsala větu, někdy dvě, následně jsem ji ale samozřejmě smazala, protože absolutně nedávala smysl.

A co z toho mám? No článek určitě ne. Možná pár vrásek, ale to bych nebrala jako bonus. Nevím, jestli je pro vás dostatečně představitelné, jak vypadá taková prázdná-prázdná hlava. Dovolte mi, abych to upřesnila.

Prostě jdete, řeknete si: „Dobře, teď napíšu ten článek.“ Po-

Je to, jako kdyby vás někdo zavřel do prázdné místnosti, bez jediného štětce a bez barvy, a řekl vám: „Vymalujte to tady.“

sadíte se. Zapnete počítač. Otevřete textový dokument. „Tak... a teď co?“ začnete přemýšlet nad tím, co tam napíšete. Po deseti minutách zjistíte, že vám to přemýšlení moc nejde. Po dvaceti minutách, že vám to vlastně vůbec nejde. Po půl hodině se už fakt naštvete a řeknete si, že to přece není normální, něco vymyslet musíte. Tak dobře, napíšete větu.

„Počasí v karanténě prospívá těhotným ženám.“ Hmmm, aha, tak to asi nic. Smažete to. Napíšete jinou větu.

„Počítač neprospívá vám ani vašemu psovi.“ Jenže potom si to přečtete a zas to smažete, protože je to prostě hrozná blbost. Takhle se snažíte další hodinu a věřte, že pak už vás to začne opravdu, s prominutím, srát. Takže to radši zavřete a jdete dělat něco mnohem méně náročného. Protože víte, že byste tam mohli sedět celý den, bez jediné myšlenky, bez jediného kreativního nápadu, a to nikam nevede. Je to, jako kdyby vás někdo zavřel do prázdné místnosti, bez jediného štětce a bez barvy, a řekl vám: „Vymalujte to tady.“

Takže ano, možná to je pro někoho lehké, ale já si štětec ani barvu vykouzlit neumím. Takže pravděpodobnější je, že ze mě bude spíš modelka než novinářka. Proto omluvte můj článek bez tématu, nic jsem nevymyslela. Překvapivě.

Barbora Chrpová

Nezmýlujte se

Kolikrát jste dnes s někým promluvili? Kolikrát jste někomu napsali zprávu? A poslali jste dopis?

Dnešní doba, ať už míním toto nezdravé jaro, nebo jara předešlá, nás stále více nutí ke komunikaci přes internet. Mluvit spolu dozajista nepřestaneme, ale dopisy píše už jen hrstka romantiků. Vždyť dnešní mladí nepošlou snad ani mail, takovou vymoženost! Užíváme ho pouhé čtvrtstoletí a stejně se v našem slovníku pěkně zabydlel...

Mail (nebo též e-mail, jak nám řekne Internetová jazyková příručka Ústavu pro jazyk český) pečlivě ohýbáme – mluvíme o mailech, čteme maily, a taktéž vesele mailujeme. Přesto by mohlo jeho zabydlování dále pokračovat. Zatím totiž píšeme maily a e-maily, ne mejly. Leč žádný strach! Ještě ve čtyřicátých letech jsme nastupovali do tramwaye a těšili se při tom na další weekend, ač se na nás pak na venkově mračili jako na weekendisty, či weekendáře. Jen si najdete příslušný Příruční slovník jazyka českého a uvidíte. Mejl není podivný nesmysl anebo slovo z žánru sci-fi. Je to zápis fonetický i logický. Takový mejl může potkat stejný osud jako víkend a tramvaj, to může přijít, ani si toho nevšimnete..

Jakmile se jednou budou psát mejly, bude to velká příležitost pro všechny na výši se vyjadřující, vlastně až na přílišné výši se vyjadřující – důkladné hyperkorektní pisatele. Nezní vám to slovo, mejl, nějak nespisovně? Máme slovo bejk, to je nespisovné, spisovně je to býk, mlejn je zase správně mlýn, bejlí, to je býlí, když něco odsejpá, mělo by to oficiálně odsýpat... A mejl musí být mýl, to je jasné. Rozšířme učivo třetích tříd o nové slovo (my, mýt, mýl...)!

MY MÝL
MÝT

Ano, má to i svá úskalí. Musí se dbát na to, aby poutníci polykali mli za mlí, ne mýl za mýlem, na to nemá každý žaludek. Milovat a mýlovat je taky rozdíl, ačkoli se můžete dostat do situací, kdy se onen rozdíl značně stírá. Místo mýlu nemůžete poslat Mílu, další hladový krk v domácnosti by příjemce nemusel potěšit. A mýl ať je vám klidně nemilý, avšak nesmíte se mýlit – kdo to s mýly přehnal, nezmýlil se, nýbrž zmýloval.

Agáta Šumová

Obrozenecké novotvary

Ke konci 18. a v průběhu 19. století probíhalo národní obrození. Vzdělanci se pokoušeli pozvednout úroveň českého jazyka a vymýšleli novotvary, které měly být ryze české. Některé používáme dodnes, jiné se ale neujaly. V tomto kvízu si můžete vyzkoušet svůj jazykovo-brusičský cit. A pak vymyslet pěkné české slovo pro kurzarbeit.

- Který z uvedených výrazů není obrozeneckým novotvarem pro klavír (a byl tedy námi vymyšlen za účelem kvízu)?
A) silnoslabinec
B) prstobřinkoklap
C) klapkobřinkostroj
D) mnohozvučka
- Co označuje slovo spěšnovod?
A) pošták
B) kočár
C) železnice
D) potrubí
- Které dva z uvedených výrazů nejsou obrozeneckým novotvarem pro kontrabas (a byly tedy námi vymyšleny za účelem kvízu)?
A) bručka
B) čtverostrunka
C) hlubozník
D) smyčcovrčka
- Co jsou přetahy skřínné?
A) ubrusy
B) závěsy
C) regály
D) stěhovací vozíky
- Jak dnes nazýváme součturu?
A) počítadlo
B) spolužák
C) matematika
D) profesor
- Co znamená slovo nedokrasovědec?
A) bledý člověk
B) estetický nedouk
C) neznalec regionu
D) nehezky vědec
- Jak se obrozenecky řekne invalida?
A) vyjmecín
B) neplatník
C) výjimečník
D) nechodík
- Říkám-li, že mám (někde) mokry chřipoprach, znamená to, že:
A) se mi na boty přilepil mokry sníh
B) mi zmokl pyl na kytici květin
C) si nemohu zakouřit, jelikož mám vlhký tabák
D) venku pršelo a na naší zahrádce je mokrá hlína
- Co znamená obrozenecké slovo postelnice?
A) nevěstka
B) šestinedělka
C) matrace
D) noha od postele
E) líná žena
- Nadávám Ti do líného knihovtipníka, co jsi zač?
A) student
B) spisovatel laciné literatury
C) nedbalý překladatel
D) sazeč
- Uctivě na ulici zdravím skokotnostu s ředlnostou, koho zdravím?
A) skokana o tyči a ředitele místního gymnázia
B) číšníka a šéfkuchaře
C) artistu a řidiče
D) tanečního mistra a generála

Řešení: 1D, 2A, 3BD, 4C, 5B, 6B, 7A, 8C, 9B, 10A, 11D

Nedosáhli-li jste ani šesti bodů, jste pěkný nedokrasovědec. Pokud jste dosáhli alespoň šesti bodů, můžete se považovat za řádného jazykového brusiče s citem pro náš národní jazyk. Máte-li jedenáct bodů, můžete se ode dneška nazývat jménem Palacký či Jungmann.

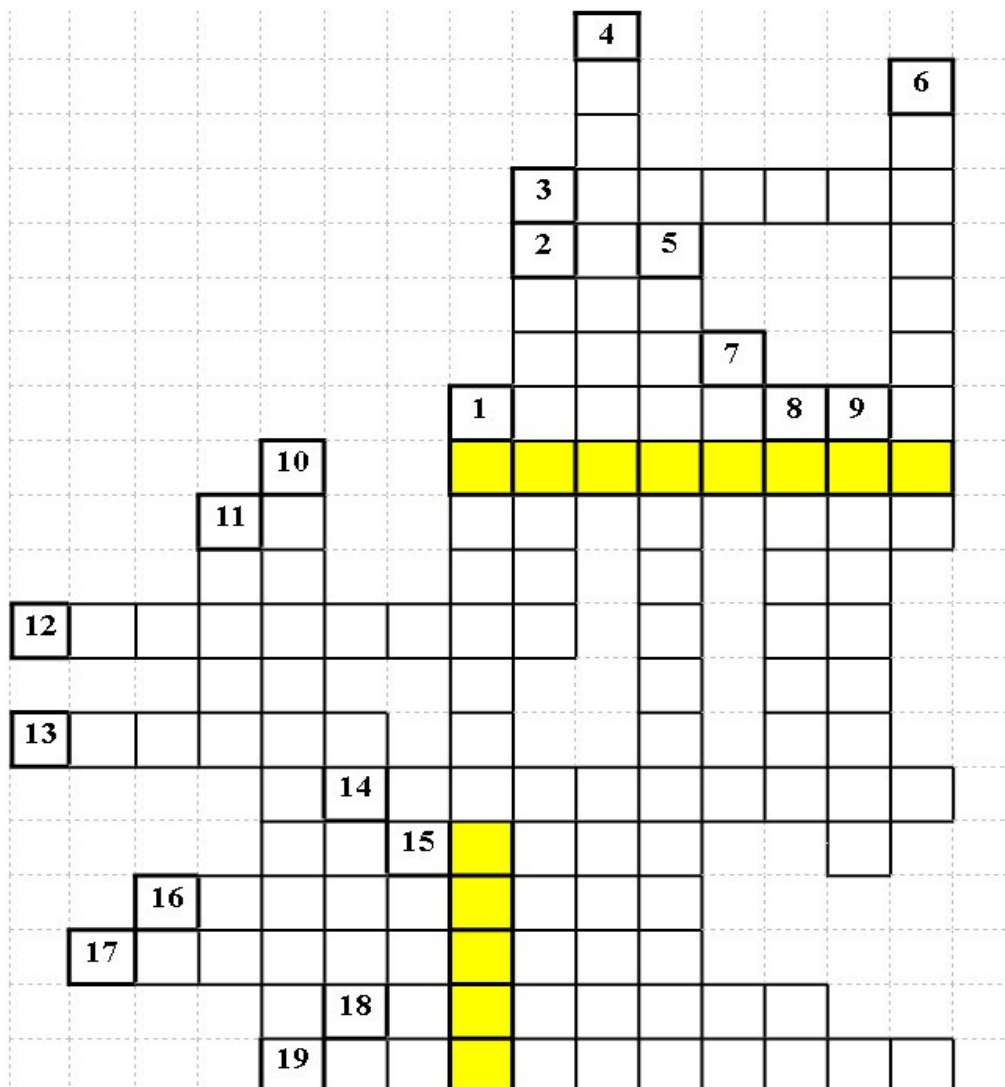
Agáta Šumová a Mayuri Vaculíková

Historická doplňovačka

VTIP (k současné situaci): „Řeknu Vám, včera mi nebylo do smíchu. Chlap proti mně ve vlaku se třásl a furt si utíral pot. No, samozřejmě mě napadlo to, co Vás: -----“

Pro zjištění konce vtipu musíte do doplňovačky doplnit chybějící políčka.

1. Která žena v dějinách byla upálena za kacířství a je nazývána také jako Panna orleánská? (Uveďte jen první jméno.)
2. Kdo se zamiloval do Kleopatry VII.? (Uveďte jen první jméno.)
3. Jaký král v Čechách byl nazýván „otec vlasti“?
4. Jak se jmenoval filozof, který žil v Aténách a byl žákem Platona?
5. Jak se jmenoval první vládce habsburské dynastie v Čechách?
6. Jak se jmenoval nejmoudřejší izraelský král?
7. Jméno nejvýše postaveného staroegyptského boha.
8. Kdo je považován za prvního faraona?
9. Jak se jmenuje místo, kde byl upálen Jan Hus?
10. Které francouzské královny stáli hlavu gilotinou? (Uveďte jen druhé jméno.)
11. Jak se jmenoval staroegyptský bůh plodnosti a úrody?
12. V jakém měsíci proběhla bitva na Bílé hoře?
13. Kdo jako první zavedl v Českých zemích manufaktury? (Uveďte jen první jméno.)
14. Jak se jmenovalo hlavní město Inků?
15. Jaký císař se smál, když hořel Řím?
16. Celé jméno pygmeje, který byl vězněn Belgičany a vystaven v zoo? (Uveďte celé jméno bez mezery.)
17. Jak se jmenovala kaple, kde kázal Jan Hus?
18. Jaká země rozpoutala druhou světovou válku?
19. Jakým způsobem Mayové měřili čas?

Řešení: Neměl jízdenku.

Lada Schröderová

Nechte svůj život
rozkvést.

Vyzkoušejte

JARO

DIGEST

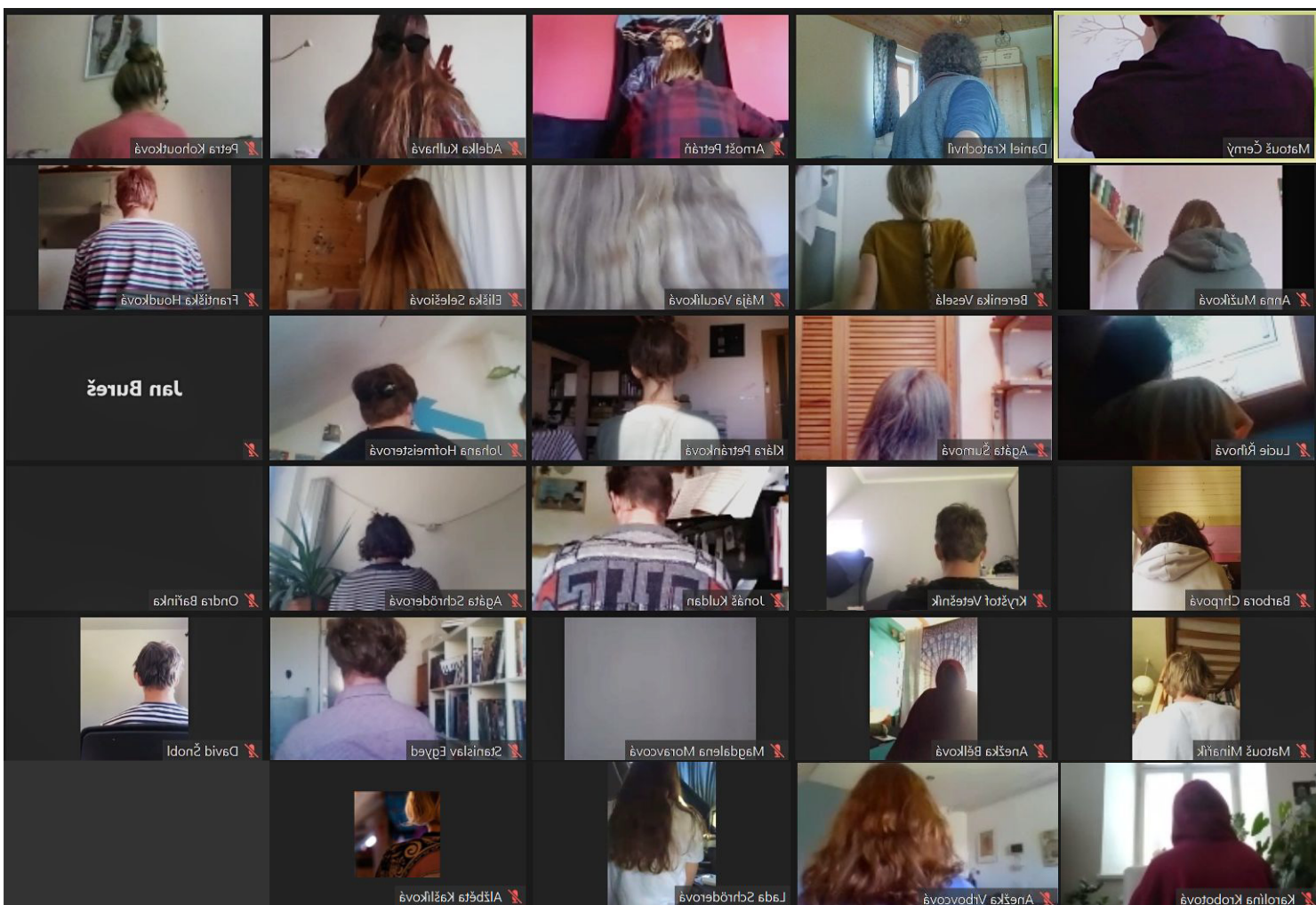
STUDENTSKÝ MAGAZÍN

LITERÁRNÍ PŘÍLOHU
OBSAHUJE

za doprovodu přispěvek

1. 6. 2020

1

Úpřek podzemní vody v přírodě:
Jak se s ním vypořádá?

Rozhovor s Martinem Veselovským:
Pokud jsme na tom už před krizí byli takhle špatně,
tak krize nám určitě nepomůže

Hygge:
Šťastný život podle Dánů

Wu-chanská laboratoř:
Další otázky okolo čínských netopýrů

